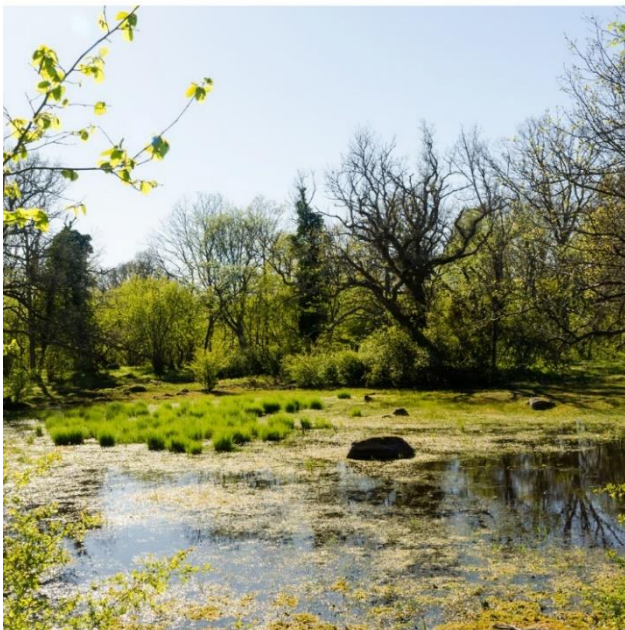


# Årsredovisning

Länsstyrelsen Kalmar län 2023



Länsstyrelsen  
Kalmar län

Titel: Årsredovisning Länsstyrelsen Kalmar län 2023

Författare: Länsstyrelsen Kalmar län

ISSN: 0348-8748

Rapportnummer: 2024:04

Diarienummer: 106-8652-23

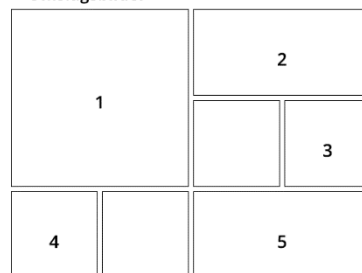
Utgivningsår: 2024

Omslagsbilder: Mostphotos (bild 1, bild 3, bild 5)

Pexels (bild 4)

Länsstyrelsen Kalmar län (bild 2)

Omslagsbilder



## Innehållsförteckning

<b>Landshövdingen har ordet .....</b>	<b>4</b>
<b>Om årsredovisningen .....</b>	<b>6</b>
Årsredovisningens kapitelindelning .....	6
Resultatredovisningen.....	6
<b>Om Länsstyrelsen .....</b>	<b>8</b>
Våra uppgifter, uppdrag och mål.....	8
Strategisk styrning och planering .....	9
Organisation .....	11
<b>Resultatredovisning .....</b>	<b>12</b>
Myndighetsövergripande redovisning .....	12
Redovisning av verksamhetsområden .....	36
Övrig förvaltning och trafikföreskrifter .....	37
Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor.....	40
Regional tillväxt och infrastrukturplanering .....	45
Hållbar samhällsplanering och boende .....	50
Energier och klimat.....	57
Kulturmiljö .....	62
Samhällsskydd och beredskap .....	67
Naturvård och miljöskydd.....	74
Areella näringar.....	92
Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.....	96
Övrig redovisning .....	106
Året i siffror .....	111
<b>Finansiell redovisning .....</b>	<b>123</b>
Resultaträkning .....	123
Balansräkning.....	124
Anslagsredovisning .....	126
Tilläggsupplysningar och noter .....	128
<b>Landshövdingens underskrift av årsredovisningen .....</b>	<b>146</b>
<b>Bilagor .....</b>	<b>147</b>

# Landshövdingen har ordet

Det säkerhetspolitiska läget i världen och den ökande kriminaliteten har påverkat stora delar av Sverige och är självklart också något som vi har fått hantera i Kalmar län. Länsstyrelsen lyssnar regelbundet in samverkansaktörernas behov och har under året agerat utifrån det.

Under 2023 har länsstyrelsen hanterat flera extraordinära händelser av olika karaktär. Alltifrån fågelinfluensa, nytt vargrevir och misstänkta pulverbrev till mer omfattande och långvariga utmaningar som vattenbrist, torka och elbrist. Men framför allt har vårt arbete handlat om att förebygga olika typer av kriser.

Tillsammans med Länsstyrelsen Blekinge och Länsstyrelsen Gotland, kustkommunerna samt Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) har vi bildat en ny gemensam regional kustsamverkan. Syftet är att tillsammans i sydost möta effekterna av klimatförändringar som översvämningar eller torka och vattenbrist.

Det säkerhetspolitiska läget och ett eventuellt Nato-medlemskap har också inneburit att länsstyrelsen påbörjat förberedande åtgärder som uppbyggnad av krigsorganisation, uppmärkning och planering för undanförelse av kulturogendomar, men också att genom kunskap öka invånarnas försvarsvilja.

Anmälningarna om att bygga solcellsparkar har ökat dramatiskt det senaste året. Eftersom utbyggnaden berör mycket mark och är en viktig del i den gröna omställningen behöver avvägningar mellan olika intressen göras. Men befintliga regelverk är inte anpassade för denna typ av ytkrävande verksamheter. Därför har vi tillsammans med övriga sex länsstyrelser i södra Sverige skrivit till regeringen för att det ska bli ett tydligare regelverk och en mer enhetlig hantering.

Öland är skyddsområde för den hotade flodkräftan och under 2023 har arbetet med att utrota signalkräftan från ön intensifierats. I Kalmar län finns sju av de invasiva arterna på EU:s lista, som hotar den biologiska mångfalden för att den flyttats från sin ursprungliga miljö och snabbt spridit sig i sin nya omgivning. En för Sverige ny invasiv art; den vattenlevande kamslingen, upptäcktes i Alsterån under året. Växten är förbjuden att importera, odla och släppa ut i naturen, men har antagligen hamnat i Alsterån för att någon tömt sitt akvarium där.

Under 2023 firade Carl XVI Gustaf 50 år på tronen. Det firades bland annat genom besök i alla Sveriges residensstäder. Förutom en gående kortege längs Storgatan och scenprogram på Stortorget, planterade kungen en öländsk ek i Stadsparken, som ett minne av besöket i Kalmar och en påminnelse om ekens betydelse för vår region.

Det har varit intensiva månader sedan jag tillträdde som landshövding i Kalmar län den 1 maj förra året. Jag kan konstatera att Länsstyrelsen Kalmar län har ett gott och nära samarbete med viktiga aktörer i länet. Det är genom ett gott samarbetsklimat och ett långsiktigt arbete som länets utmaningar kan hanteras och här har länsstyrelsen en viktig uppgift att fylla. Under året uppdaterade vi vår vision till "Vi arbetar för tillväxt genom hållbar utveckling och en god livsmiljö". För utan sådan tillväxt utvecklas inte något samhälle.

Jag vill också passa på att tacka alla medarbetare för ert viktiga arbete under året som gått.

Allan Widman  
Landshövding Kalmar län

# Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition, att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken *Tilläggsupplysningar och noter* i avsnittet *Finansiell redovisning*.

## Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Resultatredovisning
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet **Om Länsstyrelsen** beskriver länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. **Resultatredovisningen** innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÅS). Den **finansiella redovisningen** innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

**Bilaga A-C** beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. **Bilaga D** tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning.

**Bilaga E** innehåller en länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas och av länsstyrelsegemensamma funktioner.

## Resultatredovisningen

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrappporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

# Förklaring av begrepp

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

**Uppgifter** utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

**Uppdrag** utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande **mål** får genomslag i länet och där länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måluppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder länsstyrelsen **resultatindikatorer** som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

**Resultat** vi redovisar kan bestå av både **prestationer** och **effekter**.

**Resultatbedömningen** är den samlade bedömningen av resultatet av Länsstyrelsens insatser inom verksamheten. Resultatet bedöms och motiveras i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

## Bedömningsgrunder

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer, statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd.

En sammanvägd bedömning av resultatet görs av de verksamheter som ingår i respektive avsnitt i årsredovisningen, och motiveras samlat samt vid behov per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- **Otillfredsställande:** Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- **Utvecklingsbehov:** Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- **Gott:** Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- **Utmärkt:** Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

# Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Vi ska rapportera situationen i länet och lämna lägesbilder. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

## Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden länsstyrelsen har uppgifter och hur länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för det hållbara samhället. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Det saknas ett övergripande riksdagsbundet mål för länsstyrelserna som helhet. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Till stor del består dessa anslag av det så kallade förvaltningsanslaget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

# Strategisk styrning och planering

Vår vision och vår värdegrund utgör grunden för vårt arbete på Länsstyrelsen Kalmar län. Vår vision beskriver det vi vill uppnå. Vår värdegrund kan ses som basen för vårt arbete och hur vi vill uppfattas.

## Vision

Vi arbetar för tillväxt genom hållbar utveckling och en god livsmiljö.

## Värdegrund

Vår värdegrund utgår från den statliga värdegrunden där vi har valt att fokusera främst på respekt, objektivitet, effektivitet och service samt legalitet.

I verksamhetsplaneringen för 2023 har arbetet med Målbild 2025 fortsatt för att utveckla den interna organisationen.

## Målbild 2025

- Ett gott externt och internt förtroende

*Våra länsbor och samverkansparter upplever att vi är en professionell myndighet och våra beslut och åtgärder respekteras. Vi gör kloka avvägningar för länets bästa baserat på lagstiftning, förordningar, praxis och vår gemensamma kunskap.*
- Ett modernt chefskap och medarbetarskap

*Chefer på alla nivåer har förutsättningar att utföra ett bra chefskap. Ledarskap och medarbetarskap karaktäriseras av tillit, ansvarstagande och medledarskap. Tillsammans arbetar vi för en god arbetsmiljö.*
- En väl fungerande kompetensförsörjning

*Vi är en attraktiv arbetsgivare som ger goda möjligheter till utveckling av arbete och kompetens. Vi kan rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens utifrån verksamhetens behov och arbetsmarknadens förutsättningar.*
- En god förmåga att hantera kriser

*Vi har en utvecklad förmåga att hantera kriser, stora som små, från extraordinära händelser i fredstid till höjd beredskap och krig. Genom ledarskap, snabbhet och flexibilitet har vi lyft länets samlade förmåga till civil beredskap.*
- En väl fungerande styrning och uppföljning

*Vi har en stabil ekonomi och en utvecklad styrning som både ger långsiktiga planeringsförutsättningar och gör det möjligt att hantera uppkomna händelser under pågående verksamhetsår. Genom löpande förenklingar i alla delar av verksamheten har vi skapat utrymme för både interna satsningar och riktade åtgärder utifrån länets behov.*

Under året har vi genomfört delmål kopplade till ovanstående. Det handlar bland annat om insatser för kortare handläggningstider, handlingsplaner för kommunikations- och kompetensförsörjningsstrategier och uppdatering av krisorganisationen. Andra delmål som länsstyrelsen har genomfört är digital städning, ledningsgrupputveckling och implementering av rekryteringsverktyg.

Under 2022 genomfördes en organisationsöversyn och en ny organisationsstruktur trädde i kraft 1 januari 2023. I översynen ingick även att hitta former för det interna arbetet genom att se över mötesstrukturer, hitta former för tvärsektoriellt arbete och påbörja införandet av teambaserat arbetssätt. Många av delmålen i Målbild 2025 är en del av implementeringen av detta.

Länsstyrelsen Kalmar län kraftsamlade under 2023 kring tre fokusområden som har beslutats utifrån länets behov och förutsättningar, länsstyrelsens uppdrag och nationella mål.

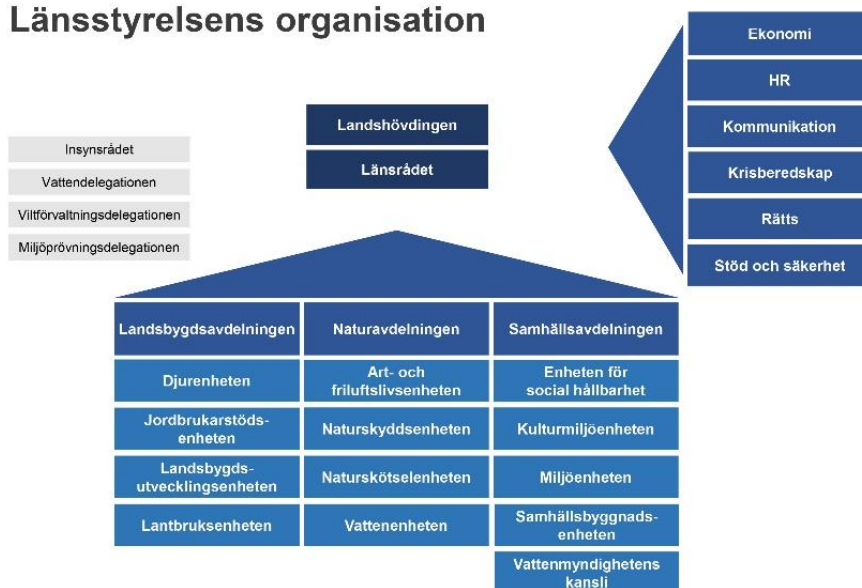
**Energiförsörjning och elektrifiering.** Kalmar län, precis som övriga Sverige, står inför kraftigt ökat elektrifieringsbehov. Scenarier pekar på att behovet av elenergi år 2045 kan innebära en fördubbling mot dagens behov. Omställningen av samhället, där fossil energi ska ersättas av fossilfri energi, innebär kraftiga utbyggnadsbehov av till exempel vindkraft och solkraft.

**Vattenförsörjning.** Kalmar län har en större risk att drabbas av vattenbrist och torka än många andra delar av Sverige. Vatten i tillräcklig kvantitet och kvalitet är en förutsättning för samhällets funktionalitet, bevarande av höga naturvärden och för de ekosystemtjänster vi är beroende av. Länets utmaningar handlar både om att hantera situationen här och nu, men även om att strategiskt arbeta för att möta framtida utmaningar i ett torrare och varmare klimat och varierande tillgång på vatten.

**Civil beredskap – krisberedskap och civilt försvar.** För att vi som myndighet ska klara av vårt uppdrag vid höjd beredskap och krig samt extraordinära händelser i fredstid behöver vi fortsätta bygga upp vår förmåga. Myndighetens beredskapsplanering behöver utvecklas och stärkas. Vi behöver även fortsätta arbeta systematiskt med att utveckla och öka kunskapen om totalförsvaret och utveckla vår roll inom den civila beredskapen. En robust och korrekt hantering av informationssäkerhet och säkerhetsskydd är en viktig del av detta.

# Organisation

## Länsstyrelsens organisation



Från och med 1 januari 2023 består organisationen av 13 enheter fördelat på tre avdelningar samt sex stabsenheter.

## Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av länsstyrelsens stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlat i bilaga E.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värmland Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värmland Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värmland Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värmland Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värmland Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värmland Västmanland)

# Resultatredovisning

Länsstyrelsens resultatredovisning är indelad i fyra avsnitt: myndighetsövergripande redovisning, redovisning per verksamhetsområde, övrig redovisning och året i siffror.

## Myndighetsövergripande redovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

## Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	229,3	233,5	231,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	140,2	143,6	143,6
Antal årsarbetskrafter män	89,1	89,9	87,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	21 528	21 887	22 942
Antal beslutade ärenden	18 295	24 088	23 420
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	720	1 444	3 181
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	309 151	312 809	272 681
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	78 192	171 924	102 273

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

## Kommentar till tabellen

Inom naturskötsel har personalneddragningar genomförts under året vilket visar sig i färre årsarbetskrafter.

Antal beslutade ärenden har minskat på grund av ny programperiod där utbetalningen av stöden i Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik sker först våren 2024.

Vi ser en positiv trend i antalet ej beslutade ärenden äldre än två år.

Totalt har verksamhetskostnaderna minskat och det beror främst på minskad bemanning och minskade resurser inom naturskötsel.

Minskningen av lämnade bidrag beror på att storleken på projekten för efterbehandling av förorenade områden skiljer sig mellan åren.

# Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljö kvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Nationella mål

Under året har länsstyrelsen fortsatt att utveckla sitt arbete med att knyta samman bostadsfrågorna med andra relevanta perspektiv såsom kulturmiljöer, klimatanpassning och social hållbarhet. Detta har bland annat skett genom att personal som arbetar med dessa expertområden deltar i granskningen av kommunernas översikts- och detaljplaner. Granskningen är ett sätt att stödja länets aktörer i arbetet med mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt, tillgänglighet och trygghet.

Ett gemensamt samarbete inom ramen för vårt arbete med klimatanpassning har startat under året. Stora delar av Kalmar läns kustområde är utpekade som nationellt riskområde för erosion och översvämningar. Länsstyrelsen har därför under året bildat en regional kustsamverkan tillsammans med länsstyrelserna i Blekinge och på Gotland, berörda kustkommuner samt Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Syftet med samverkan är ta fram gemensamma riskanalyser, planeringsunderlag och åtgärdsbehov över länsgränserna samt att stötta berörda kustkommuner i deras planeringsarbete.

Länsstyrelsen har under 2023 vidareutvecklat formerna för prövning av solcellsärenden och havsbaserad vindkraft. Länsstyrelsen har i samverkan med andra länsstyrelser identifierat brister och behov i regelverk rörande solceller vilket bland annat resulterade i en skrivelse till regeringen.

Kalmar läns livsmedelsstrategi omfattar hela livsmedelsbranschen, det vill säga all mat från Kalmar län och hela kedjan från jord till bord. Den innehåller mål, strategier, framgångsfaktorer samt prioriterade åtgärder. Livsmedelsstrategin

anger en gemensam färdriktning för hur Kalmar län ska ta tillvara branschens utvecklings- och tillväxtpotential. Den ger bland annat underlag för prioriteringar av offentliga projektmedel. Strategin kan också fungera som en regional länk mellan enskilda aktörer och den nationella nivån. Detta inte minst med hänsyn till frågor som vattenförsörjning och beredskap.

I samverkan med länets aktörer, sydöstra civilområdet och aktörer inom Södra militärregionen utvecklar länsstyrelsen förmågor i totalförsvaret. Det gemensamma arbetet skapar ökad förmåga inom många samhällssektorer så som energi, livsmedel, samhällsplanering och hälsa och sjukvård. Under året har stort fokus varit på förmågan att ge värdlandsstöd samt ledning och samverkan under störda förhållanden.

## Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Länsstyrelsen bjuder vid ett antal tillfällen under året in till myndighetssamverkan för att stämma av samverkansfrågor på ledningsnivå. Länsstyrelsen deltar i regionens och kommunernas samverkansforum på ledningsnivå för att informera, dela erfarenheter och hitta samverkansformer i gemensamma utvecklingsfrågor.

Integrationsrådet som består av ett 30-tal olika aktörer, som kommuner, regionen, andra statliga myndigheter och civilsamhället har haft två möten under året. Mötena syftar till att skapa förståelse, samsyn och att hjälpas åt att lösa utmaningar. I år har särskilt fokus riktats på barn- och unga samt på bosättning och bostadsmarknad för personer som lever i utsatthet. Mötena hålls i positiv anda och har en bred uppslutning.

Länsstyrelsen har kontinuerligt under året samlat aktörer för att stämma av läge, konsekvenser och behov inom livsmedelsproduktionen. Den nära dialogen har gett oss förtroende och en bra lägesbild av konsekvenser av exempelvis torka och ekonomiläge.

Genom Krissamverkan Kalmar län har länsstyrelsen tillsammans med länets krisaktörer en utvecklad förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar. Samverkan är väl etablerad och prestigelös tack vare flera års gemensamt utvecklingsarbete och hantering av skarpa händelser. Under året har fokus varit att utveckla motsvarande förmåga under höjd beredskap och krig.

För att möta utmaningarna i dricksvattenförsörjningen sker en kontinuerlig samverkan med länets dricksvattenproducenter. På skogssidan sker samverkan med Skogsstyrelsen och markägareföreträdare om bland annat artskydd, frivilligt områdesskydd, naturvårdsåtgärder och grannbarkborrehantering. Vi möter lantbrukets företrädare i dialog kring hur hantering av bevattningsdammar och vattenuttag liksom hur lantbruken kan rationaliseras kopplat till stenmurar och rösen som omfattas av det generella biotopskyddet.

Länsstyrelsen Kalmar län är Vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt och har under året besökt alla länsstyrelser i distriktet för dialog om möjligheter och utmaningar när det gäller genomförandet av Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027. Dialogerna genomfördes med länsledningarna och ansvariga chefer för att identifiera behov av samordning och samarbete. Syftet är att komma så långt som möjligt i åtgärdsprogrammet för att följa miljö kvalitetsnormerna. Samverkan

möjliggör gemensamma metoder och ensade bedömningar för att uppfylla Sveriges åtagande inom Ramdirektivet för vatten.

## Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Länsstyrelsen sammanställer och rapporterar kontinuerligt en lägesbild till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Länsstyrelsen har regelbunden samverkan med Södra militärregionen och en etablerad struktur för rapportering av incidenter och avvikelser i länet. Detta tillsammans med veckovisa möten med länets Tjänsteperson i beredskap utgör grunden för länsstyrelsens lägesbild.

Under året har länsstyrelsen tagit fram och presenterat kommunspecifik statistik utifrån barn- och ungas uppväxtvillkor i form av lägesbilder. Lägesbilderna hjälper till att synliggöra behov, skillnader och likheter mellan kommunerna och syftar till att hjälpa kommunerna med prioriteringar och som underlag till dialog om hur länsstyrelsen kan bidra med stöd inom specifika områden.

Inom områdena jämställdhet, integration och ANDTS har vi under året reviderat eller arbetat fram nya regionala strategier. Strategierna är ett stöd i kommunernas arbete med att ta fram handlingsplaner. I arbetet med strategierna följer vi utvecklingen och belyser vilka utmaningar som finns i länet inom dessa områden.

Under året har länsstyrelsen deltagit i ett flertal sammanhang och diskussioner inom arbetet med den regionalt viktiga järnvägsförbindelsen Stångådals- och Tjustbanan till Linköping central. Den är en viktig länk för framtiden då den ansluter till södra stambanan. Förbindelsen möjliggör även hållbara resval för arbetspendling, sjukresor och fritidsresor mellan Kalmar län samt Linköpings utbud av arbete, utbildning, sjukvård och kultur.

Länsstyrelsen följer tillståndet för vattnet i länet med mål om långsiktigt hållbar vatten- och livsmedelsförsörjning. 2023 speglar på många sätt det ”nya onormala”. Sommaren och hösten 2022 var torra, så året startade med vattenbrist. Men riklig nederbörd under årets första månader ledde snart till ovanligt höga nivåer och flöden. Den varma och torra försommaren resulterade i snabbt sjunkande nivåer och stora farhågor om torka och vattenbrist. Utifrån tidigare erfarenheter initierades utökad samverkan inom och utanför länet, informationskampanjer och akut miljöövervakning. Parallellt arbetar vi med olika förebyggande åtgärder exempelvis med fördröjning av vatten i landskapet, stödja kommunernas arbete med dricksvattenförsörjning och lantbrukets förutsättningar för produktion av livsmedel.

Genom programmet för regional miljöövervakning följer och analyserar länsstyrelsen utvecklingen i länet bland annat om biologisk mångfald, luft- och vattenkvalitet. Det ger underlag för att bedöma effekterna av genomförda åtgärder och behovet av ytterligare åtgärder för att nå uppsatta miljömål. Resultaten från miljöövervakningen används som ett viktigt underlag när beslut ska fattas i olika typer av miljövårds-, naturvårds- och planeringsärenden. Det visar tendenser vad gäller klimatförändringarnas påverkan på ekosystemtjänster. Anslaget till den regionala miljöövervakningen minskade med 25 procent 2023, vilket inneburit minskade övervakningsinsatser främst inom vatten- och luftområdet.

I Kalmar län finns det betydande skillnader mellan de tolv kommunerna gällande ett flertal nyckeltal för Agenda 2030 inom exempelvis tillit till andra och antal fossiloberoende personbilar.<sup>1</sup>

Kolada gör en årlig jämförelse mellan alla kommuner i Sverige utifrån ett antal nyckeltal inom Agenda 2030. Kalmar läns kommuner ligger bra till inom flera parametrar så som stillasittande, vattentäkter med vattenskyddsområde och andel betesmarker. Men länets kommuner ligger sämre till när det gäller insamlat avfall per invånare och ekologisk odlad åkermark.<sup>2</sup>

Befolkningen i Kalmar län har ökat sedan 2013 tack vare invandring till länet. Befolkningsökningen är dock inte jämnt fördelat, utan det är främst ett par kommuner som ökar sin befolkning. Merparten av länets kommuner har en negativ befolkningsutveckling. Länet har också Sveriges näst äldsta befolkning och andelen som är i arbetsför ålder minskar.<sup>3</sup>

Kalmar län är ett stort lantbrukslän där 17 procent av arealen är åkermark, att jämföra med 7 procent i landet totalt.<sup>4</sup> Trots det ligger alla länets kommuner under det nationella genomsnittet på ekologisk odlad mark. En stor mängd lantbruk kan vara en utmaning för vattenkvaliteten i landskapet och i länet varierar kvaliteten i sjöar och vattendrag. Över lag är dock kvaliteten bättre än medeltal i landet. Övergödning i kustvattnet är fortsatt ett stort problem hos alla kustkommunerna i länet. Gällande mängden vatten (kvantitativ status) och den kemiska statusen i grundvatten är spridningen stor i länet. Vissa kommuner har problem med framför allt för lite grundvatten.<sup>5</sup>

Befolkningen i Kalmar län har sämre tillgång till kollektivtrafik än landet i stort, vilket till viss del kan förklara att alla kommuner ligger under snittet i Sverige när det gäller luftföroreningen PM 2,5 (partiklar som främst kommer från trafik). Ju fler bilar desto högre brukar halterna av PM 2,5 bli.<sup>6</sup>

Kalmar läns befolkning har en allt högre utbildningsnivå även om andelen eftergymnasialt utbildade är lägre i Kalmar län än riksgenomsnittet. Ungefär 85 procent av länets befolkning har minst en gymnasieutbildning. Kvinnor i länet har generellt en högre utbildningsnivå än män, men har lägre inkomster även om de förvärvsarbetar i nästan samma utsträckning. Vidare är kvinnor underrepresenterade som chefer.<sup>7</sup>

Cirka 70 procent av länets befolkning skattar att de har god hälsa, vilket är en hög andel jämfört med nationell nivå. Andelen personer som har ett riskbruk av alkohol minskar, likaså andelen som röker dagligen. Andelen i befolkningen med fetma ökar i alla åldersgrupper.<sup>8</sup>

---

<sup>1</sup> [Jämföraren - Kolada](#)

<sup>2</sup> [Jämföraren - Kolada](#)

<sup>3</sup> Region Kalmar län, Befolkning: [Statistik | Region Kalmar Län](#)

<sup>4</sup> [Marken i Sverige \(scb.se\)](#)

<sup>5</sup> [Jämföraren - Kolada](#)

<sup>6</sup> [Jämföraren - Kolada](#)

<sup>7</sup> Region Kalmar län, Utbildning och inkomster: [Statistik | Region Kalmar Län](#)

<sup>8</sup> Region Kalmar län, Folkhälsa: [Statistik | Region Kalmar Län](#)

## Tillsyn

### Övergripande om strategiskt och sektorsövergripande arbete

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn inom ett stort antal områden. Vi inventerar årligen behovet av tillsyn och planerar tillsynsinsatser. I arbetet med detta ingår bland annat uppföljning och utvärdering av tidigare års tillsyn. Vid planeringen jobbar vi även med att identifiera och strategiskt prioritera insatser som gör mest nytta.

Vidare så har och deltar Länsstyrelsen Kalmar län i flera samverkansgrupper av olika slag, både inom myndigheten, regionalt och nationellt. Syftet med grupperna kan bland annat vara kunskapsutbyte, att göra gemensam tillsyn eller att tillsammans utveckla, effektivisera och ensa tillsynen. Länsstyrelserna samverkar även genom förvaltning och utveckling av gemensamma IT system, mallar, e-tjänster och samarbetsytor som underlättar och effektiviserar arbetet med bland annat tillsyn. Arbetet med att hitta bättre och effektivare samverkansformer både inom länsstyrelsen och med andra aktörer, är ett ständigt pågående förbättringsarbete.

### Övergripande om utveckling av tillsyn

Utvecklingen av tillsynsarbetet sker inom länsstyrelsen, men även genom länsövergripande samverkan. Vi har en länsövergripande samverkan inom alla länsstyrelsens ansvarsområden inklusive olika tillsynsområden.

Under 2023 så har Länsstyrelsen Kalmar län arbetat med att hitta bra och effektiva former för samverkan inom myndigheten. Vi har bland annat infört så kallade tvärmöten där vi tidigt fångar upp vilken samverkan som behövs i ett ärende. Syftet är bland annat att effektivisera handläggningen.

### Effekter och utmaningar

Kontinuerligt ensar länsstyrelserna sig om länsövergripande tillsynsprocesser och vi tar årligen fram flera nya gemensamma mallar och rutiner. Detta resulterar i en mer effektiv och rättssäker tillsyn. Trots detta kan vi inte genomföra all tillsyn som det finns behov av enligt behovsutredningen i tillsynsplanen. Tillsyn har behövts prioriterats ner på flera enheter, exempelvis på miljöenheten, kulturmiljöenheten, djurenheten och naturskyddsensheten.

### Miljöområdet

Inom miljöområdet arbetar vi strategiskt med tillsyn bland annat genom att planera tillsynsinsatser och frekvensen för tillsyn på miljöfarliga verksamheter, utifrån en riskbedömning. I riskbedömningen kartläggs bland annat anläggningens miljöpåverkan. Tillsynsinriktningen och eventuella prioriteringar görs utifrån regleringsbrev, åtgärdsprogram för vatten, nationella tillsynsstrategin och andra styrande och strategiska dokument. Tillsynen kan i många fall även vara händelsestyrd och tid för sådan tillsyn tas med i planeringen.

Inom den planerade tillsynen har vi under 2023 framför allt inriktat oss på de områden som prioriteras i den nationella tillsynsstrategin. Vi strävar även efter att alla anläggningar ska få någon form av granskande tillsyn varje år.

Under 2023 har Länsstyrelsen Kalmar län deltagit i tre samverkansprojekt inom Miljösamverkan Sverige. Dels projektet "Ensade ärendeprocesser", dels projektet "Uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn" samt projektet "Ekonomisk säkerhet för små avfallsanläggningar".

Inom projekten tog grupperna fram tre nya rutiner och fem nya eller uppdaterade beslutsmallar. Grupperna tog även fram en ny samverkansyta för tillsyn inom miljöskydd. På denna yta finns många rutiner och mallar som länsstyrelserna ännu inte hunnit ensa, men som bidrar till en effektivare tillsyn. Här samlas även länkar till annat material som är användbart vid tillsyn.

Vi har även deltagit i Miljösamverkan sydosts projekt "Tillsyn av klimatanpassningar", "Effektiv miljötillsyn" samt "Nedlagda kommunala deponier".

Vidare så bemannar vi en tjänst som objektsspecialist inom den länsstyrelsegemensamma förvaltningsorganisationen för miljöskydd. I tjänsten ingår bland annat att utveckla handläggarstödet för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet.

Länsstyrelsens redovisning enligt regleringsbrevets uppdrag 3 D:3 gällande "Tillsynsutveckling enligt miljöbalken", redovisas av Naturvårdsverket.

## Vattenverksamhet

Vattenenheten har under 2023 deltagit med en projektdeltagare i arbetsgruppen till den nationella tillsynskampanjen inom Miljösamverkan Sverige: "Egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk". Under kampanjen gjorde länsstyrelserna tillsyn på vattenkraftverk med fokus på egenkontroll. Länsstyrelsen Kalmar län gjorde besök på två kraftverk inom ramen för projektet. Vattenenhetens projektdeltagare har bistått projektet med att ta fram informationsfilmer om egenkontroll och en mall för egenkontroll.

Inom vattenverksamhet har tillsynen under året fokuserat på att komma i kapp med äldre klagomålsärenden. Tillsynen har också innehållit händelsestyd tillsyn av otillåtna vattenuttag samt informationsinsatser för att förebygga otillåtna vattenuttag i samband med vattenbrist och torka.

I några ärenden har vi hunnit med egeninitierad tillsyn gällande verksamheter som saknar tillstånd eller behöver få moderna miljövillkor och inte är anmälda till nationella planen för moderna miljövillkor.

## Vattenskyddsområden

Under 2023 har länsstyrelsen bedrivit ett tillsynsprojekt i två av länets kommuner. Projektet utmynnade i 20-tal inspektioner i fält med tillhörande inspektionsrapporter. I vissa fall blev även verksamheter förelagda att åtgärda brister i samband med dessa inspektioner. Åtgärder har därefter följts upp och projektet har avslutats under året.

## Naturskydd

Den stora ärendemängden hos naturvårdshandläggningen har gjort att tillsynsarbetet är nedprioriterat till förmån för prövningsärenden. Ett mindre antal händelsestyrda ärenden har prioriterats för tillsyn inom områden med särskilt höga naturvärden. Ett strategiskt arbete har påbörjats med äldre öppna tillsynsärenden för att bedöma och prioritera kön samt för att kunna arbeta förebyggande med tillsyn. Inom strandskyddet har tillsyn bedrivits tack vare

den särskilda budgetsatsningen. Arbetet beskrivs mer ingående senare i årsredovisningen.

## Djurskydd och landsbygd

Tillsyn och kontroller hos länets lantbrukare om lagkrav och andra krav på verksamheterna efterlevs, genomförs årligen av länsstyrelsen. Det innebär både att genomföra fullständiga kontroller, utifrån ett specifikt urval, och att uppmärksamma brister i samband med tidiga kontroller.

Inom arealkontroller av EU:s jordbrukarstöd kontrolleras att de villkor som är kopplade till ansökan av jordbrukarstöd är uppfyllda för en lantbrukares ansökan. Från och med 2023 görs även kvalitetsgranskning i fält av den satellitövervakade markuppföljning som numera sker på all jordbruksmark (AMS-QA).

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller och anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

## 1D6 Tillsyn och prövning - effektivitet, enhetlighet och handläggningstider

Länsstyrelsernas strategi för arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet i tillsyns- respektive prövningsverksamhet är att:

- Integrera utvecklingen i ordinarie verksamhet och inom befintliga ramar.
- Utvecklingen ska ske behovsdrivet.
- Samverkan mellan länsstyrelserna ska vara förstahandsval vid utveckling.

Nyutveckling sker i de allra flesta fall genom länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojekt med deltagare från olika länsstyrelser. Följande nyutveckling har genomförts under året för en mer effektiv och enhetlig tillsyn respektive prövning:

- Gemensamma arbetsmetoder inom området djurhållning.
- Gemensamt IT-stöd och arbetssätt för handläggning vid prövning och tillsyn inom området samhällsplanering.

Länsstyrelserna söker ständigt förbättringar, bland annat inom respektive förvaltningsobjekt<sup>9</sup>, samverkansorgan eller via verksamhetsnätverk. Följande förbättringar under året har bidragit till en mer effektiv och enhetlig tillsyn och prövning:

- E-tjänster
- Samarbetsytor
- Arbetsrutiner/arbetsinstruktioner

---

<sup>9</sup> Länsstyrelserna har olika förvaltningsobjekt som vardera stöttar ett eller flera verksamhetsområden.

- Dokument-/rapportmallar
- Bedömningsstöd/bedömningsverktyg
- Flödesscheman
- Analysverktyg
- Dialoger/samsynsdiskussioner
- Fältstöd/fältapplikationer
- Gemensam verksamhetsprocess; Bedriva tillsyn inom alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter.

Fullt implementerade förväntas årets utvecklingsinsatser bidra till förenkling för intressenten, effektivare arbetssätt och mer likriktade bedömningar.

Arbetet med processkartläggningar och utveckling av e-tjänster har bidragit till att synliggöra hinder för ett effektivt arbetssätt, skillnader i bedömningar samt kunskap om kommande behov av utveckling. Tillämpning av fältstöd effektiviserar insamlande av data i samband med verksamhetsutövande i fält. Under arbetets gång har det kollegiala samarbetet stärkts.

Det är för tidigt att se vilka effekter vidtagna åtgärder (nyutveckling och ständiga förbättringar) har på handläggningstid, men bedömningen är att de kommer bidra till kortare handläggningstid på sikt.

Att hjälpa varandra med kompetensförsörjning under en uppkommen arbetstopp är ett effektivt sätt att förvalta gemensamma resurser samt attrahera, bibehålla och utveckla kompetens. Nya rekommendationer från Arbetsgivarverket och formerna för personallån har hanterats i utvecklingsarbetet. Ny stöddokumentation är framtagen.

## Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet

Länsstyrelsen Kalmar län bistår med program, planering och andra praktiska frågor vid besök av statsråd, generaldirektörer, talmän, riksdagsledamöter, ambassadörer och liknande. Under 2023 har vi bistått Regeringskansliet och Finansdepartementet gällande civilminister Erik Slottners besök i länet. Det har både gällt besök till länsstyrelsen med anledning av civilministerns planerade länsbesök och utnämmande av ny landshövding, men även besök på andra myndigheter samt dialog med kommunledningar. Vid dessa besök har länsstyrelsen bistått med bland annat planering, bokning, kontakter, transporter och mötesplats.

Sedan pandemin har Länsstyrelsen Kalmar län teknik och för regeringen anpassad bakgrund för att kunna hålla digitala pressträffar/presskonferenser från Kalmar. Denna teknik liksom erbjudande om denna möjlighet kvarstår.

Länsstyrelsen rapporterar läget i länet på olika sätt. I vissa fall direkt till regering eller regeringskansli som till exempel direktrapportering vid möte om vargförvaltning. I andra fall går rapporteringen genom andra myndigheter som till exempel lägesbilder vid torka och fågelinfluensa till Jordbruksverket.

# Generationsmålet, miljö kvalitetsmål och Agenda 2030

## Generationsmålet

Varken Kalmar län eller Sverige nådde generationsmålet eller miljömålen till år 2020. Prognoserna för att nå generationsmålet till 2030 är inte ljusa, då vi gör bedömningen att inget av de miljömål som bedöms regionalt kommer att nås.

För att nå generationsmålet och lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta måste vi öka takten och, i vissa fall, ändra de nationella förutsättningarna. Vi gör mycket tillsammans med många olika aktörer för att skynda på omställningen mot ett mer hållbart samhälle i Kalmar län, till exempel:

- En länsgrupp om elförsörjning har startat upp med syftet att hitta flaskhalsarna och snabba på utbyggnaden av hållbart producerad energi.
- I Kalmar län pågår cirka 40 LOVA-projekt. Många av de pågående projekten fokuserar på minskat näringsläckage till Östersjön.
- LIFE projektet LIFE RestoRED restaurerar och skapar i nio län förutsättningar för bevarande av ängs- och betesmarker. I Kalmar län kommer totalt 180 hektar att restaureras, 210 träd ska hamlas och åtta kilometer nytt stängsel ska sättas upp.

Vi förväntar oss inte heller att till 2030 nå de miljömål som bedöms regionalt. Tre mål har dessutom en negativ trend: *Levande skog*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Det finns olika orsaker till de negativa trenderna, men hur vi använder vår mark är ett problem för alla tre målen. Två mål har positiv trend: *Frisk luft* och *Bara naturlig försurning*. Förutom regionala och lokala åtgärder så gör internationella förbättringar att det går bättre för dessa mål. Det krävs styrmedel, resurser och mer samarbeten för att vi ska kunna nå målen till 2030.<sup>10</sup>

## Miljö kvalitetsmål

Åtgärdsarbete pågår inom alla miljömål och är spritt över hela länet. Vi arbetar med allt från återvätning av våtmarker, återskapande av ängsmarker till uppdatering av länets koldioxidbudget. Det finns pågående projekt inom allt från klimatberäkningar, kalkning och skuggning av skolgårdar. Trots allt arbete förväntas inte Kalmar län nå några av de miljömål som bedöms regionalt till 2030 och flera miljömål har en negativ trend. Bedömningen av målen är oförändrade jämfört med förra året. Det krävs mer styrmedel, samarbeten och handling för att påverka möjligheten att nå målen till 2030.

Inom de vattenrelaterade miljömålen utgör de två åtgärdsprogrammen i Södra Östersjöns vattendistrikt viktiga redskap för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Både länsstyrelsen och länets kommuner har uppdrag inom vattenförvaltningen.

---

<sup>10</sup> Regional årlig uppföljning av miljömålen 2023 i Kalmar län

Kalmar län har viktig kulturmiljö som ska värnas och som har både nationellt och internationellt värde, men arbetet är eftersatt och det behövs mer resurser.<sup>11</sup>

## Arbete med Agenda 2030

Under året har Länsstyrelsen Kalmar län fortsatt samverka med Region Kalmar län för att utveckla länets Agenda 2030-råd. Under året anordnade vi Forum Agenda 2030 för första gången. Forumet vänder sig till befintliga länsnätverk inom specifika arbetsområden som exempelvis klimat, jämställdhet och folkhälsa. På forumet samlar vi alla tre dimensioner av hållbarhet (ekologisk, socialt och ekonomiskt) för gemensamma diskussioner. Syftet med forumet är att ge en lägesbild och omvärldsbevakning som ska leda till dialog och slutsatser om aktuella utmaningar. Förväntade effekter är bredare samverkan, större förståelse för olika uppdrag och andra perspektiv samt mer träffsäkra insatser.

Under hösten bjöd vi in till det årliga Agenda 2030-rådet för kommunledningarna. Då presenterade vi en nulägesbild för länet samt diskuterade tre prioriterade sakområden; övervikt, dricksvattenförsörjning och kompetensförsörjning.

Under året har det regionala utvecklingsprojektet, där Agenda 2030 är ett av fyra insatsområden, avslutats. Projektet har skapat en struktur i länet för Agenda 2030-arbetet med gemensam lägesbild, kunskapshöjande insatser och stärkt samverkan som grund. I arbetet har en kommunikationsplan tagits fram samt en kampanj för sociala medier som vi kommer publicera under 2024.

---

<sup>11</sup> Regional årlig uppföljning av miljömålen 2023 i Kalmar län

# Integrering av tvärsektoriella frågor

Förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion §5 tar upp ett antal tvärsektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion
1C1 Förenkla för företag, åtgärder	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Enheten för social hållbarhet samordnar stödet för tvärsektoriella perspektiv som jämställdhet, mänskliga rättigheter och barnrätt på Länsstyrelsen Kalmar län. De jämställdhetspolitiska delmålen är en del i länsstyrelsens arbete med rättigheter och lika villkor, både övergripande och på enhetsnivå. Arbetet utgår från att flera maktordningar påverkar och samverkar med varandra.

Jämställdhet integreras i exempelvis regionala strategier och kartläggningar. Förväntad effekt av det sammantagna arbetet med jämställdhet är inkludering, mångfald, tillgänglighet samt tydlig målgruppsanpassning.

När det är möjligt och har påverkan för våra uppdrag presenterar vi och analyserar statistik uppdelad på kön. Det är särskilt tydligt i arbetet med folkhälsa, mäns våld mot kvinnor, barnrätt, brottsförebyggande och ANDTS samt uppföljning av sociala medier. Jämställdhetsanalyser finns till exempel med i lägesbild av skolelevers drogvanor, som del av utbildningen ANDTS-coach, i kommuners kartläggning av brott och brottsförebyggande åtgärder, i uppföljning av ungdomspolitik samt i kommunblad över barn och ungas uppväxtvillkor.

Internt har vi ökat kunskap och medvetenhet genom kampanjer till exempel om: jämställdhet, våld som arbetsgivarfråga, arbetsmiljö, klarspråk och att

förebygga diskriminering. Vi har höjt kunskapsnivån genom att jämställdhet finns med i befintliga utbildningar som till exempel introduktionsutbildning för medarbetare och chefer, utbildning i kommunikation för kriskommunikatörer samt i klarspråksutbildningar.

Det är en utmaning att mäta effekter av integreringsuppdrag som innebär förhållningssätt, medvetande och att beakta perspektiv. Mycket av arbetet sker genom att vi agerar utifrån en medvetenhet om ojämlika villkor och normsystem som begränsar. Till exempel finns det medvetenhet och rutiner för att hantera och utmana traditionella könsroller och ojämlika strukturer i kontakt med externa aktörer som exempelvis markägare, företag, konsulter och vid samråd:

- Vid verksamhetstillsyn inom djurskydd finns rutiner för att observera eventuell risk för våld i nära relation. Tidigare utbildningar och diskussioner har ökat kunskapen och beredskap för orosanmälningar.
- I kommunikation med markägare kvalitetssäkras ett jämställt perspektiv vid gemensamt ägande. Vi vänder oss till exempel alltid till alla markägare när de är flera som delar ägande. Texter i beslut och skötselplaner utformas könsneutralt.
- Flera enheter strävar efter jämn representation i samråd, möten, träffar, tillsyn, med mera.
- Flera enheter arbetar också aktivt för att utmana stereotyper i bildmaterial, publikationer och presentationsmaterial samt ha en jämn representation mellan könen när det gäller arbetsgrupper, föreläsare och medverkande personer.

Länsstyrelsen har ett specifikt fokus på jämställdhet vid beredning av ansökningar om statsbidrag inom integrationsområdet. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligt fokus på jämställdhet i projektansökningar, vid genomförande och uppföljning av insatser samt vid slutrapporteringar. Vid utlysningseminarier delar vi med oss av kunskap om jämställdhetsintegrering i projektarbete, för att kommande projektägare redan inledningsvis ska kunna ta fram så jämställda projektplaner som möjligt. Inom ett av statsbidragen, har en regional prioritering varit pappors delaktighet i ett jämställt föräldraskap. Förväntad effekt är att skapa fler möjligheter för mammorna att kunna fokusera på sina etableringsinsatser för de inte ska komma efter i etableringen.

Vid upphandling av vård- och underhållsplaner inom kulturmiljö finns villkoret att särskild tyngd ska läggas på att lyfta fram kvinnors, mäns, flickors och pojkars historia för att få en mer nyanserad bild av länets byggnadsminnen. Detta innebär skildring av historiska skeenden som också inkluderar kvinnor.

Social hållbarhet finns integrerat i länsstyrelsens stödprocess för kommuner och regioners översikts- och detaljplaner. Det gör att efterfrågan av rättighetsfrågor ökar även i lokala processer med översikt och detaljplaneringar. Det hjälper kommunerna att redovisa och synliggöra insatser i samhällsplanering för att nå jämställdhet, trygghet, tillgänglighet samt barnperspektiv och barns delaktighet.

Länsstyrelsen har under 2023 menssäkrat arbetsplatsen genom att köpa in fyra mensskyddsautomater. Detta bidrar till att utmana begränsande normer och tystnadskultur kring mens, och skapa bättre arbetsvillkor för de som är i behov av mensskydd.

Några av länsstyrelsens enhetschefer deltar som ambassadörer i arbetet med mäns våld mot kvinnor. Det innebär att frågor om våldsutsatthet kontinuerligt finns med både internt och externt.

## Barnrätt

Internt har länsstyrelsen påbörjat ett arbete att systematisera prövningar av barnets bästa i beslutsärenden och processer. Det ska ge ett starkt barnperspektiv och en högre medvetenhet om vilka processer och beslut som berör barn. Förväntad effekt är att framtagna verktyg inklusive checklista kommer innebära fler barnrättsprövningar och tydligare barnrättsperspektiv i länsstyrelsens kärnprocesser.

Vi har under året arbetat med att synliggöra vilka artiklar inom barnkonventionen som är aktuella för olika delar av uppdragen. Till exempel inom arbetet med barns rätt till frihet från våld och brott, rätt till hälsa och bra uppväxtvillkor och rätt till information vid exempelvis en kris.

Länsstyrelsens arbete med barnrätt inkluderar en bredd av insatser inom olika uppdrag:

- Vi genomför årligen flera insatser genom våra naturrum där vi har barn och unga som målgrupp, till exempel utställningar, webb och andra aktiviteter. Information kring naturreservaten är anpassad för en ålder från cirka 12 år och uppåt.
- Uppdrag kring miljö har ett tydligt "1000 års perspektiv" där barns perspektiv beaktas som starkt vägande i målkonflikter inom förorenade områden. Vi gör aktiva beslut om skydd av natur för framtiden för kommande generationer, så väl som för att bevara biologisk mångfald. Beslut som idag inte har en direkt påverkan på barn kan ge en långsiktig positiv påverkan ur ett generationsperspektiv som beaktas i strategiska avvägningar.
- Barn och unga har involverats i filmprojekt för att öka medvetenhet om vattenförbrukning genom att visualisera mätdata.
- Barnrätt finns med i länsstyrelsens granskning av kommunal fysisk planering samt integrerat i arbetet med att ta fram plan för bostadsförsörjning.
- Vid ärenden som exempelvis omhändertagande av djur eller prövning av djurförbud ställer vi frågor om det finns konsekvenser för barn i det aktuella ärendet.
- Länsstyrelserna har inom ramen för det brottsförebyggande arbetet integrerat barnperspektivet i lägesbilder för kommuner.
- I processen kring statsbidrag inom integration, är barnperspektivet inkluderat i ansökningsmallen och i beredning av inkomna ansökningar. Vid årets första integrationsråd hade vi även fokus på barn och unga i migration. Där lyfte vi specifikt migrationens påverkan på barnet och vikten av stöd till föräldrar för att verka för barn och ungas välbefinnande.
- Barnrätt har funnits med på konferenser och föreläsningar om ANDTS. Vi har pratat om hur omgivningens skadliga bruk av alkohol, narkotika, tobak- och nikotinprodukter, dopning och/eller spel om pengar kan ha påverkan på barnets hälsa och utveckling, samt vikten av stöd till föräldrar för att verka för barn och ungas välbefinnande.

## Mänskliga rättigheter och folkhälsa

### Mänskliga rättigheter

Vi har under året fortsatt arbetet med att främja det rättighetsbaserade arbetssättet internt. Mänskliga rättigheter, jämställdhet och barnrätt ingår i de

obligatoriska introduktionsutbildningarna och i utbildningsplanen i syfte att ge ökad kunskap om hur verksamheternas arbete berör mänskliga rättigheter.

Kommunikationsenheten har fortsatt arbeta med att utbilda och informera om klarspråk och tillgänglighetsanpassade handlingar. Arbetet har resulterat i att enheter bland annat har skrivit om sina dokumentmallar, informationsmaterial och föreskrifter till externa aktörer. Alla medarbetare som skriver på vår externa webbsida ska skriva i klarspråk och har återkommande träffar för att utveckla sitt skrivande.

Annat viktigt arbete är att tillgänglighetsanpassa den service som myndigheten har skyldighet att ge till externa aktörer. För att kunna nå ut med information i så hög grad som möjligt arbetar enheterna med målgruppsanalyser och ser till att anpassa service och verksamhet för olika målgrupper.

Ett stärkt arbete med att synliggöra HBTQI-personers livsvillkor och rättigheter gav ett ökat engagemang för deltagandet vid Pride i länet och har förväntade effekter kopplat till bemötande och icke-diskriminering.

## Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Arbetet har förstärkts genom att under en månad fokusera extra på klarspråk. Det var information, föreläsningar och stöd till medarbetare samt kompletterande utbildningar som "Klarspråk och digital tillgänglighet". En effekt är att flertalet enheter arbetar aktivt med både klarspråk och digital tillgänglighet i utformandet av information, rapporter, beslut och nyhetsbrev. Flertalet enheter utgår vid planering och genomförande ifrån att människor är olika, har olika funktionsförmågor, förutsättningar, behov och önskemål.

Exempel på arbetet är:

- En klarspraksgrupp som särskilt tittar på enhetens texter och utskick.
- Tillgänglig information på vår webbplats, skyltar och annan information, samt tillgänglighetsanpassade dokument och rörligt material.
- Uppdatering av vår länsstyrelsegemensamma visuella identitet och vår grafiska profil för att öka tillgängligheten.
- En jämlik och jämställd kommunikation genom att motverka stereotypa föreställningar och att synliggöra personer med funktionsnedsättning. Exempelvis genom att använda inkluderande bilder och illustrationer.
- Säkerställande att vår verksamhet är tillgänglig, genom frågor om behov av hjälpmedel och annat stöd inför möten och konferenser samt att vi använder mikrofon vid möten för att öka möjligheten till delaktighet.
- Tillgänglighet finns med i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Genom att synliggöra förekomst av diskriminering och hinder får vi förutsättningar att öka tillgängligheten i vår verksamhet. Tillgängligheten har ökat något genom åtgärder kopplat till en allergenfri miljö och hörslinga.
- Utbyte av skyltar på publika platser och placering på mer tillgängliga platser. Exempelvis har vi gjort naturområden tillgängliga för individer med rörelsehinder och installerat hörslinga.
- Teknisk support både via telefon och på plats för att öka tillgängligheten och anpassa information efter målgrupp.
- Tillgänglighet finns integrerat i länsstyrelsens process med remisser för översikts- och detaljplaner för att hjälpa kommunerna att synliggöra olika grupper och behov.

- Synliggör även tillgänglighet eller situationen för personer med funktionsnedsättning inom vissa specifika sakområden såsom betaltjänster, bostadsmarknadsanalys samt inom integration.

## Folkhälsa

Flera enheter inom länsstyrelsen arbetar med friluftslivsfrågor som främjar en god och jämlik hälsa. Ett exempel är ett projekt som Länsstyrelsen Kalmar län och Region Kronoberg genomför tillsammans. Arbetet går ut på att ta fram en gemensam modell för organisation av vandringsleder i länen. Vandringsleder är en av förutsättningarna för ett aktivt friluftsliv i vardagen. Projektet förväntas leda till att underlätta för kommuner och andra regionala aktörer att långsiktigt höja standard och hållbarhet vad gäller vandring.

Flera av de nätverk som finns inom ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel) har under året fått kunskapshöjning kring de åtta folkhälsopolitiska målområdena och kopplingar till ANDTS. Genom att utbilda ANDTS-coacher ökar vi kunskapen om hälsoskadliga produkter. De utbildade coacherna möter dagligen barn och unga i skolan och på fritiden. Den kunskap de får genom utbildningen kan de använda i samtal med barn och unga. På sikt förväntas det ge en positiv effekt i form av minskat bruk hos barn och unga. (Se även avsnitt 22).

En viktig del i folkhälsoarbetet är att begränsa tillgängligheten av tobak och alkohol. Länsstyrelsen uppmanar kommunerna att arbeta med tillsyn som en del i deras förebyggande arbete. Länsstyrelsen arrangerar även nätverksträffar och utbildningar för att stötta och kunskapshöja arbetet. Nationellt görs regelbundna undersökningar om tobaks- och alkoholvanor och länsstyrelsen stöttar kommunerna i hur de kan använda dessa resultat i sitt arbete.

Inom Integrationsuppdraget har vi lyft in psykosocial hälsa i arbete med Samhällsorienteringen för nyanlända. Vi har informerat länets kommuner om insatsen "Vägar vidare efter flykten". Insatsen är ett koncept för samtalscirklar om psykosocial hälsa och föräldraskap. Förväntad effekt är en ökad medvetenhet till hur olika delar av hälsan kan påverka exempelvis etablering och delaktighet i det svenska samhället, samt hur individen kan påverka sitt mående och även bli starkare i sitt föräldraskap.

För att tydliggöra kopplingar mellan krishantering och folkhälsa har vi genomfört gemensamma aktiviteter. Enheten för social hållbarhet och krisberedskapsenheten arbetar tillsammans för att stötta kommunerna i att få med sociala risker i risk- och sårbarhetsanalyserna. Nätverket för säkerhetssamordnarna i länet, ExSam, har fått kunskapshöjning kring livsvillkor och levnadsförhållande för barn och unga. Särskilt fokus har då varit på riskfaktorer som kan ge negativa konsekvenser på det som anses vara skyddsvärt.

Inom uppdraget mäns våld mot kvinnor arbetar vi med att identifiera särskilt utsatta grupper. Målet med detta är att skapa mer jämlika livsvillkor och att minska de påverkbara hälsoklyftorna.

## Förenkla för företag

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att utveckla och effektivisera våra processer för att göra det enklare för företag och andra målgrupper. Vår strävan är ständigt att arbeta med rätt saker, på rätt sätt.

En bra information och tidig dialog med verksamhetsutövare är avgörande för att möta företagens behov. Men bra information och tidig dialog upplever företagarna att det är lättare att förstå tillståndsprocesserna och vad som krävs av dem i ansökningsskedet. Det ger bättre ansökningar och kortare handläggningstider med mindre behov av kompletteringar och revideringar. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att stödja och vägleda sökande på olika sätt.

För att underlätta ansökningsförfarandet finns e-tjänster inom flera verksamhetsområden, och vi ser kontinuerligt över informationen på webbplatsen. Likaså är det viktigt att vara tillgänglig både för skriftliga och muntliga frågor. Inom flera verksamhetsområden använder vi oss av resursbrevlådor och telefontider för att säkerställa tillgänglighet under hela året.

Oavsett mottagare arbetar länsstyrelsen med att alla beslut från myndighetens sida ska förenklas så att de kan läsas och förstås av alla utan att göra avkall på rättssäkerheten. Därför har länsstyrelsen under flera år haft fokus på att samtliga medarbetare ska kunna uttrycka sig med klarspråk.

## 1C1 Förenkla för företag, åtgärder

Under året har länsstyrelsen bland annat genomfört följande åtgärder eller aktiviteter för att förenkla för företagen:

- Samprovning av en verksamhet mot flera olika lagstiftningar underlättar för sökande. Ett exempel är att provningar av vattenverksamhet, biotopskydd och strandskydd i ett ärende kan prövas samtidigt, så att sökande har en och samma handläggare som kontakt under hela processen.
- När markägare eller verksamhetsutövare vill anlägga våtmarker har vi utvecklat ett arbets sätt där vi lotsar sökande till ett bra projekt och dess möjlighet till olika bidrag och behov av provning.
- Inom Miljösamverkan Sverige har vi bland annat varit med i ett projekt inom vattenkraften för att underlätta för verksamhetsutövaren att genomföra sin egenkontroll.
- Inom provning av miljöfarlig verksamhet har länsstyrelsen fokuserat på att ge god vägledning om vad ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen bör innehålla samt vilka utredningar som behövs. Inför samråd skickas, om det är möjligt, ett samrådsmeddelande ut med synpunkter till verksamhetsutövaren för att förtydliga förväntningar och tillståndsansökans innehåll. Målet är att lägga mer fokus på diskussion vid samrådsmötet och minska kompletteringsbehov vilket kortar ner handläggningstiderna.
- För provningar inom naturområdet, där 12:6-samråd ingår, har länsstyrelsen under året haft särskilt fokus och uppföljning kring handläggningstider och hur dessa kan kortas till nytta för sökande. Vi har sett över provningen av solcellsparkar där vi underlättat processen ytterligare under året.

Inom arbetet med jordbrukarstöd och fältkontroller har landsbygdsenheten aktivt arbetat med att minska sårbarheterna inom handläggningen. Arbetet går ut på att bredda kompetenserna inom handläggargrupperna så att fler personer kan hantera fler stöd. Detta minskar felfrekvenser och ökar erfarenhetsutbytet på enheten. För företagen som vi arbetar mot, innebär det att det blir lättare att få hjälp och svar på frågor, även vid tillfälliga och längre personalbortfall.

Jordbrukarstöds- och lantbruksenheten har under ansökningsperioden på våren arbetat intensivt med EVI (telefonsupport inom stöden) och på det sättet underlätta både för den egna organisationen samt för länets lantbrukare.

Inom djurskydds- och livsmedelsområdet har arbetet fortsatt med att förbättra verksamhetens rutiner och processer. Inom området förprovning av stall har informationsträff genomförts med rådgivare och konsulter. Sökande erbjuds att komma till länsstyrelsen för att lämna ansökan och samtidigt ha möjlighet att komplettera uppgifter och ställa frågor. Detta bidrar till att ansökningarna blivit mer kompletta och handläggningstiden förkortas.

Inom landsbygdsutveckling har det tagits fram en processbeskrivning för enhetens verksamhet. Teamarbete inom gruppen, har även påbörjats. Arbetet bidrar till ökad kunskap och minskad sårbarhet.

Inom landsbygdsavdelningen har utbildningen inom bemötande och kommunikation fortsatt under året. Medarbetare på djur- och landsbygdsenheterna har utbildats till coacher i MI (motiverande samtal). Satsningen syftar till att förbättra vår kommunikation både internt och externt, genom fokus på bemötande och en hög servicegrad. Detta skapar både en trygghet för dem vi möter och en effektivitet i arbetet för länsstyrelsen.

# Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

## Systematiskt arbetsmiljöarbete

Första februari 2023 införde länsstyrelsen ett nytt system för hantering av tillbud och arbetsskador, IA-systemet. I systemet finns även våra mallar för riskbedömningar och skyddsronder. Medarbetarna rapporterade 15 tillbud, 14 olycksfall och två arbetsrelaterade sjukdomar under året. Merparten av myndighetens enheter har inga eller få rapporterade tillbud, olycksfall eller arbetssjukdomar. Många tillbud och olyckor sker i fält. Upplevelsen är dock att det är långt ifrån alla tillbud och olyckor som rapporteras. Vi skulle i högre grad kunna förebygga och förhindra olyckor om vi får vetskap om de händelser som kunde lett och leder till en olycka. Här finns ett tydligt utvecklingsbehov. Under kommande år planerar vi därför aktiviteter för att öka medvetenheten om vad och hur anmälan ska ske för att få medarbetarna att i större utsträckning anmäla de tillbud som sker. Sedan införandet av IA-systemet och ett mer systematiskt arbetssätt för såväl tillbud som skyddsronder har vi fått ett gemensamt förhållningssätt och en bättre bild av hur vår arbetsmiljö ser ut för våra medarbetare. Uppföljning av händelserna sker i samverkan.

Under våren genomförde vi fysiska skyddsronder. I maj och juni hade vi samverkansmöten med fokus på fysisk arbetsmiljö. Flera enheter lyfte behovet av att träffa en ergonom och de flesta har nu fått göra det. Under hösten genomförde vi psykosociala skyddsronder. I november och december hade vi samverkansmöten med fokus på psykosocial arbetsmiljö. Eftersom detta var första gången som skyddsronderna genomfördes på detta sätt finns det fortfarande delar som behöver utvecklas. Däribland att förtydliga instruktioner inför skyddsronder för att få ett mer enhetligt tillvägagångssätt. Under temat psykosocial arbetsmiljö och balans hade vi i mars en föreläsning där vi fick vi lära oss att livet är till för att levas – inte bara överlevas.

Under 2023 påbörjade vi arbetet med att införa ett teambaserat arbetssätt. Det här arbetssättet presenterades i samband med organisationsöversynen under 2022. Syftet är att skapa förutsättningar för samspel, dialog och tvärsektorieella samarbeten, men också att skapa förutsättningar för engagemang, tillhörighet och en möjlighet att påverka. Alla medarbetare är delaktiga i diskussioner om hur det teambaserade arbetssättet ska genomföras på deras enhet.

Från första juli 2022 införde vi två timmars friskvård i veckan och ett friskvårdsbidrag på 3 000 kronor per helår. Detta för att ge medarbetarna goda förutsättningar att må bra och förebygga ohälsa. Under 2023 nyttjade 248 medarbetare friskvårdstimmarna och 187 medarbetare nyttjade friskvårdsbidraget. När det gäller redovisningen av friskvårdstimmarna baseras den på att medarbetaren tidredovisade friskvård. Det innebär att faktiskt antal medarbetare som nyttjade friskvårdstimmarna kan vara högre. Friskvårdsgruppen hade flera gemensamma återkommande aktiviteter som året-runt-bad, löpgrupper och yinyoga. Utöver det anordnade

friskvårdsgruppen volleyboll, spinning, ridning, pingisturnering och stadsvandring.

Under året hade vi två myndighetsdagar för alla medarbetare. I juni lyssnade vi till en föreläsare från Linnéuniversitet som berättade om organisationer och team. Efter föreläsningen hade vi samarbetsövningar i form av en skattjakt som gick ut på att hitta saker eller utföra uppdrag tillsammans i lag. I december hade vi en föreläsning om samarbete i grupp, gruppdynamik och de utvecklingsfaser som en grupp eller ett team går igenom. Vi avslutade dagen med en gemensam jullunch.

Utöver att arbeta med 2023 års mål enligt ovan har det gjorts ett par utbildningsinsatser. Till exempel fick en av våra enheter en verksamhetsanpassad utbildning för att trygga arbetsmiljön vid extra utsatthet. Vi erbjöd också flera av våra medarbetare att delta på en föreläsning om hot, våld och rättshaveristiskt beteende i samarbete med Länsstyrelsen Kronoberg. Utbildningen var mycket uppskattad av deltagarna och vi ser över möjligheten att ha samma utbildning för fler av våra medarbetare.

Under året genomförde vi en pulsmätning med den högsta svarsfrekvens sedan vi började med pulsmätningarna 2020. Svarsfrekvensen för året var 94 procent. Området balans förbättrades något i årets mätning. Glädjande nog var det totala resultatet av pulsmätningen det bästa sedan pulsmätningarna började. Det kan vara en effekt av de satsningar som vi har gjort inom såväl arbetsmiljö, friskvård, utbildningsinsatser och inspirationsföreläsningar.

## Kompetensförsörjning

	Genomsnittligt antal anställda	Antal började	Personalomsättning började	Antal slutade	Personalomsättning slutade
2023	253,7	23	9,8 %	18	7,7 %
2022	255	27	11,8 %	30	13,1 %
2021	257	10	4,1 %	25	10,4 %

Metoden för beräkning av personalomsättning har ändrats 2023, vilket gör att siffrorna mellan åren i tidigare årsredovisningar inte går att jämföra.

Förändringen innebär att även medarbetare som återanställs efter mer än 28 dagar samt de som har anställts av annan länsstyrelse räknas som nyanställda och därmed ingår i statistiken.

Under året skapade vi handlingsplaner på myndighets- och avdelningsnivå utifrån kompetensförsörjningsstrategin. Aktiviteterna i handlingsplanen är planerade under 2023-2025. Chefer, HR och kommunikation genomförde följande aktiviteter under året:

- Kommunikationsmaterial om oss som arbetsgivare
- Utveckling av introduktion av nyanställda
- Ledningsgruppsutveckling
- Undersökning av sociala kanaler som potentiella medarbetare befinner sig i

En stor del av årets kompetensförsörjningsarbete handlade om effekterna av organisationsjusteringen, tillsättning och introduktion av nya chefer. Vi tillsatte tre nya avdelningschefer, nio enhetschefer, två vikarierande enhetschefer och två biträdande enhetschefer.

Utöver det påbörjade organisationen arbetet med teambaserat arbetsätt. Tillsättning av teamledare pågick under hösten och kommer att fortsätta nästa år. Teamledarna och andra medarbetare som leder utan att vara chefer har tagit del av utbildningssatsningen ”att leda utan att vara chef”.

Tillsättning av den nya chefsorganisationen har skapat bättre förutsättningar för ledarskapet på myndigheten. Enhetscheferna påbörjade tillsammans med sina enheter att implementera det teambaserade arbetsättet. Det gör skillnad för både kompetensförsörjningen och arbetsmiljön. Åtgärderna som chefer, HR och kommunikation genomförde i handlingsplanen utifrån kompetensförsörjningsstrategin kommer ge mer träffsäkra kommunikationsåtgärder och locka fler potentiella medarbetare till oss.

## Sjukfrånvaro

Kön och ålder	År 2023: Antal anställda *	År 2023: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2023: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2022: Antal anställda *	År 2022: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2022: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2021: Antal anställda *	År 2021: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2021: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män ≤ 29 år	2,0	-	-	1,7	-	-	3,1	-	-
Män 30–49 år	58,9	2,6	43,8	62,4	2,0	24,3	62	3,0	76,1
Män ≥50 år	35,1	4,4	71,0	31,9	2,6	66,7	29	4,8	86,3
Män totalt	96,1	3,2	60,3	96,0	2,2	45,9	94,1	3,5	81,2
Kvinnor ≤ 29 år	6,4	-	-	7,4	-	-	9,2	-	-
Kvinnor 30–49 år	93,8	5,8	72,1	88,5	5,0	71,1	92,2	6,8	76,2
Kvinnor ≥ 50 år	57,5	5,2	61,8	62,8	3,7	66,2	61,2	5,2	72,7
Kvinnor totalt	157,7	5,6	69,2	158,7	4,5	69,1	162,6	6,2	75,3
Samtliga ≤ 29 år	8,4	-	-	9,1	-	-	12,3	5,4	77,8
Samtliga 30–49 år	152,7	4,6	67,3	150,8	3,8	62,6	154,2	5,3	76,2
Samtliga ≥ 50 år	92,7	4,9	65,8	94,7	3,3	66,4	90,2	5,1	77,8
Samtliga totalt	253,7	4,7	66,8	254,7	3,6	63,6	256,6	5,2	76,9

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

\*) Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

## Kommentar till tabellen

Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst tio anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Vi ser en relativt stor procentuell ökning i längre sjukfrånvaro för män i ålderskategorin 30-49 år i år i jämförelse med föregående år. Ökningen förklaras med att den låga totala sjukfrånvaron gör att de få men långa sjukskrivningar som varit under året har stor påverkan på utfallet.

Över lag tror vi oss se en tendens till att medarbetare i högre grad sjukskriver sig vid sjukdom i stället för att jobba på distans. Detta skulle kunna vara förklaringen till varför sjukfrånvaron generellt är högre under 2023 i jämförelse med 2022.

# Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan

## Samhällsbyggnadsnätverket

Länsarkitekten Kalmar län är ordförande i länsstyrelsernas nationella samhällsbyggnadsnätverk. Samhällsbyggnadsnätverket har under året haft regelbundna möten både för verksamhetsansvariga chefer samt för handläggare inom våra olika sakområden; infrastruktur, hållbar samhällsplanering och boende, stöd till boende samt klimatanpassning. Nätverket ska vara en struktur för att inom verksamhetsområdena möjliggöra:

- Statlig samordning och utvecklat samarbete.
- Statlig kraftsamling för att verka för genomslag av nationella mål.
- Delning av kapacitet och kunskap.

Utvecklad samverkan (i både sak- och processfrågor) mellan länsstyrelserna inom samhällsbyggnadsområdet syftar därmed till att ge ökad likvärdighet i bedömningar och beslut. Ökad samverkan bidrar även till att kompetens och resurser används effektivt.

## Vattenvårdsdirektörerna

De fem länsstyrelser som är vattenmyndigheter har ett särskilt chefsnätverk för vattenvårdsdirektörerna där vattenvårdsdirektören i Södra Östersjöns vattendistrikt medverkar. Nätverket syftar att samordna och effektivisera arbetet med vattenmyndighetsuppdragen. Digitala möten hålls varje vecka och under 2023 har tre fysiska planeringsmöten genomförts. Chefsnätverket har även regelbundna tematiska avstämningar med Havs- och Vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning.

## Vattenstrategiska chefsgruppen

Vattenvårdsdirektören i Södra Östersjön ingår också i den Vattenstrategiska chefsgruppen som hanterar strategiska frågor inom vattenområdet som underlag till det länsstyrelsegemensamma budgetunderlaget samt förslag till beslut om fördelningsnycklar för relevanta dispositionsrätter. Chefsnätverket samverkar bland annat med Havs- och vattenmyndigheten vid framtagande av uppdrag, redovisningskrav och fördelningsnycklar inom de områden där länsstyrelserna berörs. Under året anordnades en vattenchefskonferens för alla länsstyrelser vattenchefer.

## Vatten och miljömål

Länsstyrelsen Kalmar län ansvarar för det länsstyrelsegemensamma förvaltningsobjektet Vatten och miljömål. Förvaltning och utvecklingen inom objektet berör alla gemensamma applikationer för de 21 länsstyrelserna gemensamt inom verksamhetsområdena kalkning, biotopkartering, fisketillsyn och reglering, vattenförvaltning, vattenverksamhet och miljömål. Den största utvecklingsinsatsen detta år och kommande år är utvecklingen av VISS 2.0. En annan fråga som har drivits från objektet och som engagerat resurser på

länsstyrelsen är informationsklassning och sekretessfrågor kopplat till aggregerade data över vattentäkter och dammar. Remisser och samverkan har skett med flera nationella myndigheter och länsstyrelsekollektivet under flera års tid.

## Nationell visuell identitet

Genom gemensamma kommunikationsinsatser använder länsstyrelserna sina resurser mer effektivt och når större genomslag. Under 2023 har länsstyrelserna i Kalmar, Kronoberg och Skåne tillsammans med kommunikationschefsnätverket drivit arbetet med att ta fram en nationell visuell identitet. De flesta länsstyrelserna har därefter beslutat att använda den nationella profilen som sin egen. En gemensam bild av vår verksamhet stärker också den enskilda länsstyrelsen. Det blir även billigare att förvalta en visuell identitet, jämfört med 22. Tillsammans kan vi nu tydligare än någonsin visa vilka vi är och hur vi bidrar till ett bättre samhälle.

# Redovisning av verksamhetsområden

Länsstyrelsen i Kalmar län bedriver följande verksamheter.

Verksamhet (VÄS)	Benämning	Resultatbedömning
20–21, 25	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Utmärkt
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Gott
30, 34	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Gott
40–41	Hållbar samhällsplanering och boende	Gott
42	Energi och klimat	Gott
43	Kulturmiljö	Utvecklingsbehov
45–46	Samhällsskydd och beredskap	Gott
50–58	Naturvård och miljöskydd	Utvecklingsbehov
60–62	Areella näringar	Gott
70, 80–85	Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.	Gott

# Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
Övrig förvaltning och 1C8 Regional förvaltningsplan skarv	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag trafikföreskrifter och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden. Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden som borgerliga vigsselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för *viltförvaltningen* är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	4,7	9,8	10,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	3,6	5,6	7,4
Antal årsarbetskrafter män	1,2	4,2	3,5

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal ärenden, inkomna och upprättade	835	946	1 561
Antal beslutade ärenden	880	926	1 520
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	4	2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	7 560	11 929	14 185
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 080	664	323

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Anledningen till att det under 2022 är fler årsarbetskrafter, fler registrerade ärenden på VÅS 213 (ärenden enligt ordningslagen med mera) och högre verksamhetskostnader än under 2023 beror på länsstyrelsens uppdrag med stöd av lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 den så kallade pandemilagen.

Ökningen av lämnade bidrag härleds i huvudsak till varg. Under 2023 fick Kalmar län sitt första vargrevir och samtidigt har en vandringsvarg utfört flera angrepp på tamdjur i länet. Ökningen beror på ett ökat antal ansökningar om förebyggande åtgärder för vargangrepp, exempelvis ersättningar för hundvästar och röjning under rovdjursavvisande stängsel. Till det kommer kostnader för tamdjursangreppen.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde (%)	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm <sup>1)</sup>	80	84	84	84

1) Administrationssystem, Länsstyrelsen

## Resultatredovisning

### Val

Under 2023 har valkansliet påbörjat arbetet inför kommande val till Europaparlamentet den 9 juni 2024. Genomförda aktiviteter är bland annat deltagande i nationell valkonferens anordnad av Valmyndigheten, fastställande av interna rösträknare och utbildningsinsatser. Effekten av arbetet är att länsstyrelsen fortsatt kan planera för och så småningom genomföra valet på ett rättssäkert sätt.

### Trafikföreskrifter

Inom trafikområdet beslutar länsstyrelsen om vissa lokala trafik- och sjötrafikföreskrifter och dispenser av olika slag, samt ger tillstånd till tävling med fordon på väg. Länsstyrelsen prövar även kommunala trafikbeslut efter överklagande. Effekten av arbetet är att arrangemang inom länet har kunnat ske på ett för deltagarna och allmänheten trafiksäkert sätt. Genom vårt arbete har vi också meddelat de trafikföreskrifter som är motiverade av hänsyn till trafiksäkerheten, framkomligheten och miljön.

## Jakt och viltvård

Under 2023 har Viltförvaltningsdelegationen haft två möten. Andra insatser inom viltförvaltningen har varit kompetensutveckling inom vilt- och rovdjursförvaltning.

Skador av fåglar har fortsatt uppmärksammas under året. Det gäller problematiken kring skarvarnas effekter på såväl fiskebestånd som på natur och boendemiljöer. En ökande nivå av skador på grödor orsakade av gäss, svanar och tranor kan ses i länet över tid. Länsstyrelsen har fattat ett generellt skydds jaktbeslut på dovhjort i Västerviks kommun med anledning av en ökande stam och hårt betestryck på produktionsgrödor.

Under 2023 har länet haft fem angrepp av varg och fem angrepp av lodjur. 13 tamdjur har dödat och det är får, lamm och en nötkalv som drabbats. Länsstyrelsen beslutade i september om skydds jakt på ett skadegörande lodjur, som sedan inte fälldes. Länsstyrelsen beslutade i november om skydds jakt på en varg. Beslutet upphävdes därefter av överinstans och ingen varg fälldes. Under 2023 har Kalmar län dokumenterat sin första vargföringring och således ett nytt revir. Det är Kostareviret som fått minst en valp. Under 2023 genomfördes licensjakt på tjugofem lodjur i Kalmar län. Inventeringen av rovdjur har i huvudsak skett med hjälp av viltkameror och spårning på snö. Inventeringen ligger till grund för ett beslut om licensjakt av lodjur i Kalmar län även under 2024. Effekterna av licensjakten på lodjur förväntas bli en minskning av antalet lodjur i Kalmar län.

## 1C8 Regional förvaltningsplan skarv

Kalmar län har stora utmaningar med en omfattande och utbredd skarvförekomst. För att motverka negativa konsekvenser av skarvens predation på både yrkesfiske och fiskebestånd har länsstyrelsen sedan många år beslutat om en omfattande skydds jakt på eget initiativ. Mot bakgrund av den obalans som nu råder i Östersjöns ekosystem är vår uppfattning att en större jakt skulle behövas för att minska skarvens negativa påverkan, dock medger inte gällande lagstiftning det. Vi ser behovet av en minskande population som den i särklass viktigaste åtgärden. Länsstyrelsen anser att den nationella förvaltningsplanen ger det stöd vi behöver och har därför valt att inte jobba fram en regional förvaltningsplan.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer sammantaget årets resultat som utmärkt.

Valförberedelserna och fastställande av kommunernas valdistrikt har skett enligt plan. Utvecklingen av länsstyrelsens valorganisation går i en positiv riktning. Handläggningen av trafikärenden har varit rättssäker men ändå enkel, snabb och kostnadseffektiv. Handläggning av skydds jaktärenden har effektiviserats under året och fungerat väl.

# Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt. Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Inom livsmedelskontroll genomförs bland annat kontroll av verksamhetsutövare med primärproduktion av livsmedel.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller som anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur. Även förprovning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Smittskydd innehåller samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

Många av de nationella målen inom området framgår av den *nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan* (NKP). I NKP finns mål för olika områden. För *djurskydd* finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, och service. För *foder och livsmedel inom primärproduktionen* finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

# Verksamhetens resultat

## Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	17,5	16,1	17,2
Antal årsarbetskrafter kvinnor	12,5	13,8	14,2
Antal årsarbetskrafter män	5,0	2,2	3,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 367	2 809	2 699
Antal beslutade ärenden	2 379	2 926	2 756
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	7	1	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	20 924	17 467	17 095
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet minskade ärenden fördelas över flera verksamhetsområden. Det finns en tydlig koppling till lågkonjunkturen där exempelvis nybyggnation och ansökningar om tillstånd för verksamhet markant har minskat. Det finns också en tydlig nedgång av anmälningar från officiell veterinär på slakteri under 2023. Det i sin tur leder till en minskning av kontroller och uppföljningar i verksamhetsområdet. Under 2022 var ökningen av ärenden kopplat till en registervårdssatsning. Nedgången bedöms inte kvarstå över tid.

Verksamhetskostnader har ökat under året och det beror till största delen på lönekostnader. Vi har tidigare haft svårt att rekrytera länsveterinärer men lyckades under 2022 att anställa de två vakanser som funnits.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål värde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS <sup>1)</sup>	≥1	1,88	2,06	1,48
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS <sup>1)</sup>	10 %	7,9*	7,5	7,1
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedels kontroll	PRIM ÖR <sup>2)</sup>	100 %	51	33	40

1) Register, Jordbruksverket

2) Register, Länsstyrelsen

\* Enligt instruktion från Jordbruksverket ska vi räkna med det antal kontrollobjekt vi hade 2020 innan djurhälsoförordningen infördes och då når vi 7,9 procent. Enligt DUS ligger vi på 6,2 procent med extra kontrollobjekt som felaktigt registrerats av Jordbruksverket, så uppgiften kan inte hämtas rakt av från DUS.

## Resultatredovisning

Länsstyrelsen har genomfört två länsträffar för länets livsmedelsinspektörer under året, varav en i samarbete med Länsstyrelsen Gotland. Teman på träffarna har varit kontrollprocessen och myndighetsrapportering med syftet att stärka och likrikta handläggningen för medarbetarna.

Länsstyrelsen har under 2023 haft revision av området livsmedel och foder samt djurskydd. Resultatet visar på en väl fungerade verksamhet med ett antal punkter att förbättra och förtydliga till 2024 års verksamhetsår. Exempelvis se till att även kontroll av avsiktligt bedrägliga förfaranden omfattas i kontrollplanen.

### 1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan

Måluppfyllelse för operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan

De operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan har, som framgår av redovisningen nedan, delvis uppfyllts och av det följer att länsstyrelsens verksamhet bidragit till de effekter som målen syftar till.

#### Djurskydd

*Operativt mål: Utbildning, likriktning, verifiering.*

*Målet bedöms vara uppfyllt.*

Länsstyrelsen följer Jordbruksverkets vägledning och riktlinjer som finns i likriktningssyfte. Att myndigheten har den kompetens som behövs för att utföra sina uppgifter säkerställs genom att deltagande i utbildningar är prioriterat. Webbaserade utbildningar har ytterligare förbättrat tillgången till kompetensutveckling och möjligheterna till deltagande.

Medverkan i länsstyrelsernas och Jordbruksverkets årliga utvärderings- och analysmöte är en central del i likriktnings- och verifieringsarbetet. Under 2023 har andelen kontroller med brist legat på ungefär samma nivå som riksgenomsnittet. Mot bakgrund av detta kan länsstyrelsens långsiktiga arbete med likriktning och verifiering anses ha haft effekt.

Under 2023 har det genomförts ett nationellt slakteriprojekt avseende djurskydd. För Kalmar län kontrollerades samtliga sju slakterier. Projektet har genomgående gett ökad kunskap om djurskyddslagstiftningen och god praxis kring djurhantering och djurvälstånd på svenska slakterier, både hos kontrollmyndigheter och hos företagare. Projektet och stödmaterialet har lett till en ökad kompetens hos länsstyrelsens personal gällande tillämpning och bedömning av lagstiftningen gällande djurskydd vid slakt, och därigenom underlättat för kommande kontroller av slakterierna.

*Operativt mål: Riskbaserad kontroll.*

*Målet bedöms vara delvis uppfyllt.*

Länsstyrelsen har kontrollerat 7,9 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur (antalet kontrollobjekt som beräkningen grundar sig på är, i enlighet med Jordbruksverkets instruktion, 2 424 objekt). Kvoten rutinkontroller/fysiska klagomålskontroller var 1,88. Kontrolluttaget baserar sig på STORK och gemensamma rutiner för handläggning av anmälningsärenden tillämpas.

*Operativt mål: Resurseffektivitet och effekt av kontrollen.*

*Målet bedöms vara uppfyllt.*

Planerad kontroll är den mest omfattande kontrolltypen. Länsstyrelsen prioriterar uppföljande kontroller högt, eftersom dessa är en förutsättning för att säkerställa att den offentliga kontrollen får effekt. Under 2023 var 17,2 procent av det totala antalet kontroller uppföljningar.

Den gemensamma rutinen för anmälningssärenden tillämpas, och andelen kontroller utan anmärkning är 20,5 procent, vilket är betydligt lägre än 25 procent-målet. Orsaken till att målet i länet markant förbättrats över tid är ett systematiskt arbete och ett förändrat och förbättrat arbetssätt utifrån den gemensamma rutinen.

*Operativt mål: Service.*

*Målet bedöms vara delvis uppfyllt.*

87 procent av kontrollrapporterna skickas ut inom 21 dagar efter kontroll. Under året har flera omfattande och brådskande ärenden fått prioriteras. Det har gjorts att mindre prioriterade kontrollrapporter har fått läggas åt sidan och skickas vid senare tillfälle. Beslut utformas i enlighet med de gemensamma mallar som finns tillgängliga i länsstyrelsernas ärendehanteringssystem. Ansökningar om förprovning respektive tillståndsansökningar enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen har i huvudsak beslutats inom målsatt handläggningstid.

Samverkan har under 2023 skett genom möten med LRF där frågor kring kontroller inom livsmedelskedjan varit en del. Metoden motiverande samtal som syftar till att stödja djurhållare i att få ökad förståelse för lagstiftningens krav. Att göra dem delaktiga i att se vilka behov av åtgärder som finns i djurhållningen. Under 2023 har utbildning i metoden genomförts på enheten.

## Foder och Livsmedel

*Operativt mål: Nationell kontrollplan foder i primärproduktion 2023–2026.*

*Målet bedöms vara uppfyllt.*

Länsstyrelsen har följt den nationella kontrollplaneringen för foder i primärproduktion och det antal kontroller som var målet för länet är genomförda.

*Operativt mål: Nationell kontrollplan primärproduktion 2022–2023.*

*Målet bedöms vara delvis uppfyllt.*

Länsstyrelsen har följt den nationella kontrollplaneringen för livsmedel, med beaktande av de särskilda fokusområdena för 2023, och kontrollkvoten inom fokusområdena för länet är uppfylld. Antal totala kontroller för livsmedel i primärproduktion når inte upp till målet.

## Djurhälsa

### Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Vi följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapporteringen från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket.

Under 2023 har ett stort antal epizootier hanterats, både i och utanför länet. Exempel är fågelinfluensa, salmonella, EHEC, ASF och MRSA/MRSP. Omfattningen på de olika utbrotten har varit varierande och under året har arbetsinsatsen varit omfattande.

## Zoonoser

Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för smittskyddsutredning samt beslut om bekämpning och sanering. Länsstyrelsen stödjer arbetet vid behov främst med information till berörda aktörer. Nio fall av salmonella på fjäderfä, nöt och katt har rapporterats i länet under 2023.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsen samlade bedömning är att resultatet är gott.

De nationella målen är uppfyllda förutom inom djurskydd och livsmedelskontroll. Under året har händelsestyrda kontroller samt hantering av hotsituationer tagit mycket resurser i anspråk vilket påverkat antalet genomförda planerande kontroller. Inom det veterinära området har målen uppnåtts på ett bra sätt tack vare ökningen av antalet veterinärer.

# Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdpolitiken	Regleringsbrev
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Regleringsbrev
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingsåtgärder i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden+.

Målet för den *regionala utvecklingspolitiken* är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i den regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att:

- Nå det långsiktiga klimatmålet och de nya etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Ha en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdpolitikens mål.

*Transportpolitikens* övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

# Verksamhetens resultat

## Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	0,1	0,8	1,1
Antal årsarbetskrafter kvinnor	0,1	0,6	0,7
Antal årsarbetskrafter män	0,0	0,2	0,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	30	33	47
Antal beslutade ärenden	35	35	33
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	7	12
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	243	857	1 301
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	80	70	214

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet beslutade ärenden, årsarbetskrafter och verksamhetskostnader fortsätter minska inom området regional tillväxt då anslaget flyttats till regionen och är under avveckling på länsstyrelserna. Inga nya beslut om projekt fattas därför på länsstyrelsen. Att det finns fler ärenden som är äldre än två år beror på att projekt förlängts på grund av pandemin och har behövt mer tid för att kunna slutredovisas.

## Resultatredovisning

### Regional tillväxt

Som länsansvarig för Stiftelsen SKAPA, ett innovationspris till Alfred Nobels minne, lyfter länsstyrelsen genom landshövdingen fram företag i länet på den stora nationella SKAPA-galan. Landshövdingen är ordförande i länets jury, som består av stora regionala aktörer inom företagande och innovation. Juryn utser länsvinnare, som får möjlighet att tävla på nationell nivå. Via SKAPA får företagen en stor möjlighet att nå ut med sitt företag för vidare utveckling vare sig man vinner det nationella priset eller inte. Länsvinnarna presenteras vid en prisceremoni på residenset.

### Dialog och samverkan med regionen

Dialogen med Region Kalmar har fortsatt under året och länsstyrelsen har kontinuerligt framhållit myndighetens intresse och kapacitet att medverka i regionens utvecklingsansvar. En strategisk dialog är sedan tidigare upprättad mellan länsstyrelsen och Region Kalmar där utvecklingsprojekt kan diskuteras samt i vilka delar vi kan samverka. Avvecklingen av det regionala anslaget 1:1 hos länsstyrelsen har dock gjort att det tidigare täta samarbetet med regionen har minskat.

### Skärgårdsutveckling

Länsstyrelsen har under året deltagit i Skärgårdsrådet, som arbetar för en levande och hållbar skärgård. Skärgårdsrådet är ett forum för ömsesidig information och samverkan kring skärgårdsfrågor. Under året har fokus legat på dialog inom ramen för revidering av det gemensamma

utvecklingsprogrammet för kust och skärgård i Östergötland och norra Småland.

## Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen verkar för en robust och hållbar transportinfrastrukturplanering i länet i samband med såväl handläggning av ärenden som rådgivning och kontinuerliga samråd med Trafikverket, berörda kommuner, samhällsviktiga aktörer och andra länsstyrelser.

Vi har löpande lämnat synpunkter på lokalisering, utformning och miljöpåverkan för nya vägar i länet. Några av infrastrukturprojekten är komplexa då de berör många allmänintressen som till exempel skyddad natur- och kulturmiljö samt hälsa och säkerhet för närboende. De större projekten som varit aktuella under 2023 är E22 Förbifart Bergkvara, ombyggnad väg 136 Isgärde – Rälla samt ombyggnad väg 37/47 Århult-Trafikplats Oskarshamn södra.

Under året har en särskilt viktig fråga varit regionala och nationella dialoger om Stångådals- och Tjustbanorna vars funktion som sammanbindande infrastrukturell länk mellan Kalmar län och Östergötlands län hotas efter inriktningsbeslut av Trafikverket. Banornas anslutning till Linköping och södra stambanan är en viktig förutsättning för länets framtida tillväxt och utveckling varför fokus under året varit att bidra med kontaktytor samt faktaunderlag kring banornas betydelse exempelvis för totalförsvaret. Uppgifterna har sedan, via huvudsakligen Region Kalmar, framförts till såväl Trafikverkets som regeringens representanter.

## 1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen har under året haft flera möten med Region Kalmar län. Detta för att stämma av hur de nya stöden i Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik kan bidra till regional utveckling och om det finns någon överlappning med de stöd som Region Kalmar erbjuder. Länsstyrelsen har också varit representerade på Kalmar läns nätverk för landsbygdsutvecklare, som sammanträder cirka sex gånger per år.

Länsstyrelsen har tillsammans med regionen deltagit på ett dialogmöte med länets Leader-områden. Inom ramen för länets livsmedelsstrategi sker regelbundna möten i styrgruppen som består av representanter från länsstyrelsen, regionen, LRF och IUC. Syftet med dessa möten är att vidareutveckla strategin och följa upp strategins mål. I handläggningen av stöd i Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik samt i Landsbygdsprogrammet 2014-2020 har länsstyrelsen fortsatt en dialog med Region Kalmar län för att exempelvis undvika dubbelfinansiering av vissa ärenden. Genomgången av stöd med Region Kalmar län har bland annat resulterat i att vi nu kan hänvisa sökande på ett korrekt sätt till de stöd som regionen tillhandahåller och vice versa.

## 1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.

Under 2023 har det sista projektet i det regionala anslaget slutredovisats och länsstyrelsen har nu helt avslutat projektverksamheten inom anslag 1:1 regional utveckling.

Det projekt som har avslutats är Innovativ sanering - Verifiering och införande av ny metod för återvinning av blyglas från deponier. Länsstyrelsen har bidragit med personal och finansiering. Projektets mål är att implementera processen för innovativ sanering av Glasriket samt att verifiera metoderna i industriell skala så att aktörer väljer att satsa på innovativ sanering i stället för att täcka över eller flytta deponier. Detta görs i fyra arbetspaket; sortering, smältning, återanvändning och implementering.

Slutrapporten visar att arbetet bidrar till att uppfylla målen stärkt konkurrenskraft samt hållbar samhällsplanering i den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Detta eftersom metoder prövats för identifiering av "hotspots", sortering, smältning och reducering av blyhalt. Olika kommersiella produkter av återvunnet glas har tagits fram, bland annat kakelplattor. Produkterna har ställts ut i Karlskronas konsthall. Samverkan mellan berörda kommuner har också förbättrats bland annat gällande upphandling, avfallshantering och äganderätsfrågor utifrån projektets nätverksbyggande. Vidare är projektet ett samarbete mellan näringsliv, offentlig sektor och forskning vilket i sig bidrar till att uppfylla målen i RUS.

## 1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.

Länsstyrelsen har deltagit på de möten som anordnats av Post- och telestyrelsen (PTS) inom nätverket LSB23.

Länsstyrelsen för dialog med regionens bredbandssamordnare samt med kommuner och regionledning om infrastrukturfrågor på strategisk nivå utifrån ett kris- och beredskapsperspektiv.

Landsbygdsutvecklingsenheten fortsätter ge stöd till sökande när de ansöker om utbetalningar i Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Länsstyrelsen har i december haft ett tvärsektorielt möte för att inventera vilka bredbandsfrämjande åtgärder som redan görs i verksamheten och om det finns utvecklingsmöjligheter. Personal från olika enheter har deltagit på PTS olika temamöten inom LSB32 för bredbandsfrämjande.

De möten för informationsutbyte mellan länsstyrelserna som startades hösten 2017 har fortsatt under 2023 liksom kommunikationen med länets bredbandssamordnare hos Region Kalmar län. Då Landsbygdsprogrammet 2014-2020 är stängt för nya beslut inom bredbandsstödet sedan 2020 ligger fokus på att betala ut beslutade stöd.

Under 2023 har sju inkomna ansökningar för utbetalning i bredbandsärenden hanterats. Totalt är 13 av 24 projekt slutredovisade. Att så pass många projekt inte slutredovisats beror till stor del på att projektägarna behöver invänta olika avtalsrättsliga frågor som tar längre tid än beräknat.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott.

Samverkan med Region Kalmar län fungerar bra. Även om kontaktytorna minskat så sker samverkan med Region Kalmar län inom regional utveckling både när behov uppstår och mer regelbundet genom avstämningsmöten.

Sveriges strategiska plan för EUs gemensamma jordbrukspolitik är främst riktad till jordbruksföretag vilket medfört att samverkan med regionen minskat något eftersom de inte riktar sig till dessa företag.

De stöd som betalas ut i den Strategiska planen bidrar däremot också till regional utveckling eftersom de bidrar till stärkt konkurrenskraft, enklare generationsskifte och en förbättrad miljö. De bidrar även till att företag och människor kan leva och bo kvar på landsbygden i hela Kalmar län.

Våra insatser inom infrastrukturplanering har sammantaget bidragit till genomslag av de transportpolitiska målen, både vid handläggning av enskilda ärenden och tidig planeringsdialog samt vid regional och nationell samverkan. Vi har dock svårt att fullt ut möta det behov av delaktighet och stöd som Trafikverket, regionen samt kommunerna önskar.

# Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Regleringsbrev
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen och vid detaljplaner och områdesbestämmelser inom ett flertal områden.
- Pröva översikts- och regionplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser, överklagande av kommuners beslut, tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, till exempel gör vi varje år en regional bostadsmarknadsanalys.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.

Det övergripande målet för området *samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri* verksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området *bostadsmarknad* är det långsiktiga målet väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

## Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen Kalmar län har enligt havsplaneringsförordningen som uppgift att samordna länsstyrelsernas arbete med havsplanering inom havsplanområde Östersjön. I havsplanområdet ingår länsstyrelserna Skåne, Blekinge, Kalmar,

Östergötland, Södermanland, Gotland och Stockholm (på motsvarande sätt samordnar Länsstyrelsen Västra Götaland havsplanområdet Västerhavet och Länsstyrelsen Västernorrland havsplanområdet Bottniska viken).

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,4	8,3	9,2
Antal årsarbetskrafter kvinnor	3,8	5,9	6,9
Antal årsarbetskrafter män	2,6	2,4	2,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 302	914	1 365
Antal beslutade ärenden	1 199	1 007	1 854
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	109	11	28
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	9 349	9 407	9 559
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Minskningen av antal årsarbetskrafter beror på en pensionsavgång och en vakans som inte blivit tillsatt.

Skillnaden i antal inkomna och beslutade ärenden har i huvudsak koppling till verksamhetskod 41 Stöd till boende och energiåtgärder. Det är en följd av det nya stödet för energieffektivisering i småhus. Antalet ansökningar har varit avsevärt större än vad vi kalkylerade för och vi har därmed haft svårt att räkna till för hanteringen av dem.

För övriga ärendetyper inom området har antalet inkomna och beslutade ärenden legat relativt stabilt med föregående år.

Den stora ökningen av antalet ärenden som är äldre än två år beror på ett stort antal ärenden om förundersökningstillstånd enligt expropriationslagen. Det handlar om en enskild ledningsdragning där Svenska Kraftnät har sökt förundersökningstillstånd på ett stort antal fastigheter, men på grund av resursbrist på den handläggande enheten har ärendena inte hunnit avslutas.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal påbörjade bostäder (st)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB <sup>1)</sup>		259	935	650

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal färdigställda bostäder (st)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB <sup>1)</sup>		969	596	800
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina <sup>2)</sup>	75%	100	53,8	93,8
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina <sup>2)</sup>	90%	100	96,2	100

1) Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.

2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

Ovanstående värden gällande påbörjade och färdigställda bostäder skiljer sig från föregående års rapportering. Vid den tidpunkt årsredovisningen lämnas in finns bara statistik för kvartal 1-3. Statistiken uppräknas kontinuerligt under året varför redovisningen alltid skiljer sig beroende på tidpunkt. Ovanstående differenserna är således en uppräknings som skett under perioden. För 2022 och 2021 presenteras helårssiffror.

Takten på påbörjade bostäder i länet har följt den nationella kurvan under 2023 då inflation och minskat köptryck lett till en kraftigt inbromsad bostadsmarknad. Vi kommer att titta närmare på siffrorna för helåret 2023 i vår bostadsmarknadsanalys.

Länsstyrelsens prövning av överklagade bygglov för nya permanentbostäder uppfyller målen avseende handläggningstider enligt resultatindikatorerna med undantag för en kort period under 2022 på grund av resursbrist. Tydliga prioriteringar och ett effektivt arbetssätt har gett god måluppfyllelse. Effekten av arbetet är en effektiv samhällsbyggnadsprocess enligt plan- och bygglagen.

## Resultatredovisning

### Fysisk planering

Under året har många av kommunernas planeringsprocesser varit komplexa och berört många allmänna intressen som till exempel skyddad natur- och kulturmiljö samt människors hälsa och säkerhet. Många planprocesser har också aktualiserat svåra avvägningar mellan efterfrågad samhällsutveckling och risken för påverkan på de allmänna intressena. Planprocessens krav, tillsammans med förutsättningar och ett förändrat omvärldsläge, har också medfört att olika typer av samhällsbyggnadsprojekt generellt ökat i komplexitet. Trenden är att kommunerna behöver mer stöd av länsstyrelsen i dessa processer, vilket ställer ökade krav på länsstyrelsens resurser.

Länsstyrelsen bedriver kontinuerlig samverkan och kompetenshöjande insatser med länets kommuner inom området fysisk planering och hållbar samhällsplanering. Utmärkande i år är en satsning på samverkan mellan plan- och beredskapsfunktioner med syftet att förbättra kunskap kring och säkerställa beredskapshänsyn i samhällsplaneringen samt en insats riktad mot att inkludera kommunernas risk- och sårbarhetsanalysarbete med den fysiska planeringen.

Under året har länsstyrelsen också fortsatt med fysiska träffar med länets kommuner. Syftet är att förbättra samverkan samt skapa tidiga och enkla kontaktvägar genom relationsbyggande insatser. Länsstyrelsen kommer även i fortsättningen att verka för utökad samverkan med kommunerna och tidig dialog inom ramen för olika samhällsbyggnadsprojekt. Det syftar till en kvalitetshöjning och en effektivisering av planprocesserna.

Länsstyrelsen har de senaste åren förstärkt sitt arbete med miljökvalitetsnormer för vatten i vårt rådgivande arbete mot kommunerna. Samverkan mellan länsstyrelsen och kommunerna har ökat och tack vare större tydlighet från länsstyrelsen arbetar nu kommunerna mer aktivt med frågorna. Samtidigt finns stora behov av ett fortsatt arbete med frågorna då otydligheter i lagstiftningen skapar osäkerhet och försämrar kommunernas förutsättningar att ta hand om sådana frågor vid planläggning och byggande.

Länsstyrelsen har under året publicerat förnyat underlag i Planeringskatalogen och anpassat katalogen efter nationella riktlinjer. Insatserna har bidragit till en ökad tillgänglighet genom att fler kan hitta och ta del av relevanta planeringsunderlag.

Under de senaste åren har länsstyrelserna arbetat med att utveckla ett digitalt handläggarverktyg kallat "prozesso". Verktyget kommer till en början enbart att kunna hantera detaljplaner. Under året har verktyget driftsatts i alla län. När verktyget är fullt utbyggt med övriga ärendeslag som översiktsplaner, infrastrukturärenden, nätkoncessioner, fastighetsbildningsärenden samt överklagade bygglov skapas effektivare handläggningsprocesser och en obruten digital samhällsbyggnadsprocess.

## Fastighetsbildning

Länsstyrelsen har fortsatt att bevaka allmänna intressen i handläggning av fastighetsbildningsärenden genom samverkan och dialog med Lantmäteriet och mellan länsstyrelserna. Under året har antalet inkomna ärenden legat relativt stabilt i jämförelse med föregående år.

## Nätkoncessioner

Länsstyrelsen har under året hanterat flera större koncessionsärenden, en ärendegrupp som förväntas öka kraftigt som en följd av den ökade elektrifieringen och rådande energipolitik. Koncessionsärenden är ofta komplexa då de berör många allmänintressen och ställer höga krav på länsstyrelsens resurser vid såväl handläggning av ärenden som rådgivning och kontinuerliga samråd med olika aktörer. Att hantera dessa ärenden på ett effektivt sätt är viktigt för den gröna omställningen.

## Vattentjänstplaner

Under året har länets kommuner i stor utsträckning arbetat med att ta fram vattentjänstplaner enligt lagen om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen är och har varit ett stöd för kommunernas framtagande och har under året såväl yttrat sig över planförslag som stöttat kommunerna inom ramen för

planprocessen. Samverkan mellan länsstyrelsen och kommunerna har ökat och tack vare större tydlighet från länsstyrelsens sida arbetar nu kommunerna bättre och i större utsträckning med frågorna.

## Havsplanering

Länsstyrelsen har under året samordnat havsplaneringsfrågor inom havsplanområde Östersjön enligt den årliga verksamhetsplan som tas fram i samverkan mellan landets samtliga kustlänsstyrelser. Samordningen mellan de tre havsplaneområdena har inneburit ett nära samarbete med länsstyrelserna i Västernorrland och Västra Götaland.

Under samrådet för Östersjöns havsplan stöttade länsstyrelserna Havs- och vattenmyndigheten genom att föra dialogen med framförallt kommuner och regioner. Som ett led i detta arbete arrangerades möten på havsplanområdesnivå, för länet genomfördes möte i Kristianstad. Därutöver har länsstyrelsen bjudit in Region Kalmar län samt länets kommuner till uppföljningsmöten enligt ett länsstyrelsegemensamt arbetsupplägg.

För att arbetet med havsplaneringsfrågor ska utföras så likvärdigt som möjligt inom Östersjöns havsplaneområde har regelbundna samordningsmöten mellan de sju berörda länsstyrelserna genomförts. Mötena har bidragit till mer likartat arbete med havsplaneringsfrågor internt på respektive länsstyrelse samt att även arbetet med regionala och lokala organisationer (främst kommuner) i varje län har blivit mer likvärdigt.

Inom ramen för regleringsbrevsuppdrag 3B4 2021 (med inriktning mot kulturmiljöfrågor) har samordning mellan samtliga berörda länsstyrelser skett. Detta för att säkerställa ett likvärdigt slutresultat av uppdraget.

## Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m, bostadsstöd

Totalt har länsstyrelsen under året beslutat om något färre ärenden inom energi- och bostadsstöd jämfört med 2022. Det beror på avvecklingen av stöden till solceller, radonsanering, hyres- och studentbostäder samt energieffektivisering i flerbostadshus. Samtidigt har bidraget till energieffektivisering i småhus tillkommit från och med halvårsskiftet och detta bidrag står för en absolut majoritet av antalet inkomna ansökningar. Det har kommit in en avsevärt större mängd ansökningar än vad vi kalkylerade för och vi har därmed haft svårt att räkna till för hanteringen av dem.

Endast 20 procent av beslutade ansökningar om bidrag till energieffektivisering i småhus fick bifall, vilket speglar en effekt av både bidragsförordningens utformning med en snävt avgränsad målgrupp och begränsningar av de åtgärder som kan berättiga till bidrag.

Det är svårt att dra några slutsatser om effekterna på grund av att en ansökan om bidrag inte innehåller några uppgifter om byggnadens energiprestanda före och efter genomförda åtgärder. Inte heller uppgifter om förbrukad mängd el, effektbehov, antal kvadratmeter uppvärmd area eller andra indikatorer som kan följas upp finns med i en ansökan. Vi kan bara anta att effekterna av beviljade ansökningar uppfyller bidragets mål och syfte som är att främja en effektiv energianvändning eller minska effektbehovet för uppvärmning av rum och tappvarmvatten i hus som är el- eller gasuppvärmda.

Avvecklingen av stödet till hyres- och studentbostäder ledde till att vi avslag 38 ansökningar på grund av brist på medel. 21 av dessa ärenden var kompletta ansökningar där bygglov hade beviljats för totalt 889 nya hyresbostäder.

Sannolikt medförde besluten om avslag att ett antal av nybyggnadsprojekten inte genomfördes. Uteblivet investeringsstöd kan ha förstärkt den negativa effekten på bostadsbyggandet och konjunkturen i byggbranschen som andra omvärldsfaktorer också har medfört.

I stödet till bostäder för äldre beviljades stöd till tre nya projekt med sammanlagt 26 lägenheter och vi betalade ut stöd till fem färdigställda projekt med tillsammans 33 nya lägenheter.

I arbetet med tillsyn av att stöd villkor följs inom stödet till hyres- och studentbostäder har vi påbörjat riskanalyser för 20 aktuella ärenden. Återkrav kommer sannolikt att bli aktuella i ett par fall på grund av att projekten inte når energikraven. En nationell processbeskrivning för hur utökad granskning ska gå till blev klar i slutet av året. Vi kommer att tillämpa den från och med nästa år. Arbetet med tillsynen avstannade efter första halvåret 2023 och nedprioriterades sedan till förmån för handläggning av ansökningar om bidrag till energieffektivisering i småhus.

## Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen har under 2023 intensifierat arbetet med att verka för att behovet av bostäder tillgodoses i länet. Bland annat har resultaten från bostadsmarknadsanalysen kommunicerats. Genom detta har länsstyrelsen tydliggjort sin roll i länets arbete med bostadsförsörjning. Utmärkande i år är inriktningen för årets integrationsråd, En inkluderande bostadsmarknad, där syftet var att belysa länets förutsättningar och möjligheter till samverkan för att främja en jämlik, jämställd och inkluderande bostadsmarknad.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt för att lyfta upp frågan kring bostadsbyggande i flera forum i en utmanande tid hos kommunerna. Resultatet av satsningarna är omätbart på kort sikt, men syftar till att öka kunskap och samverkan för att möta behovet av bostäder.

## Hemlöshet

Länsstyrelsen har under året arbetat utifrån uppdragen i den nationella hemlöshetsstrategin och med inriktningen att alla har rätt till en bostad. För att belysa såväl situationen för personer i hemlöshet liksom läget på bostadsmarknaden generellt samt för att bereda plats för metoden Bostad Först har länsstyrelsen under året anordnat flertalet konferenser, temadagar och webinarier. Dessa tillfällen har anordnats både av Länsstyrelsen Kalmar län själva, tillsammans med andra länsstyrelser, nationellt och med andra myndigheter. Resultatet av satsningarna är omätbart på kort sikt, men syftar till att öka kunskap och samverkan inom och mellan kommuner, inom och mellan län inom och mellan myndigheter och andra organisationer.

## Nationellt samarbete

Länsstyrelsen har likt tidigare deltagit i de nationella forum för samverkan och samarbete som myndigheten erbjuder. Genom deltagande i länsstyrelsegemensamma nätverk ökar länsstyrelsens förmåga att möta de ökade krav som ställs på myndigheten genom exempelvis lagändringar, olika tvärsektoriella uppdrag och kommunernas behov.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott.

Insatser har bidragit till att samordningen mellan statliga och kommunala intressen förbättrats, att den digitala samhällsbyggnadsprocessen underlättas. Myndighetsutövning inom området har generellt korta handläggningstider och vi uppnår en hög servicegrad i både interna och externa kontakter. Det finns utmaningar att möta allmänhetens, exploatörers och den kommunala nivåns behov och efterfrågan av stöd. Möjligheten att arbeta förebyggande, med tillsyn och med tvärsektoriella uppdrag, är begränsad då fokus ligger på ärendehandläggning.

# Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och leda arbetet med genomförandet av de regionala energi- och klimatstrategierna samt bidra till samhällets elektrifiering.
- Administrera och vägleda länets aktörer för effektiva klimatinvesteringar genom arbete med Klimatklivet.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordningen om myndigheters klimat- anpassningsarbete (2018:1428) samt målen i den nationella strategin för klimatanpassning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Mål är 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande *klimatmålet* innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Regeringens mål för samhällets *anpassning till ett förändrat klimat* är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, till exempel under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

## Regionala prioriteringar och uppdrag

I länets klimat- och energistrategi som antogs år 2019 har vi tillsammans med kommuner, region och vissa näringslivsaktörer enats om läns specifika mål:

- År 2030 ska utsläppen av växthusgaser i Kalmar län vara minst 80 procent lägre än 1990.
- År 2030 är Kalmar läns energianvändning 50 procent effektivare än år 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP.

Kalmar län har sedan många år även det övergripande målet om en fossilbränslefri region 2030.

# Verksamhetens resultat

## Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	2,4	3,0	3,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,6	1,6	1,6
Antal årsarbetskrafter män	0,8	1,4	1,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	102	158	104
Antal beslutade ärenden	75	49	112
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	24	12	27
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	3 315	3 126	3 044
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	510	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Andelen årsarbetskrafter inom området för energi och klimat är lägre än föregående år då länsstyrelsen tilldelats mindre medel för klimatstrategiskt arbete.

Antal beslutade ärenden avgörs av hur många Klimatklivsprojekt som har blivit genomförda och färdigställda eller fått avslag. Det kom in många Klimatklivsansökningar under 2022 och även 2023 vilket innebär att ett större antal beslutade ärenden 2023. Ökningen under 2022 hör ihop med att det blev ytterligare ansökningsomgång och nationell kampanj kring möjligheten att söka medel. Länsstyrelsen Kalmar län samfinansierade förstudien Ladda hela Kalmar län & Glasriket, vilken har lett till ett stort antal ansökningar om stöd till laddstationer i Kalmar län under både 2022 och 2023.

Antal ej beslutade ärenden som är äldre än två år varierar mellan åren beroende hur många som blivit beviljade tidigare år samt deras olika projektider.

Under året har länsstyrelsen inte lämnat några bidrag. Under 2022 lämnades bidrag inom ett ettårigt projekt.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatlivet per 10 000 invånare (st)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket <sup>1)</sup>		3,2	5,2	3,32

1) Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem

Resultatindikatorn, som visar antalet inlämnade ansökningar per 10 000 invånare, är högst i landet för Kalmar län.

# Resultatredovisning

## Energi och Klimat

Under första kvartalet genomförde länsstyrelsen det andra och sista mötet om energibesparing i kommuner. Energikontor Syd delade exempel på energibesparing i storkök och en konsult berättade om värdeskapande fastighetsförvaltning som sparar både energi och pengar. I länet finns exempel på kommuner som lyckats bra med detta.

Länsstyrelsen deltar i en ny länsövergripande grupp för elförsörjning. Den har bildats med anledning av den energikris som uppenbarats på senare tid och syftar till att samordna regionala aktörer. I förlängningen är det också en viktig åtgärd för att länet ska nå de nationella och regionala målen.

Som tidigare år har länsstyrelsen blivit inbjuden till olika kunskapshöjande forum för att hålla föreläsningar. Dessa har handlat om att informera om det klimat- och energistrategiska arbetet i länet. Målgrupperna har allt som oftast varit privatpersoner som bildat lokala klimatgrupper. Länsstyrelsen har också deltagit i ett panelsamtal på Kalmar konstmuseum där klimatet och framtiden diskuterades tillsammans med bland andra klimataktivister och professorer.

Som en del i uppdraget att leda och samordna länets kommuner och region har länsstyrelsen beställt en ny regional koldioxidbudget som kommer att levereras 2024. Dessutom har länsstyrelsen arrangerat en utbildning i klimatberäkningar (Greenhouse Gas Protocol). Båda dessa aktiviteter väntas resultera i att kommunerna prioriterar rätt åtgärder i omställningsarbetet.

Klimatkommissionen har i uppdrag att öka takten för att nå länets energi- och klimatmål. Det gäller även anpassning av samhället till ett förändrat klimat. En översyn av Klimatkommissionen Kalmar län har genomförts gemensamt av Länsstyrelsen Kalmar län och Region Kalmar län. För att öka effektiviteten har kommissionen utökats med fler medlemmar. Medlemmar i Klimatkommissionen är numera Länsstyrelsen Kalmar län, Region Kalmar län, Kalmar Energi, Södra Cell, Linnéuniversitetet, Västerviks kommun, Länsförsäkringar och Energikontor Syd, Tomas Buss, Goda Hus, Svenska Industri- och Handelskammaren samt Lantbrukarnas riksförbund (LRF).

Klimatkommissionen Kalmar län delar årligen ut ett uppmuntringspris till företag, organisationer, personer eller föreningar som bidragit till ett mer klimatsmart Kalmar län. Priset ges till de som har utfört framstående åtgärder eller insatser som inspirerar och genererar innovation, jobb och aktiviteter inom klimat och miljöområdet. Årets pristagare är:

- *Kalmar Ölands Trädgårdsprodukter* för utveckling av kikärter som en ny svensk gröda, vilket minskar behovet av transporter och bidrar till en regional ekonomi.
- *Bönland*, ett nystartat företag som erbjuder marknadens enda svenska och ekologiska konserverade bönor som både odlas och förädlas på Öland.

De båda företagen satsar på produktion av svenskodlade bönor som är hållbara, klimatsmarta och en viktig proteinkälla i en diet med en mindre andel kött. Deras arbete ger dessutom regionala mervärden.

## Klimatklivet

Länsstyrelsen har fortsatt att handlägga ärenden inom Klimatklivet och arbetat för ännu fler klimatsmarta investeringar i länet. Inför ansökningsomgångarna har vi använt sociala medier och olika nyhetsbrev för att sprida information om möjligheterna till stöd från Klimatklivet. Under 2023 har Naturvårdsverket och länsstyrelserna genomfört två ansökningsomgångar för Klimatklivet, varav en endast för laddningsstationer. Intresset för att ansöka till Klimatklivet ökar stadigt. Under 2023 har den totala ansökningsmängden minskat på grund av få ansökningsomgångar, men andelen ansökningar per omgång har återigen ökat. I Kalmar län har totalt 80 ansökningar kommit in under året. De flesta gällde laddningsstationer för elbilar och energikonverteringar från fossilt bränsle till biobränslen eller el. Intresset för investeringar inom produktion av biogas är fortsatt starkt i Kalmar län, liksom åtgärder inom lantbruket. Även ansökningar som gäller klimatsmart betong, tillvaratagande av spillvärme och alternativa bränslen för sjöfart börjar komma in.

Under 2023 genomfördes för andra gången handläggning av stödet *Regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter* i samarbete med Energimyndigheten. Den här gången låg fokus på publika snabbbladdningsstationer för tunga fordon. I Kalmar län inkom totalt åtta ansökningar under 2023. Tre av dessa har blivit beviljade stöd och detta kommer ge ytterligare laddmöjligheter för tunga fordon längs väg E22 i Kalmar, Västervik och nära Blankaholm.

Resterande delar i uppdraget rapporteras i separat redovisning till LEKS (länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning).

## Klimatanpassning

Länsstyrelsen ska enligt klimatanpassningsförordningen stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete. Det gör länsstyrelsen på flera olika sätt som till exempel nätverksmöten i regional klimatsamverkan tillsammans med länets kommuner, regionen, Trafikverket och Skogsstyrelsen. Länsstyrelsen stödjer kommunerna genom att ta fram regionala planeringsunderlag, genomföra riktade informationsinsatser och föreläsningar samt vid samråd om fysisk planering.

Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för klimatanpassning vad gäller länsstyrelsens egen verksamhet utifrån en klimat- och sårbarhetsanalys med myndighetsmål för klimatanpassning. Åtgärderna i handlingsplanen följs årligen upp med hjälp av länsstyrelsens arbetsgrupp för klimatanpassning. Uppföljningen visar att länsstyrelsen genomför planerade åtgärder utifrån prioriteringar och planerad genomförandetid.

Kalmar tätort är medtaget i översvänningsförordningen som ett område med stora risker för översvämningar utifrån stigande havsnivåer. Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och Kalmar kommun tagit fram åtgärder i en beslutad riskhanteringsplan. I år har länsstyrelsen tagit fram en kostnads- och nyttoanalys gällande samhällskostnader vid översvämning inom riskområdet.

Stora delar av Kalmar läns kustområde är dessutom utpekade som nationellt riskområden för erosion och översvämningar. Länsstyrelserna har därför under året bildat en regional kustsamverkan tillsammans med länsstyrelserna i Blekinge och på Gotland, berörda kustkommuner samt Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Syftet med samverkan är ta fram gemensamma riskanalyser, planeringsunderlag och

åtgärdsbehov över länsgränserna samt att stötta berörda kustkommuner i deras planeringsarbete.

Som ett led i översvämningsarbetet har länsstyrelsen under året även ingått i två projekt som syftar till att planera för mark som ligger inom områden som riskerar att översvämmas. Projekten, där ett par av länets kustkommuner också deltar i, har varit givande med diskussioner och workshoppar som ökat samsynen och förståelsen mellan länsstyrelsen och kommuner i komplexa frågor.

Effekterna av länsstyrelsens arbete med klimatanpassningsuppdraget har inneburit att kunskapen kring klimatförändringar och behovet av klimatanpassningsåtgärder har ökat. Några kommuner i länet har tagit fram kommunala handlingsplaner för klimatanpassning och flera andra kommuner har påbörjat arbetet med att ta fram egna handlingsplaner. Några kommuner har börjat planera för skyddsvallar och dagvattenlösningar för att kunna hantera stigande havsvattennivåer och skyfall i den byggda miljön.

För att bedöma regionala klimatrisker och anpassningsbehov har länsstyrelsen tagit fram en klimat- och sårbarhetsanalys. Utifrån den analysen har sedan länsstyrelsen gjort en handlingsplan med nödvändiga åtgärder för att möta förutsägbara klimatutmaningar samt även beslutat om myndighetsmål kring klimatanpassning. Målen i handlingsplanen är uppföljningsbara åtgärder för den närmaste femårsperioden. Planerna med åtgärder och mål medför att länsstyrelsens arbete med klimatanpassning utgår från en prioriterad riskvärdering som är transparent och tydlig.

Länsstyrelsen har under året varit ordförande i länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk. Som ordförandelän har vi anordnat två nationella möten och varit nationell kontaktperson mot centrala myndigheter samt klimat- och näringslivsdepartementet. Uppdraget har lett till ökat nationellt åtagande i framför allt uppföljnings- och samordningsfrågor.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott.

Minskad finansiering av uppdraget, att leda och samordna länets klimat- och energiarbete, har medfört att det strategiska arbetet har blivit eftersatt under året vilket medför stort utvecklingsbehov. Arbetet med handläggning av Klimatklivet har genomförts med gott resultat.

Det krävs dock ett större fokus på åtgärder för att kunna nå de nationella klimatpolitiska målen. Effekterna av energi- och klimatarbetet blir generellt sett synliga på längre sikt. På lång sikt bidrar länsstyrelsens uppdrag att samordna det regionala arbetet med de energi- och klimatpolitiska målen, till att förstärka kommunernas klimatarbete.

Länsstyrelsen har genomfört myndighetens klimatanpassningsuppdrag utifrån klimatanpassningsförordningen och översvämningsförordningen med utmärkt resultat. Vi har varit aktiva i dialogen med kommunerna för att kunna ge råd och vägleda i fysisk planering och svåra avvägningar kring bostadsförsörjning.

# Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetsåtgärder. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål; God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och Levande skogar.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	7,6	8,8	9,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	6,2	7,3	7,0
Antal årsarbetskrafter män	1,5	1,5	2,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	843	786	899
Antal beslutade ärenden	851	783	964
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	4	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	11 531	10 899	10 968
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 662	12 326	8 979

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Minskningen av antalet årsarbetskrafter beror på en pensionsavgång och att personal har slutat och tjänsterna har varit vakanta under del av året.

Lämnade bidrag där länsstyrelsen gör utbetalningen har minskat under 2023. Detta beror bland annat på att länsstyrelsen fick extra tilldelning av medel under 2022 till Kalmar befästningsverk.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal registrerade fornlämningar, exkl marina lämningar (st)	Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Skydd av fornlämningar och deras kulturhistoriska information.	Fornreg <sup>1)</sup>		16 841	16 675	16 588

1) Register, Riksantikvarieämbetet.

## Resultatredovisning

### Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas

Länsstyrelsen har låtit en konsult göra en skadeinventering och ett åtgärdsprogram för runstenar och andra fornlämningar av kalksten. Detta är en känslig bergart där problem med påväxt av lavar och gamla lagningar som behöver bytas är en särskild utmaning. Många resta kalkstenar finns på platser som länsstyrelsen lyft fram som kulturhistoriskt intressanta besöksmål. Åtgärdsprogrammet ligger till grund för att kunna bevara och säkerställa dessa kulturvärden.

Länsstyrelsen har, genom dialog, vägledning och tillståndsbeslut enligt kulturmiljölagen, bidragit till att långsiktigt bibehålla, återskapa och utveckla trädmiljöer på länets begravningsplatser. Arbetet gynnar kulturmiljömål och arkitekturpolitiska mål, men även flera miljö kvalitetsmål eftersom träd bidrar till vår och andra arters livsmiljö på många olika sätt.

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till det fortsatta arbetet med att uppdatera den länsövergripande broinventeringen från 1980-talet. Arbetet påbörjades 2019 med att skapa en geodatabas av den gamla inventeringen. Under de senaste åren har länsstyrelsen låtit utföra en fältinventering. Under 2023 har 83 broar som på 1980-talet hade den högsta värderingen återbesökts. Inventeringen har resulterat i en ny kulturhistorisk bedömning och nya fotografier. Det nya materialet kopplas till den för projektet skapade databasen. Inventeringen ligger till grund för en bevarandeplan, som ska underlätta för berörda beslutsfattare att ta hänsyn till broarnas kulturvärden.

## Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser

Genom att ge bidrag till podden *Arkeologi & Historia Sydost* har länsstyrelsen uppmärksammat länets kulturmiljöer på ett nytt sätt. En programledare samt olika experter har i 18 avsnitt guidat lyssnarna bland länets fornlämningar, byggnadsminnen och andra kulturmiljöer. Varje avsnitt har haft 1 000–4 000 nedladdningar med många lyssnare även utanför länet. På detta sätt har länets arkeologi och historia gjorts tillgängliga för fler.

Kulturmiljövården medverkar i länsstyrelsens samverkansprojekt om *Mittlandet på Öland*. Målet är bland annat att på ett långvarigt och hållbart sätt bevara och stärka kulturmiljövårderna samtidigt som mervärden för lantbruk och landsbygdsutveckling skapas. En åtgärd har varit att ta fram en informationsskylt om järnåldersmiljöerna som kommer att placeras på valda besöksmål inom Mittlandet.

Länsstyrelsen har publicerat ytterligare beskrivningar av kulturhistoriskt intressanta besöksmål på webben. Nu finns 52 miljöer beskrivna, från Albrunnastenen till Ödängla bytomt. Denna insats har bidragit till att öka kunskapen om många av länets spännande kulturmiljöer liksom att bättre förstå och uppleva dessa.

## Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön

Länsstyrelsen är tillsammans med Kalmar läns museum värd för ett årligt återkommande kulturarvsseminarium. Tema för årets seminarium var *Peru, Parismåla och Parboäng – Ortnamn och Dialekter i Kalmar län*. Seminariet förmedlade ny forskning och uppmärksammande besökarna på de regionala likheter och skillnader som finns i länet.

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till Kalmar kommun för att ta fram och genomföra dramatiserade stadsvandringar. Detta har gjorts i samarbete med Kalmar kulturskola, Kalmar länsmuseum och Historieklubben. Syftet var att återuppliva människor som bott i Kalmar under 1600–1700-talen. Kalmar läns museum tog fram ett kulturhistoriskt underlag som sedan ungdomar i åldern 12–15 år fick arbeta med och skapa sju scener med de historiska karaktärerna. Genom att träda in i rollen som en historisk person har länsstyrelsen uppmuntrat Kalmar läns museum att på ett pedagogiskt sätt förmedla en kunskap om historia och livsvillkor under äldre tider till ungdomar.

## En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen

Länsstyrelsen har uppmuntrat kommunerna att ta fram nya kulturmiljöunderlag. Under 2023 har detta gjorts i Kalmar och Hultsfreds kommuner. Kommunerna har tagit fram ny och uppdaterad kunskap om historia och kulturvården för ett antal utpekade miljöer. Tillgängligheten till

denna kunskap har samtidigt gjorts bättre då resultaten nu finns på kommunernas interna och externa webbsidor. Kulturmiljöunderlagen är viktiga för att de människor som bor i eller besöker kommunen ska kunna upptäcka, uppleva och försvara miljöerna. De nya kulturmiljöunderlagen bidrar till att uppfylla flera satta mål.

Kulturmiljöenheten har arrangerat en fältdag för de handläggare på länsstyrelsen som arbetar med rådgivning, åtagandeplaner och kontroller i länets odlingslandskap. Syftet var att öka kunskapen om och skötsel av odlingslandskapets kulturvärden. Detta förväntas leda till ett större intresse för de kulturhistoriska värdena hos länets lantbrukare, vilket på sikt kan öka möjligheten att dessa värden bevaras och sköts.

## God bebyggd miljö

Under året har länsstyrelsen prioriterat att ge bidrag till parker och trädgårdar. I några fall har det inneburit praktiska vårdåtgärder. Framför allt har insatser gjorts med syfte att sprida kunskap om trädgårdarnas kulturarv. I samband med det har länsstyrelsen tagit fram broschyrer, skyltar och åtgärdsplaner, men även genomfört föreläsningar på temat. Detta har berört tre museala besöksmål; Olssonska gården i Torsås och Krusenstiernska gården i Kalmar som båda är byggnadsminnen, samt Himmelsberga friluftsmuseum på Öland. Insatserna bidrar till att främja kulturmiljöns roll som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser liksom till att kunskapen om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.

Under året har länsstyrelsen beviljat bidrag för åtgärder på ett flertal byggnadsminnen. Det möjliggör att dessa miljöer kan fortsätta bibehålla de värden som byggnadsminnesskyddet syftar till att bevara. Exempel på detta är lagning av tak på Villa Hertha i Kalmar och restaurering av bryggghus tillhörande Vera Nilssons konstnärsbostad i Borgholm.

## Levande sjöar och vattendrag

I uppdraget med *Nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraft*, (NAP) har länsstyrelsen tagit fram underlag om kulturmiljövärdena inom Alsteråns avrinningsområde. Detta har bland annat presenterats för kommuner, markägare och verksamhetsutövare på en temadag arrangerad av Alsteråns vattenråd. Under året har arbetet fortsatt med Emåns avrinningsområde tillsammans med Jönköpings län. Den förväntade effekten är att kunskapen om de kulturhistoriska värdena vid vattendragen ska öka, så att större hänsyn till dessa värden kan tas i samband med åtgärder.

## Ett rikt odlingslandskap

Under året har länsstyrelsen avslutat projektet *Livet på landet*. Resultatet finns nu presenterat i en bok, som ska bidra till att öka kunskapen om arbete och arbetsfördelning i Världsarvet Södra Ölands odlingslandskap under 1950- och 60-talen.

Länsstyrelsen är representerad i världsarvsrådet för världsarvet Södra Ölands odlingslandskap. Rådet har bjudit in länets politiker för att informera om hur världsarvsarbetet bedrivs idag och vad som behövs för att kunna ta hand om vårt världsunika odlingslandskap i framtiden. På så sätt har politikerna fått kunskap om Unescos senaste uppföljning där det framgår att vattenbrist och torka är en stor utmaning för Södra Ölands odlingslandskap.

## Levande skogar

Under året har en dialog förts mellan länsstyrelserna i Jönköping, Kronoberg och Kalmar samt Skogsstyrelsen och aktiva skogsbolag i de berörda länen. Dialogen har främst resulterat i förbättrad kunskap och förståelse gällande hur skogsbruksåtgärder kan genomföras i områden med fossil åkermark. Den förväntade effekten är att antalet skador på röjningsröseområden kommer att minska. Avsikten är att dialogen kommer att fortsätta under 2024.

## Nationellt samarbete

Som underlag till de nationella havsplanerna har länsstyrelsen tillsammans med övriga kustlänsstyrelser i landet tagit fram nya och förbättrade planeringsunderlag för kulturmiljöer. Med hjälp av underlaget ska man säkrare kunna avgöra hur marina och kustnära kulturmiljöer kan komma att påverkas av havsbaserade vindkraftverk. I samarbete med Blekinge län har länsstyrelsen pekat ut fyra värdeområden utanför länens kuster där hänsyn till kulturmiljövärden kan behöva tas.

Gemensamma nationella insatser och effekter som tagits fram inom ramen för samarbetsorganet Kulturmiljöforum kommer att redovisas i årsredovisningen från Länsstyrelsen Kronobergs län.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att verksamheten har utvecklingsbehov.

Generellt sett är handläggningstiderna rimliga och vi uppnår en hög servicegrad i både interna och externa kontakter. De enstaka projekt vi bedrivit har fått bra resultat. Men då fokus ligger på att hantera tillståndsärenden skyndsamt begränsas möjligheten att arbeta förebyggande, bedriva tillsyn och delta i tvärsektoriella uppdrag. Under året har detta varit särskilt utmanande på grund av sjukskrivning och hög personalomsättning. Det har lett till viss eftersläpning inom beredskapsplanering, väckta byggnadsminnen och vissa kyrkoärenden.

# Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3 § p.8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7 § Geografiskt områdesansvar m.m.	Länsstyrelseinstruktion
7a § Civilområdesansvar, utsedda länsstyrelser	Länsstyrelseinstruktion
7b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och totalförsvar. Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteperson i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.
- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Målet för tillsynen av Seveso är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för sådana olyckor är också ett viktigt mål.

Målet för skydd mot olyckor är att, med hänsyn till lokala förhållanden, ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets krisberedskap är att:

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet.
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Detta sker genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Målen för det civila försvaret är att ha förmåga att:

- Värna civilbefolkningen.

- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.
- Upprätthålla en nödvändig försörjning.
- Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.
- Upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan.
- Bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.
- Bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

## Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen Kalmar län ansvarar för detaljerad planering vid en kärnteknisk olycka på Oskarshamns kärnkraftverk. För detta har länsstyrelsen ett program för räddningstjänst vid kärnteknisk olycka med tillhörande delplaner som beskriver planering, organisation och skyddsåtgärder.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45-46)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	17,9	14,3	14,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	8,4	5,2	6,3
Antal årsarbetskrafter män	9,5	9,1	8,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	266	273	190
Antal beslutade ärenden	185	252	188
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	20	16
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	26 707	22 496	17 722
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	614	10	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Ökningen av årsarbetskrafter och verksamhetskostnader är främst kopplat till utökat uppdrag inom kommun hälsa- och sjukvård och socialtjänst, och där nyrekrytering utgjorts av kvinnor.

Antal beslutade ärenden har minskat under 2023. Detta beror till stor del på att det under 2022 beslutades om nya tyfoner i de förändrade beredskapszonerna. Ett ökat antal beslut om godkännande av skyddsvakter i och med att Oskarshamns kärnkraftverk bytt vaktbolag har också haft en inverkan.

Den ökade mängden bidrag beror på att länsstyrelsen under 2023 ändrat ersättningssystem till markarrende för fastamätstationer samt utomhusvarningssystem inom kärnenergiberedskapen. Ersättningar har under året betalats ut för upp till fem år bakåt i tiden.

## Resultatredovisning

### Hantering av händelser

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i vår omvärld fortsätter att påverka arbetet med krisberedskap. Länsstyrelsen ska samordna och utveckla detta

arbete för att höja förmågor inom olika områden. Kalmar län har genom samverkan med Försvarsmakten fått en mycket bra förståelse av vilket stöd det militära försvaret kommer att behöva vid höjd beredskap och krig.

Kalmar län har problem med torka och risk för vattenbrist. Under året har det funnits perioder med torka som påverkat produktionen av livsmedel. Det torra vädret har lett till längre perioder av brandrisk i länet och fler beslut om eldningsförbud.

Under sommaren utbröt fågelinfluensa på flera platser längs kusten. Frågor kring dessa utbrott samordnades av länsstyrelsen i samverkan med nationella myndigheter och regionala aktörer.

Exempel på händelser där samverkan skett under året är;

- Utbrotten av fågelinfluensa.
- Förebyggande och kunskapshöjande insatser för att minska risken för spridning av afrikansk svinpest.
- Utdelning av nya varningsmottagare och jodtabletter inom kärnenergi-beredskap.
- Ukrainakrisen.
- Vattenbrist.
- Torka i skog och mark.
- El och risken för brist på den.

Vi tar emot budskap från andra myndigheter och sprider dem i egna kanaler samt till nätverket för kommunikatörer inom Krissamverkan Kalmar län (ITA-nätverket). Exempel på genomförda kampanjer är;

- Skydd mot informationspåverkan.
- Civil beredskap och hemberedskap.
- Försvarsvilja.

Med anledning av läget i omvärlden och händelser i länet har länsstyrelsens tjänstepersoner i beredskap (TiB) ofta kommunicerat kring händelser.

Samverkan kring händelser under året har lett till en ökad kunskap och förståelse av hur hotbilden ser ut och hur informationspåverkan sker idag. Det har också lett till bättre samordning av åtgärder och kommunikativa budskap.

## Kunskapshöjande aktiviteter och nätverk

Länsstyrelsen har under året genomfört ett antal aktiviteter för att höja kunskapen hos länets aktörer inom civilt försvar och krisberedskap. Några exempel är;

- Övning Militärregion Syd- stöd till Försvarsmakten.
- Lokal samverkanskurs.
- Dricksvattenförsörjning under höjd beredskap och krig.
- Arbete med krisberedskap och civilt försvar inom kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst – KHOSS.
- Länskonferens med temat näringslivssamverkan.
- Temadag totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen.

Vi har genomfört en baskurs och en fördjupningskurs i ämnet kriskommunikation. Personer med flera olika kompetenser inom kommuner, regionen och andra aktörer inom Krissamverkan Kalmar län har deltagit och lärt sig mer om kommunikation vid kriser.

Länsstyrelsen har hjälpt kommunerna i deras arbete med att ta fram kontinuitetsplaner för samhällsviktiga verksamheter inom kommunal hälso- och sjukvård samt socialtjänst.

Vid tre tillfällen under våren utbildades aktörer inom dricksvattenförsörjning i kontinuitetshantering, nödvattenplaner och juridik.

Länsstyrelsen har även inom ramen för Krissamverkan Kalmar län genomfört övningar tillsammans med Försvarmakten. Övningarna syftade till att lägga grunden för gemensam planering mellan kommuner och Försvarmakten.

Länsstyrelsen har under hösten genomfört lokala samverkanskurser vid fyra olika tillfällen. Totalt utbildades 200 personer från aktörer inom Krissamverkan Kalmar län. Effekten av kurserna var ökad kunskap och medvetenhet kring hur ett läge av höjd beredskap och krig kan påverka samhället och den egna verksamheten. Kurserna gav även ytterligare underlag för egen beredskapsplanering inom:

- Kontinuitetshantering
- Krigsorganisering
- Ledning och samordning under störda förhållanden
- Lägesbilder

Årets länskonferens handlade om näringslivets roll i totalförsvaret och gav en större kunskap om förutsättningar, ansvar och behov enskilt och tillsammans inom totalförsvaret.

Vid den allmänna dagen Totalförsvaret Öland bemannade länsstyrelsen en monter med budskap kring hemberedskap och landshövdingen höll tal om bland annat den enskildes beredskapsansvar. Antalet besökare uppskattades till 8 000 - 10 000 personer och många av dem besökte länsstyrelsens tält. Länsstyrelsen var där som en del av Krissamverkan Kalmar län tillsammans med polis, räddningstjänst och ambulans. Många frivilligorganisationer var på plats och intresset från besökarna var stort.

Vid en demokratidag som anordnades av gymnasiet i Mönsterås deltog länsstyrelsen och berättade om hemberedskap för eleverna, som fick en ökad kunskap om betydelsen av planering för att kunna hantera en besvärlig situation.

Länsstyrelsen har arbetat med nätverken inom Krissamverkan Kalmar län och genomfört möten enligt plan med regionala rådet för krishantering. Länsstyrelsen har också deltagit i regionala och nationella nätverk. På nationell nivå har vi deltagit i arbete för att samordna länsstyrelsernas utbildning och övning med MSB:s övningsplanering.

## Civilt försvar och krisberedskap

Länsstyrelserna har under de senaste åren arbetat med att öka förmågan inom civil beredskap för att bland annat kunna möta utmaningar som följer av ett förändrat omvärldsläge, gråzonsproblematik och påverkanskampanjer.

Länsstyrelsen och aktörerna i länet har genom det pågående planeringsarbetet fått ökad kunskap om egen samhällsviktig verksamhet och dess beroenden.

Länsstyrelsen har arbetat för att skapa förutsättningar för god regional samverkan och kunskapsökning inom områdena informationssäkerhet och säkerhetsskydd.

Det förändrade omvärldsläget och den pågående totalförsvarsplaneringen ställer krav på skyddet av vardaglig verksamhet, informationstillgångar och säkerhetskänslig verksamhet.

Länsstyrelsen har arbetat med att utveckla interna metoder och stärka egen förmåga kopplat till informationssäkerhet och säkerhetsskydd.

Under året har arbete påbörjats med att nationellt stärka länsstyrelsernas förmåga att skydda egen digital infrastruktur.

Kravställning samt planerings- och utvecklingsarbete inom civil beredskap, informationssäkerhet och säkerhetsskydd skapar utmaningar och ställer krav på både resurser och ekonomiska förutsättningar för att möjliggöra en robust långsiktig förmåga.

Länsstyrelsen har under året gett stöd till kommunerna och regionen inom området säkra kommunikationer. Detta genom utbildning och fortsatt införande av signalskydd. Stödet innebär att fler aktörer i länet kan kommunicera säkerhetsskyddsklassificerad information digitalt. Detta stöd ger en ökad förståelse och förmåga inom området säkerhetsskydd hos kommuner, regionen och andra aktörer inom Krissamverkan Kalmar län.

Länsstyrelsen har varit med i totalförvarsplaneringen inom den södra militärregionen. Arbetet sker utifrån Handlingsplan för totalförvar i södra militärregionen 2021 - 2025 och under året har en mer detaljerad plan för samordning tagits fram.

Det gemensamma arbetet har ökat förmågan till att:

- Organisera världlandsstöd.
- Kommunicera mellan aktörer under störda förhållanden.
- Rapportera och dela lägesbilder.

Vi har inom ramen för samarbetet tagit fram en gemensam kommunikationsstrategi. Under året har vi haft avstämningar om omvärldsläget, incidenter samt behov av åtgärder. Detta har gjort att länets aktörer har fått en ökad kunskap om betydelsen av att utveckla den civila beredskapen.

Länsstyrelsen Kalmar län har varit med i uppbyggnaden av sydöstra civilområdet tillsammans med Jönköpings och Östergötlands län.

Genom Krissamverkan Kalmar län har vi samverkat med och utbildat länets kommuner, regionen och andra aktörer inom området informationssäkerhet. Vi har ökat förmågan inom områdena incidenthantering och informationsklassning. Inom nätverket för informationssäkerhet har dessa frågor också diskuterats och kunskapen har ökat inom området.

Under året har arbete påbörjats med att identifiera och analysera digitala tjänster, så kallade molntjänster, i syfte att säkerställa att kraven följs vid eventuella överföringar av personuppgifter till tredje land.

Arbetet i förvaltningsobjektet Vatten och Miljömål har inriktats på att identifiera, bedöma och värdera information och risker i informationsbehandlande system. Det har bidragit till ökad säkerhet, riktighet och tillgänglighet av informationen.

Deltagande i arbetet inom Safir (länsstyrelsegemensam stödfunktion i informationssäkerhet och dataskydd) har inriktats på utveckling av länsstyrelsegemensamt ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) och avtalsinventering för digitala tjänster.

Länsstyrelsen har undersökt användningen av molntjänster och kommit fram till att det finns ett utvecklingsbehov relaterat till anskaffning, användning och avveckling av dem. Genom att informera, analysera och utbilda i informationssäkerhet har vi bidragit till en ökad förståelse och medvetenhet internt om risker kring användning av digitala tjänster och andra enheter.

Arbetet inom området beredskapsplanering har varit i centrum under året. Att organisera och planera inför höjd beredskap har varit viktigt. Länsstyrelsens arbete med egen krigsorganisation har intensifierats. Det har lett till ökad kunskap och förmåga inom hela myndigheten.

Under året har länsstyrelsen och MSB uppdaterat kravspecifikationen och underlagen för uppdraget att renovera ledningsplatsen. Arbetet ska vara klart hösten 2024 då anläggningen beräknas vara i full drift igen.

## Skydd mot olyckor

Länsstyrelsen har under året fört en dialog med räddningstjänsterna om höjd beredskap. Länsstyrelsen har samordnat beslut och kommunikation kring eldningsförbud. Vi har också gett stöd till länets räddningstjänster genom beställning av nationella förstärkningsresurser (helikopter och skopande flygplan) vid skogsbränder. Länsstyrelsen har samordnat och beslutat om skogsbrandsbevakning med flyg. Skogsbrandsflyget har under sommaren flugit färre timmar än ett "normalår".

Länsstyrelsens arbete med kärnenergiBEREDSKAPEN under 2023 har till stor del bestått av genomförandet av de förändrade beredskapszonerna. Ett antal delplaner som är en del av Program för räddningstjänst har beslutats. Samverkan har skett med bland annat:

- Län inom planeringszonen samt grannlän
- OKG
- Clab (Centralt mellanlager för använt kärnbränsle)
- SOS
- Övriga kärnkraftslän
- Kommuner
- Strålskyddsmyndigheten
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Vi är färdiga med utbyggnaden av utomhusvarningssystem och har stöttat MSB i projektet att dela ut inomhusvarningsmottagare till boende, verksamheter och företag i de inre och yttre beredskapszonerna.

Under året har ett omfattande arbete gjorts med att planera och genomföra kärnkraftsövning 2024 – Övning Fenix. Övningen är indelad i fem delmoment och det första momentet genomfördes i slutet av 2023 i form av en larm- och startövning. Övningen resulterade i en ökad kunskap kring larm och uppstart vid en kärnteknisk olycka samt ökad kvalitet i larmplanen. Övningen avslutas i november 2024.

Mätorganisationen har fått ny utrustning för sina uppdrag. Vi har genomfört grund- och befattningsutbildningar för räddningstjänsten och polisen samt mindre strålningsmättningsövningar för räddningstjänstens personal. Länsstyrelsen har deltagit i nationella utbildningar och övningar för strålningsmätning och utrymning med andra länsstyrelser. Genom ytterligare tillförsel av utrustning, utbildning och övning har förmågan hos mätorganisationen höjts. Genom deltagande i nationella övningar inom utrymning och strålningsmätning har kunskapen och förmågan ökat ytterligare inom dessa områden. Sammantaget har dessa aktiviteter stärkt länsstyrelsens beredskap för att hantera en kärnteknisk olycka.

Under november deltog tre personer från Länsstyrelsen Kalmar län i ett studiebesök i Japan för att lära oss mer om sanering efter kärnkraftsolyckan 2011. Detta studiebesök gav oss viktiga kunskaper inför arbetet med att skriva en ny saneringsplan. Den nya saneringsplanen kommer förbättra

länsstyrelsens planering av sanering efter en kärnteknisk olycka och bidra till att förbättra länsstyrelsens förmåga att hantera en kärnteknisk olycka.

Sevesotillsynen syftar till att förebygga allvarliga olyckshändelser inom den kemikaliehanterande industrin, samt att begränsa skadorna om sådana olyckor skulle inträffa. Tillsynsarbetet har utförts utifrån den tillsynsplan som länsstyrelsen årligen uppdaterar och fastställer. Länsstyrelsen gör en bedömning av farorna för allvarliga kemikalieolyckor utifrån tidigare erfarenheter. Det är denna bedömning som sedan ligger till grund för att avgöra behovet av tillsyn hos respektive Sevesoverksamhet.

Det prioriterade tillsynsområdet för 2023 har varit nödlägesberedskap, planering inför nödsituationer, intern plan samt utbildning av personal och övning av planerna. Länsstyrelsens uppföljning av verksamheternas övningar visar att alla Sevesoverksamheter på den högre nivån nu har kommit igång att planera och genomföra insatsövningar, efter det avbrott i övningsarbetet som pandemin innebar.

Sevesotillsyn har skett i samverkan med kommunala miljökontor och räddningstjänster.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott

Förmågan till samverkan och ledning inom Krissamverkan Kalmar län är god och väl etablerad utifrån en krissituation, men behöver utvecklas för höjd beredskap. För att nå målen inom höjd beredskap återstår ett omfattande utvecklingsarbete internt på länsstyrelsen och med aktörerna i länet. De utbildningar och arrangemang som genomförts på ett bra sätt under året har bidragit till ökad kunskap och förmåga inom civilt försvar och skydd mot olyckor. Inom kärnenergiberedskapen har förmågan till strålningsmätning utvecklats på ett mycket bra sätt. Inom säkerhetsskydd, signalskydd och informationssäkerhet har insatserna under året bidragit till ökad kunskap och förmåga i länet och på länsstyrelsen.

# Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
14§ Miljöprövningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
15§ Vattendelelegation	Länsstyrelseinstruktion
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Regleringsbrev
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Regleringsbrev
1A7 Förorenade områden	Regleringsbrev
1A8 Ingen övergödning – miljö kvalitetsmålet	Regleringsbrev
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Regleringsbrev
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Regleringsbrev
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.
- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.
- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver miljömålen och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljö tillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitiken är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras under 2022–2042

## Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen i Kalmar län är vattenmyndighet för Södra Östersjöns distrikt och ansvarar för att samordna vattenförvaltningsarbetet.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	99,8	99,4	89,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	53,2	53,7	48,2
Antal årsarbetskrafter män	46,6	45,7	41,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 457	3 406	3 388
Antal beslutade ärenden	3 475	3 088	3 143
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	201	204	146
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	176 125	181 251	144 267
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	58 102	147 031	79 718

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Den stora skillnaden i utbetalning av bidrag beror på flera saker. Den största minskningen på 60 mkr avser projekt rörande sanering av förorenad mark. LONA minskade med 10 mkr och LOVA med 3 mkr. Bättre vattenhushållning (ett stöd som upphör efter 2023) minskade med 3 mkr och länsstyrelsen fick 800 tkr mindre för stöd till kalkning.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITa <sup>1)</sup>	0	35	36	37
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) <sup>2)</sup>		72 082	71 776	71 555

1) Ärendesystem, Länsstyrelsen

2) Utdrag från Naturvårdsverkets system

## Miljöfarliga verksamheter med tillstånd från miljöskyddslagen

Enligt 26 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ska tillsynsmyndigheten fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet som omfattas av tillstånd, är tillräckliga. Om villkoren inte är tillräckliga ska tillsynsmyndigheten ansöka om omprövning hos tillståndsmyndigheten. Enbart det faktum att tillståndet har meddelats med stöd av miljöskyddslagen utgör i sig inte skäl för omprövning, men det kan vara en indikator.

Detta är ett prioriterat område i den Nationella miljötillsynstrategin som Länsstyrelsen Kalmar län prioriterar. Dock är det kommunen som har tillsyn på flertalet av anläggningarna med miljöskyddstillstånd i vårt län. Därför har länsstyrelsen begränsade möjligheter att påverka antalet anläggningar med tillstånd enligt miljöskyddslagen.

## Skyddad natur

Länsstyrelsen har under året beslutat om två nya naturreservat och ett biotopskyddsområde, vilka vunnit laga kraft. Regeringen har avgjort ett överklagat reservatsärende där länsstyrelsen tog beslut 2020 som därmed vann laga kraft under 2023. Totalt har arealen skyddad natur ökat med 306 hektar. Skogsstyrelsens beslut är inte med i statistiken.

## Resultatredovisning

### 3§ Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Vi har skyddat värdefull natur för framtiden och har genomfört en stor mängd positiva naturvårdsåtgärder. Vi har arbetat intensivt i våra naturreservat, men också efter avtal kunnat genomföra åtgärder hos privata och allmänna markägare och förvaltare. På så sätt har vi nått positiva resultat för länets biologiska mångfald. Samtidigt skapas en mängd arbetstillfällen hos entreprenörer på landsbygden. Arbetet beskrivs mer i detalj längre ner i kapitlet, och för vissa området sker den huvudsakliga redovisningen i särskild ordning.

Naturvårdshandläggningens prövning och tillsyn ger hänsynstagande till den biologiska mångfalden samtidigt som samhället kan utvecklas. Vi har en fortsatt hög inströmning av ärenden (se tabell F) med 80 procents ökning på fem år. 948 ärenden handlades 2023. Två tredjedelar av ärendena handlar om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Inflödet av ärenden är stort för solcellsparker, fiberutbyggnad och uppgradering av elnät. Många ärenden berör också dispens från artskyddsförordningen, särskilt i samband med avverkningsanmälningar, samt dispenser om borttagande av biotopskyddade element i jordbrukslandskapet. På grund av hög ärendeinströmning har vi mycket långa handläggningstider, vilket skadar den enskilda markägaren, stoppar upp samhällets omställning och försenar bostadsbyggande.

Prövningar kopplat till havsbaserad vindkraft har ökat ordentligt på kort tid. Många parker berör områden med höga naturvärden inom utpekade Natura 2000-områden vilket gör att Kalmar län ansvarar för extra många och komplexa prövningar. Vi har berett och fattat beslut i ett ärende om Natura 2000-tillstånd samt tillståndsprövning enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Vi har hanterat nio remisser om tillstånd för bottenundersökningar på kontinentalsockeln och fyra remisser från andra län om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Vi har deltagit i sju samråd inför ansökningar och två samråd inför kabeldragningar i havet. Vi har granskat underlag samt deltagit i tre ESBO-samråd för planerade anläggningar i polsk ekonomisk zon.

Inom marin naturvård har följande genomförts:

- Kartläggning av den akut hotade Östersjötummlaren för att stärka deras skydd. Detta leder till underlag för utredning av marint områdesskydd och uppföljning av tumlarförekomst i skyddat område.
- Koordinering av det nationella åtgärdsprogrammet för tumlare och ett nationellt uppstartsmöte där bland annat strategin för regional övervakning bestämdes. Effekt av detta är ökat samarbete mellan länen för gemensam övervakning av tumlare samt kunskap hur länen handlägger tillståndsärenden för havsbaserad vindkraft.
- Inrättande av ett biotopskyddsområde i Brömsebäckens mynning, som bland annat utgör ett viktigt rekryteringsområde för kustlevande rovfisk. Att skydda områden som detta från till exempel exploatering är viktigt för att stärka de svaga fiskbestånden av gädda och abborre i länet.
- Deltagande i ett projekt för att övervaka förändringar i bottenvegetation med hjälp av satellitdata, drönarbilder och inventeringar. Detta ger möjlighet att ta fram förbättrade och ökade kunskapsunderlag för utredning av marina skyddade områden.

## Länsstyrelsens arbete med vattenfrågor

En stor del av länsstyrelsens uppdrag och uppgifter inom vattenområdet redovisas inte i årsredovisningen utan i särskild ordning. Nedan följer några exempel på de större prestationer och dess effekter som genomförts under året:

- Prövning och tillsyn av vattenverksamhet bidrar till att vattenanknutna värden bevaras samtidigt som det gör att samhället kan utvecklas. Under året har 347 ärenden avslutats. I den siffran ingår anmälningsärenden inklusive tillhörande dispenser från strandskydd, biotopskydd och reservatsföreskrifter, samt klagomålsärenden, prövningsärenden i samrådsfas och dammsäkerhetsärenden.
- Tillsynsprojekt för vattenskyddsområden i två av länets kommuner, läs mer under rubrik 8d.

- Förmedling av stöd till åtgärder för att nå miljömål, beslutade miljö kvalitetsnormer och ökad säkerhet i dricksvattenförsörjningen. Under året har 20 nya projekt beviljats medel inom LOVA, stöd till kalkning samt till ett flertal biotopförbättrande åtgärder finansierade via fiskevårdsmedel, åtgärdsprogram för hotade arter och EU-projekt.
- Våtmarkssamordning med rådgivning till enskilda och kunskapsdelning genom intresseanmälningar (cirka 35 st.), rådgivning, fältbesök, möten med markägare med flera och en film med fokus på restaurering av våtmarker.
- Den regionala vattenförsörjningsplanen har färdigställts i nära samverkan med länets kommuner.
- Ansvar för länens samlade slutrapportering av satsningen bättre vattenhushållning. Informationsspridning av resultat genom pressmeddelande, filmer med goda exempel samt medverkat på slutkonferens i oktober 2023.
- Påbörjat arbete med att ta fram en plan för det interna tvärsektoriella arbetet (Åtgärd 1) med vattenförvaltningens åtgärdsprogram 2022-2027.
- Under den ett-åriga pausen för den nationella planen för miljöanpassning av vattenkraftens (NAP) har vi aktivt bidragit i nationella utredningar liksom fortsatt arbetet med att ta fram regionala underlag och ansvara för kontakter med berörda aktörer.

Under våren och försommaren 2023 var vattensituationen i nivå med torckaåren 2016, 2018 och 2022. Vi har initierat ett flertal åtgärder för att minska risker och mildra konsekvenser, exempelvis:

- Intern erfarenhetsåterföring samt ett gemensamt heldagsmöte mellan länsstyrelserna i Kalmar och Jönköpings län för att dra lärdomar från arbetet 2022 avseende Emån och utveckla arbetet inför kommande torrår.
- Regelbundna samverkansmöten med fokus på vattenförsörjning mellan länets aktörer. I år påbörjade vi länsövergripande samverkan redan under våren för gemensam lägesbild, analys, planering av åtgärder och gemensam information.
- Informationskampanjer för ökad medvetenhet med bland lansering av uppdaterat material i sociala mediekampanjen "Vattensmart".
- Akut miljöövervakning kring låga flöden områden med känsliga arter.

## 6§ Generationsmål för miljöarbetet och miljö kvalitetsmål

Naturvård och miljöskydd bidrar till att uppnå generationsmålet genom ett att vår verksamhet bidrar till ett flertal miljömål. Under året har flera viktiga insatser genomförts som beskrivs här i årsredovisningen.

Trots allt arbete som görs inom naturvård och miljöskydd, och alla andra miljöområden nådde varken Sverige eller länet generationsmålet eller miljömålen till år 2020. Prognoserna för att nå generationsmålet till 2030 är inte ljusa, då vi gör bedömningen att inget av de miljömål som bedömts regionalt kommer att nås. Arbetet med miljömålen beskrivs närmare i avsnittet *Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030*, men allt miljöarbete som beskrivs i kapitlet bidrar till att nå miljömålen.

## 14§ Miljöprövningsdelegation

Miljöprövningsdelegationen ansvarar för tillståndsprovningen av provningspliktig verksamhet med beteckningen B utifrån miljöprövningsförordningen. Miljöprövningsdelegationen prövar även ärenden

för Länsstyrelsen Kronobergs räkning. Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Kalmar län består av två miljöszakunniga och två ordföranden.

## 15§ Vattendelegation

Länsstyrelsen Kalmar län är vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt med ansvar för att förvalta distriktets vatten. Under året har vattendelegationen fått ny ordförande och några nya ledamöter som har introducerats till uppdraget vid särskilda introduktionsmöten.

Vattendelegationen har sammanträtt tre gånger under året samt deltagit i ett nationellt delegationsmöte i Luleå. Vattendelegationen hålls informerad om hur det går med genomförandet av Åtgärdsprogrammen för att nå miljökvalitetsnormerna, samt vad det aviserade nya uppdraget som följer av genomförandet av det nya dricksvattendirektivet innebär. Vattendelegationen har under året beslutat om preliminär vattenförekomstindelning, vilket är grunden i det stora utvecklingsprojektet VISS 2:0 och en förutsättning för att beredningssekretariatens arbete under 2024. I och med detta beslut kommer vattenförvaltningsarbetet kunna bedrivas enligt plan. Beslut om reviderade miljökvalitetsnormer för tre vatten i Skåne respektive Blekinge innebär att kommande tillståndsprövningar i respektive vattenförekomst baseras på senast tillgängliga information.

Vattendelegationen har lämnat riktlinjer för kommande samråd om "Översikt av väsentliga frågor", så att vattendistriktets specifika frågor lyfts fram på ett tydligt sätt.

Vattenmyndighetens kansli deltar i samtliga gemensamma arbetsgrupper som finns mellan de fem vattenmyndigheterna. I flera grupperingar har vår personal ledande roller och ansvarar för att arbetet utvecklas i takt med uppdaterade regelverk och nya kunskapsunderlag samt den återkoppling som Sverige får från EU-kommissionen. Under året har vattenmyndigheterna i samverkan gjort förberedelser för genomförandet av det nya dricksvattendirektivet genom att nya tjänster tillsatts och genom att flera pilotprojekt initierats.

## 1A4 Översyn av bevarandeplaner för vissa Natura 2000-områden

Under året har vi nästan slutfört arbetet med översyn av bevarandeplan för Alsterån och påbörjat arbetet för Emån som ligger näst på tur att prövas i den nationella planen för miljöanpassning av vattenkraften.

Arbetet har fokuserat på att:

- Ta fram uppdaterade underlag för områdena genom fältarbete, kartanalys med mera.
- Förtydliga bevarandemål och om möjligt kvantifiera dem.
- Formulera en effektiv och kortfattad text.
- Anpassa texter för att så långt som möjligt fungera i Vattenmyndighetens kommande normsättning.

Tillsammans med Länsstyrelsen Jönköpings län har vi samverkat för ett gemensamt arbetssätt i samtliga Emåns Natura-2000 områden med särskild betydelse för NAP-processen. Det har visat sig finnas ett stort behov av samordnad struktur för sättet som exempelvis bevarandemål formuleras.

Vi har inom projektet GRIP on LIFE IP tagit fram ett förslag till metod för enklare uppdatering av bevarandeplaner som genom en digital workshop har

samverkats med övriga länsstyrelser, Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten.

## 1A5 Tillsyn strandskydd

Inom ramen för regleringsbrev 2023 1A5 om utökad strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning inom strandskydd har länsstyrelsen deltagit i en kampanj som samordnas av Miljösamverkan Sverige. Temat för den nationella kampanjen inom naturtillsynen var kontroll av villkor i givna dispenser inom strandskydd och biotopskydd. Vi har deltagit i delen som berör strandskydd. Syftet med tillsynsinsatsen är att minska och motverka skador på naturvärden i grunda havsvikar som är känsliga ekosystem. Vattenenheten och naturskyddsensheten har genomfört kontrollerna. Det har varit positivt att samarbeta tvärsektoriellt.

Sammantaget har 14 beviljade dispenser för åtgärder i områden med naturvärden knutna till grunda havsvikar granskats. Under året har även några av de ärenden som genererats av tillsynskampanjen 2022 avslutats. Flera tillsynsärenden är fortfarande under handläggning.

## 1A6 PFAS – övervakning, inventering och kartläggning mm.

Länsstyrelsen Kalmar län har under året ökat arbetsinsatsen i enlighet med de uppdrag som tillkommit för arbetet med PFAS. Under året har insatser skett genom att:

- Länsstyrelsen har skrivit och skickat ut två nyhetsbrev (EBH-nytt) riktade till alla länets kommuner. Nyhetsbreven har bland annat innehållit uppdaterad information om vad som pågår inom arbetet med PFAS.
- Länsstyrelsens har besökt fyra av länets kommuner för att diskutera tillsynsvägledning, aktuella ärenden, huvudmannaskap, strategiskt arbete med förorenade områden samt inventering av PFAS och sediment. Kommunbesök har gjorts i Hulfsfreds, Vimmerby, Oskarshamns samt Emmaboda kommuner.
- Inom TVL-cykeln Syd, som är ett samverkansprojekt mellan länsstyrelserna i Kronoberg, Jönköping, Östergötland och Kalmar län har vi gemensamt arrangerat två riktade utbildningsinsatser till länens kommuner. Under våren genomförde vi en heldagsutbildning om hydrogeologi där föreläsaren bland annat fokuserade på grundvattenmodellering av PFAS-förorenade områden. Under hösten genomförde vi en utbildningsinsats om att undersöka och riskbedöma förorenade områden. Två kommuner redovisade då sitt arbete med att undersöka brandövningsplatser.
- Naturvårdsverket beviljade länsstyrelsen bidrag till ett tillsynsprojekt med syfte att utvärdera undersökningarna som genomförts vid nedlagda kommunala deponier i Kalmar län. Utvärderingen inbegriper att bedöma hur PFAS har undersökts och vilket resultat som undersökningarna visar.
- Länsstyrelsen har genom samverkan med flera berörda myndigheter och ansvariga arbetat för att få fram en huvudstudie vid ett kraftigt PFAS-förorenat område i Kalmar kommun där tre verksamhetsutövare har ett delat ansvar. Samverkan är nödvändig eftersom det är tre ansvariga och tre tillsynsmyndigheter.
- Länsstyrelsen har mottagit resultat från undersökningar vid ett före detta pappersbruk via tillsyn. Resultatet visar initialt kraftigt förhöjda halter av PFAS i grundvattnet och att det finns behov att undersöka området vidare. Slutrapporten presenteras under 2024.

- I samband med att länsstyrelserna fick möjlighet att ansöka om bidrag för att undersöka PFAS genom verifierande provtagning frågade vi kommunerna om lämpliga provplatser. Länsstyrelsen har ansökt om och fått beviljat bidrag av Naturvårdsverket för verifierande provtagning vid 13 platser i länet under 2024. Upphandling förbereds 2023 för att kunna påbörja undersökningarna tidigt.

## 1A7 Förorenade områden

Länsstyrelsen Kalmar län arbetar brett för att få in ansökningar om utredningar och åtgärder av förorenade områden. Några specifika aktiviteter är:

- Nyhetsbrev som innehåller aktuell information om statlig finansiering vid sanering av förorenade områden (se ovan, rubrik PFAS) har skickats till alla länets kommuner riktat till miljökontoren och möjliga huvudmän.
- Kommunbesök, där länsstyrelsen har lagt stor vikt vid att diskutera huvudmannaskap och lämpliga projekt att arbeta vidare med (se ovan, rubrik PFAS)
- Fortlöpande informationsutbyte inom Glasriket mellan Länsstyrelsen Kalmar län och Länsstyrelsen Kronobergs län, SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) samt de fyra glasrike-kommunernas gemensamma samordnare. Samordnaren kan agera huvudman/projektledare för både undersökningar och åtgärder. Eftersom det finns många förorenade glasbruksområden behöver vi prioritera undersökning och åtgärder, samt fördela ansvar för vem som kan göra vad. Det pågående projektet inom Tuffo (Teknikutveckling och forskning inom förorenade områden) som till hälften finansieras av SGI (Statens Geotekniska Institut) och till hälften av de inblandade parterna, däribland länsstyrelserna i Kalmar och Kronoberg, har slutredovisats under 2023. En del av projektet handlar om att implementera och att samordna arbetet, vilket är det arbetspaket som letts av kommunernas samordnare.
- Ändrad delegationsordning för att tydliggöra roller inom projekt där länsstyrelsen är beslutande, vilket är aktuellt i statsstödsärenden.

Länsstyrelsen har fortlöpande kontakt med huvudmän för att motivera till ansökan och att se till att ansökningar som slutligen lämnas in är kompletta. Det upprättade kontaktnätet har fått information från de nationella bidragssamordnarna i form av vägledning och inbjudningar till träffar.

Under 2023 har fyra nya huvudmän tillkommit där projekt beviljats statlig finansiering till avhjälpande åtgärder, dessa är:

- Statsstöd till Borgholms kommun för åtgärder vid kv Passaden (Beijer) under 2023-2024. Åtgärden genomförs i samband med sanering inför exploatering av en fastighet som tidigare inhyst sågverk och trävaruhandel.
- Bidrag till Västerviks kommun för åtgärdsförberedelser vid objektet Helgenäs hamn under 2023-2024. Det är ett före detta sågverk med dopping där det förekommer dioxin i höga halter. Kommunen har sedan tidigare stor erfarenhet av att vara huvudman, men har inte varit huvudman för några statligt finansierade projekt de senaste tio åren.
- Bidrag till Högsby kommun för huvudstudie vid objektet Bie Grafiska Drageryd under 2023-2024. På platsen har det bedrivits en anläggning för behandling av farligt avfall. Östra Smålands kommunteknikförbund (ÖSK) har fått uppdrag av kommunen att driva projektet.

- Bidrag till Torsås kommun för MIFO fas 2 vid objekten Torsås ramsåg och Gullaboås sågverk. Områdena är inte undersökta tidigare, men de befaras vara förorenade av bland annat dioxin.

Utöver de ovan fyra nämnda projekten är sedan tidigare även Oskarshamns kommun, Kalmar kommun, Nybro kommun, Emmaboda kommun, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) samt länsstyrelsen huvudmän för olika utrednings- och åtgärdsprojekt i länet.

Sammanlagt pågår sex projekt i åtgärdsskedet, som är helt eller delvis bidragsfinansierade. Ett projekt pågår som är finansierat genom statsstöd. Under 2023 har utredningar pågått vid 16 förorenade områden via bidrag från Naturvårdsverket.

## 1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet

Kalmar län har problem med övergödning i kustvattnet, men även i vissa vattendrag och sjöar. Orsaken är bland annat läckage från jord- och skogsbruksmark, utsläpp från avloppsanläggningar och dagvatten, men även att landskapet är avvattnat samt fysisk påverkan på sjöar och vattendrag. Det pågår åtgärder på kommunal och regional nivå: Åtgärdsbehovet är fortsatt stort, inte minst kopplat till den pågående klimatförändringen. Det finns ett behov av långsiktigt effektiva styrmedel och ett intensivare åtgärdsarbete. I länet finns en hög djurtäthet, topp tre i Sverige gällande nötkreatur och slaktkycklingar. Merparten av djurhållningen finns i kustnära områden. Jordbruksnäringen är viktig och sysselsätter dubbelt så många förvärvsarbetare i länet (2,6 procent) som nationellt (1,1 procent). Hög djurtäthet leder till stort behov av spridningsarealer med risk för uppgödning och ökat läckage från åkermarken. Även de senaste årens torra kan bidra till ett ökat näringsläckage när grödans tillväxt minskar och därmed också dess upptag av den spridda gödseln. Länets ammoniak- och kväveoxidutsläpp till luft har minskat de senaste åren, men riskerar att påverkas negativt av ökat intresse för rötad gödsel, vilket kan ge upphov till större utsläpp på grund av högre pH-värde och ammoniumhalt.

En utmaning i det fortsatta arbetet är att minska utsläppen från jordbruket med bibehållen sysselsättning och produktion. Ett viktigt styrmedel är attraktiva ersättningar för rätt åtgärd på rätt ställe och mer kunskap kring till exempel ammoniakåtgärder i stallar. Vidare bör mer gödsling styras över till våren för att minska utlakning under milda vintrar.

Parallellt med åtgärder för att minska utsläppen behövs ett fortsatt arbete med att förbättra den naturliga reningen av näringsämnen genom restaurering och anläggande av våtmarker samt hydrologisk återställning av vattendrag och sänkta sjöar. Åtgärder som även är viktiga i och med den pågående klimatförändringen och för en tryggad vatten- och livsmedelsförsörjning. För genomförande behövs långsiktiga satsningar och en nationell översyn av lagstiftning kopplad till markavvattning. Även arbetet kopplat till samhällsplanering och hantering av dagvatten är viktigt för att klimatanpassa våra tätorter samt rena och fördröja ytvatten. Exempel på genomförda och pågående åtgärdsarbete:

- I Kalmar län pågår cirka 40 LOVA-projekt och många av dem fokuserar på minskat näringsläckage. Under 2023 har tretton nya projekt med fokus på minskat näringsläckage beviljats LOVA-medel. Ett av de nystartade projekten (Mörbylånga kommun) syftar till att restaurera våtmarker på södra Öland och är fortsättning på ett tidigare projekt med fokus på åtgärdssamordning och förberedande arbete. Ett exempel på ett projekt

som slutrapporterats under året är ”Våtmark för rening av infiltrationsvatten” (Borgholms Energi), i vilket man har anlagt en våtmark där vatten med höga halter av nitrat renas från näringsämnen för att sedan infiltreras i en vattentäkt. Projektet finansierades av LOVA och Borgholms Energi.

- Greppa Näringen har en viktig uppgift att ge rådgivning för att minska förluster av kväve och fosfor till vatten och förbättra gödselhanteringen. Under 2023 har 81 rådgivningar och ett flertal gruppaktiviteter genomförts med direkt koppling till övergödning. Rådgivning har skett inom flera moduler, till exempel inom modulerna kväve- och fosforstrategi, bördighet och kolinlagring, våtmarksplanering och växtnäringsbalanser.
- Länsstyrelsen Kalmar län erbjuder markägare att lämna in idéförslag på våtmarksprojekt för att främja rätt våtmark på rätt plats. Under 2023 har vi gett återkoppling i form av tips och råd om placering, utformning och möjlig finansiering på cirka 35 intresseanmälningar. Vi har även förmedlat sex våtmarksrådgivningar med finansiering av våtmarkssamordning och Greppa näringen.
- Inom miljötillsynen har Länsstyrelsen Kalmar län arbetat med fokus på avloppsreningsverk; dels förbyggande inför en eventuell brist på fällningskemikalier för rening av avloppsvatten, dels med flödesmätning och provtagning vid länets avloppsreningsverk för att kvalitetssäkra rapporteringen.

## 1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv

2020 års dricksvattendirektiv ställer krav på att det ska införas en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla faser i dricksvattenproduktionskedjan. Regeringen överlämnade under hösten 2023 *proposition 2023/24:30 Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv* till riksdagen med de lagändringar som krävs för att genomförandet av dricksvattendirektivet ska kunna göras i svensk rätt. Den riskbaserade metoden som rör tillrinningsområdena för uttagspunkterna för dricksvatten ska hanteras av vattenmyndigheterna med stöd av länsstyrelsernas beredningssekretariat inom ramen för vattenförvaltningen.

Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt är projektledare för genomförandet av dricksvattendirektivet i samverkan med övriga vattenmyndigheter. Vi har i förberedelsearbetet initierat tre projekt som genomförts tillsammans med samtliga länsstyrelser under året. Arbetet har bedrivits i två större projekt där det ena är en screening av dricksvattenförekomster och det andra är ett pilotprojekt för riskbedömning av tillrinningsområde till uttagspunkt. Därutöver anordnades en workshop om hur man ska se på tillrinningsområdet vid infiltrerat grundvatten.

Inom screeningen har provtagning utförts på både yt- och grundvatten samt konstgjort grundvatten. Totalt har 19 län valt ut fem-sex vattentäkter där provtagning på råvatten har utförts. Vattenmyndigheterna har bekostat själva analyserna medan länsstyrelserna stått för genomförandet tillsammans med de aktuella dricksvattenproducenterna. Resultatet ska sammanställas under 2024.

I Kalmar län har länsstyrelsen valt ut totalt 16 kommunala vattentäkter för provtagning av råvatten. Det är fler täkter än i övriga län, då vi kombinerat medel från både vattenmyndigheterna och extra projektmedel för miljöövervakning av grundvatten för att bekosta analyserna.

Inom pilotprojektet har vattenmyndigheterna tillsammans med länsstyrelserna valt ut en vattentäkt per län för att undersöka om information från befintliga vattenskyddsområden kan återanvändas och om åldern på

vattenskyddsområdet spelar någon roll. Syftet med pilotprojektet är att ta fram möjliga vägval för det kommande arbetet vad avser avgränsning av tillrinningsområde, identifiering av föroreningskällor och faror, riskbedömning samt möjliga riskhanteringsåtgärder. Detta delprojekt kommer att fortsätta under 2024 och resultatet ska sammanställas i en slutrapport under 2024.

## 1A11 Nationella och regionala skogsprogram

Länsstyrelsen i Kalmar har deltagit i ledningsgruppen och i styrgruppen för Smålands skogs- och trästrategier som ett gemensamt arbete i Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län. Kopplat till vår regionala skogsstrategi finns en handlingsplan som konkretiserar åtgärder som bör genomföras för att nå strategins mål. De övergripande målen är att

1. Stärka kompetensförsörjningen.
2. Öka förädlings- och innovationsgraden.
3. Öka produktionen.
4. Stärka lönsamheten på skogsgården.
5. Bevara och stärka natur, kultur och friluftsvärden.
6. Uppnå balans mellan skog och vilt.

Länsstyrelsen har haft sin tyngdpunkt inom natur, kultur, friluftsliv och vilt. Vad gäller lönsamheten på skogsgården ser vi också att ökat mångbrukande för turism och friluftsliv är viktiga värden för att kunna bredda sin verksamhet och ger en ökad möjlighet att försörja sig på sin skog. Länsstyrelsen har också under året bidragit med kunskap och orientering kring behovet och möjligheterna att klimatanpassa skogsbruket som i sydöstra Sverige lider av torkan.

Konkreta åtgärder som vidtagits är inom våtmarksarbetet, samverkan och informationsspridning för skydd av vattenmiljöer med bättre hänsyn i kantzoner på mot sjöar och vattendrag samt i samverkansprojektet Ölands mittland om hållbart markanvändande. Vi har också varit med och bekostat projektet Nyskapande naturvård, samt arbetet tillsammans med grannlän för bättre vandringsleder. Mer arbete för bättre infrastruktur efterfrågas av skogsnäringsen.

## 1B1 Naturvård – regional samordning och ledning avseende naturvård

Länsstyrelsen samverkar mycket regionalt för att få bättre resultat, större effektivitet eller bredda kunskapsbasen.

Vi har samverkat nära med viktiga aktörer som till exempel privata markägare, kommuner, Eon, Trafikverket, Sveaskog och Skogsstyrelsen. Nedan följer exempel på aktiviteter i samverkan och för samordning i länet.

Mittlandsprojektet var 2023 det största projektet som Naturvårdsverket finansierade inom Grön Infrastruktur. Inom detta samverkansprojekt bygger vi upp kunskap och samarbete kring landskapets höga värden. Avsikten är att på ett långsiktigt och hållbart sätt bevara och stärka natur- och kulturmiljövärdena, samtidigt som mervärden för lantbruk och landsbygdsutveckling skapas i Mittlandet. Ett stort antal lokala aktörer, myndigheter, markägare, lantbrukare, föreningar och lärosäten, ingår i den samverkansgrupp som finns för Mittlandet. Under året har mindre temagrupper bildats för biologisk mångfald, markanvändning, vatten i

landskapet, kulturarv och besöksnäring. Möten, fältvandringar, studiebesök, studieresa och workshoppar har genomförts.

Lövsuccé handlar om att öka andelen lövträd i olika successionsstadier i landskapet genom att inspirera skogsföretagare att se affärsmöjligheter som bidrar till ökad hållbar tillväxt och lönsamhet. LRF har varit huvudman för projektet, men vi har bidragit i såväl styrgrupp som projektgrupp tillsammans grannlänerna i Småland, Skogsstyrelsen, Södra skogsägarna, Hushållningssällskapet och entreprenörer.

Inom våtmarkssamordningen och GRIP on LIFE IP sker mycket samverkan i syfte att öka kunskapen om våtmarker och vatten i skog och mark. Det handlar om skogsbrukets hänsyn till vatten och våtmarker där bredare kantzoner och mindre dikning och markberedning ger oss bättre vatten. Det handlar också om att fler behöver restaurera våtmarker och sprida budskapen om var våtmarkerna gör störst nytta och var i landskapet de ger störst effekt. Skogsstyrelsen och Södra har varit våra viktigaste partner med gemensamma fälträffar, workshoppar och konferenser.

Sedan torråret 2018 då granbarkborrens härjningar blev omfattande har vi haft en löpande dialog med Skogsstyrelsen och Södra skogsägarna för ömsesidigt lärande, gemensam lägesbild och eventuell prioritering. I takt med att hanteringen av granbarkborre blev en del av ordinarie verksamhet och angreppen minskade har gruppens syfte breddats och inkluderar nu frågor om bland annat områdesskydd och artskydd.

## 1 B2 Restaurering ängs- och betesmarker – nationellt program

Under 2023 har länsstyrelserna samverkat med Naturvårdsverket genom sin förvaltningsorganisation Landsbygd och djur. Arbetet har fokuserat på att hitta lösningar samt att ta fram underlag och krav på tekniskt stöd för den framtida hanteringen av det nationella programmet. Arbetet var som mest intensivt fram till halvårsskiftet för att därefter pausas. Anledningen till pausen är att förordningen för programmet inte har beslutats ännu. Det gör att arbetet med införandet inte kunnat slutföras under 2023.

Eftersom förordningen inte finns på plats fördelades medel via Naturvårdsverket till ÅGP (åtgärdsprogram för hotade arter) på länsstyrelserna i år. Dessa medel har gett ett gott resultat då de använts för att restaurera ängs- och betesmarker som inte kan ingå i miljöersättningarna och för hamling av värdefulla träd. En detaljerad redovisning av detta arbete skickas in till Naturvårdsverket i februari 2024. Länsstyrelsen ser 2023 års upplägg som en bra modell för att skapa ökad miljönytta i jordbrukslandskapet där det har störst effekt.

## Naturvård, invasiva främmande arter, biologisk mångfald med mera

Länsstyrelsens arbete har under året haft positiva effekter i naturen. Fördjupad rapportering av vår användning av tilldelade 1:3-medel sker i vanlig ordning direkt till Naturvårdsverket. Resultatet av vårt arbete under 2023 är ökade arealer av lämpliga habitat för arter och naturtyper samt mer tillgänglig natur till nytta för friluftsliv och turism. Samtidigt bidrar arbetet till att skapa många arbetstillfällen på landsbygden.

Kunskapsunderlag är avgörande för vårt arbete i såväl provning som annat naturvårdsarbete. På det marina området har fokus för inventeringarna legat på grunda vikar, grundområden och ålgräsängar utmed kusten. Vi har även fortsatt att arbeta med fjärranalys som ett verktyg för att öka vår kunskap om grunda, marina områdens naturvärden. Totalt inventerades sex områden på drygt 900 hektar under 2023.

## Områdesskydd

Arbetet med områdesskydd når inte etappmålen om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden. I det gamla regionala etappmålet för skydd av skog på 4 800 hektar (år 2014–2020) nådde vi 37 procent, vilket var den lägsta måluppfyllelsen bland länen i Sverige. Verksamheten är viktig för att skapa ett ekologiskt, representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av skyddade områden. En förklaring till att länsstyrelsen inte har lyckats skydda så stora arealer är att arbetet med områdesskydd var nedprioriterat under flera år. När områdesskyddet åter prioriterades för några år sedan behövde en mängd reservatsärenden startas från början. Processen kring områdesskydd är lång och det tar oftast flera år från start till överenskommelser och beslut är klara. Förutom handläggarresurser är också Naturvårdsverkets tilldelning av intrångsersättningsmedel begränsande.

En ny nationell strategi för formellt skydd av skog planeras bli klar 2024 med nya mål för skydd av skog, som grund för vårt kommande arbete. Totalt känner vi till 31 200 hektar skogliga värdekärnor i länet som saknar skydd.

I ”Nationell strategi för skydd av sjö- och vattendragmiljöer” anges att minst sju nationellt värdefulla sjö- och/eller vattendragmiljöer ska vara skyddade i länet till 2030. Nu återstår sex områden då ett av områdena skyddades som naturreservat under 2022, nämligen Pauliströmsåns nedre dalgång.

Målet för havsmiljöerna är att minst 30 procent ska skyddas till 2030 vilket kan jämföras med dagens nivå där 5,6 procent är skyddat som naturreservat eller Natura 2000-område. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att målen är rimliga för vårt arbete att nå miljömålen både på land och vatten, men om vi ska nå dem krävs mer resurser till framför allt handläggning.

Under året har länsstyrelsen arbetat med en utredning av värdena i ekoparkerna Böda och Hornsö. Arbetet har sin grund i ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket om att öka takten i nationalparksarbetet. Länsstyrelsens slutsats är att ekoparkerna platsar som nationalparker och skulle effektivt bidra till såväl landsbygdsutveckling som internationella åtaganden om bevarande av biologisk mångfald. Ekoparkerna skulle redan nu kunna föreslås som Natura 2000-områden för att kunna ta del av betydande EU-medel för restaurering i LIFE-projekt.

## Terrestert områdesskydd

I länet har vi under 2023 prioriterat arbetet med skyddsvärda skogar och att träffa överenskommelser med tillräckligt många markägare. Detta då alla överenskommelser om ersättningar bör vara klara innan beslut och skötselplan kan fastställas. Utöver länets tilldelning på 49 miljoner fick vi ytterligare medel från den nationella potten och under 2023 betalades drygt 64 miljoner ut till markägare inför bildande av naturreservat. Detta är att betrakta som ett mycket bra resultat utifrån de begränsade handläggningsresurserna. Att prioritera arbetet med överenskommelser innebar dock att det administrativa arbetet med att ta formella beslut tillfälligt fick prioriteras ner. Trots detta fattade länsstyrelsen under 2023 beslut om två nya naturreservat. Utöver det

tog regeringen beslut om ett överklagat reservatsbeslut som därmed vann laga kraft. Totalt omfattar de nya naturreservaten 306 hektar skyddad areal, varav 223 hektar är produktiv skogsmark.

Frivillighet och markägareinitiativ är viktiga för att vi långsiktigt ska kunna bedriva verksamheten med trovärdighet och acceptans. Vi har fått in en flertal anmälningar där vissa områden ligger i värdestrakt och hyser mycket höga naturvärden, medan andra är mindre intressanta. En slutsats om att arbeta mer med frivillighet är att det kräver mer personalresurser för dialog, platsbesök och riktad marknadsföring jämfört med hur vi arbetat tidigare.

Tack vara särskilda medel för revidering av skötselplaner har det arbetet kunnat påbörjas under året. Revideringen är viktig då många föreskrifter och skötselplaner är föråldrade och inte möjliggör den förvaltning som vi nu vet är nödvändig. Exempelvis är det inte möjligt i många gamla naturreservat att genomföra hydrologisk återställning eller restaurera igenvuxna betesmarker. Många gamla beslut innehåller också föreskrifter som hindrar friluftslivet onödigt mycket. Vi arbetar nu med revidering i sju olika naturreservat och flera beslut är att vänta under våren 2024.

## Marint områdesskydd

Under året beslutades om länets första marina biotopskyddsområde, Brömsebackens mynning. Det har inrättats för att skydda uppväxtområden för rovfisk. Det beslutades också om ett utvidgat fågelskydd för skräntärna. Den regionala handlingsplanen för marint områdesskydd i Östersjön sätter olika arealmål för marina naturtyper beroende på känslighet och ekosystemfunktion. Till exempel ska 80 procent av ålgräsängarna skyddas och 50 procent av rekryteringsområdena för kustlevande rovfisk. Arbetet med marint områdesskydd har i övrigt fortsatt fokuserat på Ölands norra rev och Grankullavik med att förbereda reservatsprocessen. Det strategiska arbetet med den regionala handlingsplanen för områdesskydd i Egentliga Östersjön har startat genom ett förvaltningsråd som träffades för första gången i december.

## Skötsel och förvaltning av skyddad natur

Länsstyrelsen har under året genomfört skötsel och förvaltningsåtgärder inom länets nationalparker, naturreservat, Natura 2000-områden, naturminnen och fågelskyddsområden. Arbetet redovisas i särskild ordning till regeringen och Naturvårdsverket och nedan finns en kort sammanfattning. Året har präglats av omställningsarbete för att anpassa både personalstyrkan och verksamheten till det kraftigt minskade anslaget för skötsel av skyddad natur. Omställningsarbetet kommer att få fullt genomslag först 2024.

Kalmar län har stora arealer gräsmarker inom reservat och Natura 2000 där bete eller slåtter är den viktigaste skötseln för att bibehålla dessa områdets naturvärden. Betet finansieras oftast via EU-stöden, men flera områden uppfyller inte kriterierna för miljöersättningen trots mycket höga värden. Under 2023 finansierades därför bete i drygt 40 reservat i stället via skötselschablon, en yta på totalt 1 600 ha. Länsstyrelsen står också för skötseln av många slåtterängar i reservaten, totalt 82 ha i 34 olika reservat.

Behovet av restaurering är stort. Många marker som blir reservat har stått utan hävd eller annan skötsel under en tid, vilket fått till följd att det finns en pågående igenväxning. Det minskade anslaget har gjort att arealen mark som kunnat restaurerats under året har minskat jämfört med tidigare år. Under första kvartalet slutfördes flera restaureringsprojekt med kvarstående medel från 2022. Därefter har endast mindre arealer restaurerats. För marker som ska

betas krävs också ofta nya stängsel. Kalmar län har flera naturtyper som vi har ett särskilt ansvar för och restaureringar prioriteras till dessa. Det är bland annat kalkgräsmarker och kalkfuktängar på alvarmark, sjömarker på Öland, sandiga marker, skogsbeten eller trädklädda betesmarker med ek eller andra ädellöv.

Tillgängliggjorda naturområden är viktiga för rekreation och friluftsliv. Många av länets naturreservat är därför välbesökta. En upprustning av leder och spångar som påbörjades 2022 har slutförts i början av 2023. En översyn av friluftslivsanordningar i samtliga reservat har gjorts under året för att anpassa tillsyn och tillgänglighet till rådande budgetläge. Det innebär att vi i många reservat kommer plocka bort soptunnor, stänga toaletter och att underhåll av leder och rastplatser minskar inför 2024. En särskild utmaning är askskottsjukan där mängden omkull fallna träd ger ett stort behov av extra underhåll av leder och stängsel, men även utgör hinder för betesdjuren.

Länsstyrelsen deltar i två Lifeprojekt. Life2Taiga där naturtypen taiga restaureras genom naturvårdsbränning och LifeRestored där inriktningen är restaurering av gräsmarker. Lifeprojekten ger både extra finansiering till skötsel av skyddade områden och bidrar till viktig kompetensuppbyggnad och utbyte mellan partners i projektet. Med fler naturreservat i Natura 2000-nätverket skulle mer EU-medel kunna hämtas hem för att finansiera angelägna åtgärder.

Länsstyrelsens skötselåtgärder skapar många arbetstillfällen på landsbygden åt djurhållande lantbrukare och en mängd andra entreprenörer, samtidigt som det skapar förutsättningar för turistföretag.

## Invasiva främmande arter

Under året har länsstyrelsen arbetat med insatser för att bekämpa invasiva främmande arter (IAS). Vi har även spridit information och kunskap om dem för att motverka spridning och nya introduktioner. Några exempel på insatser under året:

- Vi har lagt stort fokus på att sprida information om signalkräfta på Öland. Detta för att värna den hotade flodkräftan, eftersom Öland är ett skyddsområde för denna art. Vi har nått ut med information genom webbsida, inlägg i sociala medier, pressmeddelande och efterföljande inslag i radio, tv och flera dagstidningar. Vi har också gjort aktiva åtgärder för att ta bort signalkräfta i en damm på Öland. Samtidigt med detta tog vi fram en metodbeskrivning för utrotning av signalkräfta.
- I Natura 2000-vattendraget Alsterån har vi börjat arbetet med att inventera och åtgärda en vattenväxt som vi trodde var hästsvansslinga. Efter att vi skickade in den för DNA-analys visade det sig att det var en helt ny art för Sverige, kamslinga. Kamslingan, som kommer från Nordamerika, är listad på EU:s lista över invasiva främmande arter och är känd för sin höga invasivitet. Den har troligen hamnat i ån genom att någon har tömt sitt akvarium. En större åtgärd har genomförts för att ta bort arten från ett område som troligen har fungerat som spridningskälla till områden nerströms.
- För att uppfylla ett delmål i den nationella tillsynsstrategin har vi besökt aktiva zoo- och handelsträdgårdar i sex av länets kommuner tillsammans med personal från Havs- och vattenmyndigheten. Syftet var att undersöka om reglerade arter finns till försäljning. Resultatet dokumenterades i en kort rapport. Inget besök ledde till föreläggande, vilket är positivt.
- Under sommaren genomförde vi en större informationskampanj i sociala medier med fokus på fjorton lokala invasiva främmande arter. Syftet var att

engagera allmänheten för att förhindra spridning av arterna. Inläggen fick stor räckvidd (cirka 970 000) och många delningar (cirka 740).

- Under våren samlade vi tjänstemän som arbetar med invasiva främmande arter på länets kommuner för en informationsträff och workshop.
- För att sprida kunskapen om invasiva främmande arter ytterligare har vi också hållit ett flertal föreläsningar, deltagit på Elmia park and garden, och gjort ett nytryck av en informationsbroschyr. Broschyren innehåller information om vilka trädgårdsväxter i länet som riskerar att vara invasiva, och som därför inte bör planteras.
- Naturum Ottenby har haft en utställning om invasiva främmande arter under hela säsongen.
- Vi har stänglat ett stort bestånd med jätteloka intill ett naturreservat så att det kan betas med får. Detta har vi gjort för att utrota arten på längre sikt. Ett trepartsavtal på fem år har skrivits mellan oss, markägare och djurhållare.
- Under vår och sommar har vresros bekämpats genom ryckning i tre naturreservat på Öland.
- Med hjälp av Mörbylånga kommuns arbetslag har sibiriskt och kaukasiskt fetblad tagits bort i naturreservaten på Stora Alvaret.
- Tysklönn har avverkats och underhållsröjts i Borga hage naturreservat.
- Vi har inventerat ett flertal invasiva främmande arter på Öland. I Stora alvarets Natura 2000-område har vi inventerat spärroxbär i karsterna. I Böda har robinia inventerats och i flera kustreservat på mellersta och norra Öland har vi inventerat vresros.
- Flera rapporter om växtplatser för invasiva främmande arter från [invasivaarter.se](http://invasivaarter.se) har verifierats.

## Åtgärdsprogram för hotade arter

Arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) utför vi på uppdrag av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Många program berör Kalmar län och länsstyrelsen har nationellt ansvar för att ta fram och genomföra 18 av dem (15 på land och tre i vatten).

Inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) arbetar vi med aktiva åtgärder för att gynna de utpekade arterna. Arbetet kopplar bland annat till grön infrastruktur och pollinatörer. Det kompletterar arbetet med skötsel av naturreservat så att åtgärder kan göras även utanför skyddade områden. Det är en stor styrka att kunna jobba med åtgärder på just de platser där de hotade arterna finns. I Kalmar län finns flest arter med åtgärdsprogram i hela landet. Resurserna räcker dock endast till en bråkdel av det arbete som behövs.

Då medelstildelningen sänktes kraftigt inför året har vi fått prioritera hårdare än vanligt bland åtgärderna för Sveriges mest hotade arter. Vi har bland annat fokuserat på att fortsätta arbetet med återetablering av grönfläckig padda, bredbandad ekbarkbock och större ekbock. Återetableringen är ett samarbete med Nordens Ark som föder upp djuren. Vi har också fortsatt att skydda bon av ängshök på åkermark så att de kan producera ungar. Totalt fick ängshökarna minst 76 flygga ungar på Öland i år. 48 av dessa (63 procent) kom från skyddade bon i åkermark. Om vi ska ha kvar ängshöken som en svensk häckfågel är det viktigt att vi fortsätter att arbeta med att skydda bon. På grund av begränsade ÅGP-anslag sökte vi samarbete med BirdLife Sverige när det gäller ängshöken. BirdLife sökte och fick egna projektmedel vilket gjorde att vi i samarbete med dem kunde utföra arbetet fullt ut även 2023.

I Kalmar län finns mycket höga naturvärden kopplade till skyddsvärda träd. Under året har vi röjt fram drygt 3 000 sådana träd genom vårt uppsökande

arbete där vi avtalar med markägare och vid behov entreprenörer. När träden röjs fram får de bättre förutsättningar för ett längre liv och det gynnar i sin tur den biologiska mångfalden som är beroende av skyddsvärda träd.

Länsstyrelsen ser arbetet med ÅGP som ett mycket viktigt komplement till övrig naturvård. Det resulterar i naturvårdsåtgärder i värdefulla områden som inte omfattas av andra system och skyddsformer. Ett exempel är ekhagar och hässlen där betydande arealer av dessa hävdberoende naturtyper inte platsar i miljöersättningarna inom EU:s jordbrukspolitik på grund av lågt fodervärde. Tills vidare kan ÅGP här i viss mån bidra med naturvårdande insatser för att motverka igenväxning och få en del arealer i hävd.

## LONA

Lokala Naturvårdssatsningen (LONA) har fortfarande ett stort söktryck i Kalmar län med många bra ansökningar inom både traditionella LONA och för våtmarker. Tilldelningen av bidragsmedel enligt den nationella fördelningsnyckeln räcker bara till att bevilja ett fåtal ansökningar i vårt län och ursprungligen inte till något inom traditionella LONA. Tack vare omfördelningar av oförbrukade medel under året av har vi i slutet av året kunnat bevilja hälften av de prioriterade ansökningar.

Beviljade ansökningar under 2023:

- Traditionella LONA: Fem projekt på totalt 694 000 kronor.
- LONA - våtmark: Tre projekt på totalt 3 996 000 kronor.

## Friluftslivspolitik

Länsstyrelsen arbetar brett med friluftslivsfrågor inom flera olika områden och vi har en samordnare för friluftslivsfrågorna. Genom att samverka med flera aktörer som exempelvis Region Kalmar län, kommunerna och föreningar kan vi lyfta friluftslivsvärdena inom nätverk som redan finns inom länet. Friluftslivet är också en naturlig del av det interna arbetet kring bland annat skyddad natur, kultur, utvecklingsfrågor, planfrågor, vattenarbete och sociala frågor. Påtagligt i år är att flera större vindkraftsärenden har krävt en djupare analys av potentiell påverkan på friluftslivsvärden i länet.

Vi har under året bland annat:

- Haft ett tätt samarbete med Region Kronoberg för att ta fram en modell för en gemensam organisation av vandringsleder i länen. I ett projekt finansierat av Naturvårdsverket har vi anordnat flera träffar och seminarier för länens kommuner, regioner, destinationsbolag och andra med koppling till vandringsleder. Det finns ett stort intresse bland aktörerna att ta arbetet vidare.
- Samarbetat med kommuner kring upprustning av vandringsleder som både går inom och utanför naturreservat.
- Utvecklat informationen om länets naturreservat på den digitala plattformen Naturkartan.
- Beviljat LONA-bidrag till friluftslivsarbete. Bland annat till två kommuner för arbete med anpassning för personer med neuropsykiatrisk och psykisk funktionsnedsättning.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att verksamheten har utvecklingsbehov.

Vi är långt ifrån att nå de flesta miljömålen, med negativa trender för levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. Länsstyrelsens omfattande miljöarbete bidrar positivt till miljömålen på många olika sätt, särskilt där det finns särskilda satsningar som inom våtmarksområdet.

De natur- och vattenvårdsåtgärder som har genomförts har gett mycket bra resultat och har en positiv effekt på den biologiska mångfalden, dock i betydligt lägre grad än tidigare år på grund av minskade anslag till naturvården. Lägre finansiering försvårar möjligheterna att nå nationella och internationella mål om att bevara naturtyper och arter samt att främja friluftslivet och skapa arbetstillfällen på landsbygden. Uppdraget att utreda kommande nationalparker av ekoparker har varit framgångsrikt och vår kartläggning visar att både Böda och Hornsö platsar som blivande nationalparker.

Prövning av tillstånd, dispenser och anmälningsärenden har prioriterats och effektiviserats. Hög grad av komplexitet tillsammans med ett stort inflöde och en stor mängd öppna ärenden gör dock att handläggningstiderna fortsatt är långa. Detta leder till orimliga väntetider för sökande och att viktig samhällsutveckling får skjutas på framtiden. Solcellparker, havsbaserad vindkraft och bevattningsdammar hör till de verksamheter där mängden ärenden ökat mest. Inom tillsyn är vi generellt sett långt ifrån att nå målen där situationen på naturskyddssidan är särskilt utmanande. Inom strandskyddet har dock en riktad insats genomförts tack vare särskilda medel. Tillsyn av dammsäkerheten har kunnat prioriteras i viss utsträckning under året, men det är fortsatt mycket arbete som återstår.

Vår bedömning är att det omfattande arbetet med att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden har skett på ett utmärkt sätt. Arbetet ger positiv effekt genom att minska risker för människors hälsa eller miljö. Inventeringen av PFAS samt sediment har påbörjats vilket bör ge en förbättrad bild av föroreningssituationen.

Flera insatser har gjorts inom dricksvattenfrågan. I vårt län har det tydliga kopplingar till torkan, men också till att många vatten inte lever upp till miljökvalitetsnormerna. Det finns fortsatta utmaningar för att säkra dricksvattenförsörjningen samt upprätthålla produktionen inom gröna näringar i länet när regnet uteblir. Internt finns utmaningen att ha tillräcklig bemanning för att hantera kommuners begäran om att bilda vattenskyddsområden. Vad gäller hantering av bidrag för lokala natur- och vattenvårdsprojekt (LONA, LOVA) förväntas många av de finansierade projekten ge bra resultat.

# Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Regleringsbrev
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för jordbrukspolitiken.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd samt arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjud kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Ansvara för handläggning av jordförvärvsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för *livsmedelskedjan*:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar

utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för *fiskepolitiken* är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	32,3	33,8	35,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	22,0	21,9	23,1
Antal årsarbetskrafter män	10,3	11,8	12,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	11 633	11 846	12 176
Antal beslutade ärenden	8 524	14 368	12 325
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	347	1 168	2 939
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	37 444	39 065	39 237
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 910	4 792	3 617

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Antal beslutade ärenden har minskat 2023 jämfört med 2022. Detta beror till stor del på att Jordbruksverket planerat utbetalningen för de nya stöden till våren 2024. Det som även har påverkat antal beslutade ärenden är att ett av de största stöden för Kalmar län, *Miljöersättning för betesmarker och slätterängar*, som till största delen beslutas i januari 2024.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%)	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket <sup>1)</sup>	30%	*	** 10,4%	11%
Areal betesmarker och slätterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket <sup>1)</sup>		*** 72 808	73 282	73 815

\* Det saknas färdig statistik för 2023 när det gäller ekologiskt brukad mark.

\*\* I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2022. Siffrorna i årsredovisning 2022 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2023.

\*\*\* För 2021 och 2022 så har Jordbruksverkets statistikdatabas använts. Eftersom siffror för 2023 inte finns i databasen har motsvarande siffror tagits fram i Jordbruksverkets system BLIS.

<sup>1)</sup>Jordbruksverkets statistikdatabas

Resultatindikatorn Andel ekologisk brukad jordbruksmark visar att Kalmar län har en förhållandevis låg andel jordbruksmark som söker stöd för ekologisk produktion. Denna indikator bedöms inte ha förändrats under 2023.

När det gäller areal betesmarker och slätterängar så står Kalmar län för nästan 17 procent av den totala arealen i Sverige, i jämförelse med att länet har

ungefär tre procent av Sveriges yta. Arealen har de senaste åren minskat och detta gäller även för 2023. Minskade arealer av betesmarker och slåtterängar är en trend som går att se även nationellt.

## Resultatredovisning

### Lantbruk och landsbygd

Utbetalning av stöd inom landsbygdsprogrammet och Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik bidrar till att länets lantbrukare klarar sina verksamheter samt att investeringar görs på landsbygden. Ekonomiska stöd har haft stor betydelse detta år på grund av torka och ökade kostnader. Genom startstödet har vi till exempel stöttat tio unga lantbrukare, när de har startat upp eller tagit över en verksamhet inom primärproduktion.

Det är första året i en ny programperiod. Det har inneburit nya regler för vissa stöd samt nya arbetssätt både inom handläggning och fältkontroll. Bland annat har markuppföljning genom satellitövervakning under året renderat i att många lantbrukare fått informationsbrev utskickat under sommaren. Lantbrukarna har haft möjlighet att påverka sina ärenden genom att ändra i sin ansökan alternativt genom att skicka in geotaggade foton via en app.

Lantbruksenheten och jordbrukarstödsenheten har under året arbetat tätt för att få ett bra flöde på processen med jordbrukarstöd. Enheterna har under året klarat de framtagna målen för kontroller och utbetalningar. Fram till den sista december betalades 601 miljoner kronor ut till länets lantbrukare.

Länsstyrelsen driver ett antal projekt inom landsbygdsprogrammet. Flera av projekten bidrar till att uppnå målen både i den nationella och den regionala livsmedelsstrategin samt miljömål. Exempelvis har Matrundan arrangerats för att lyfta fram lokal mat hos mathantverkare, gårdsbutiker med flera på landsbygden i länet. Vid Rådslaget har Kalmar läns livsmedelsbransch bjudits in för kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring hur branschen kan växa, långsiktigt och hållbart. Rådslaget är framtaget i samarbete med LRF Sydost och Region Kalmar län. Det har även anordnats kurser inom exempelvis odling i växthus och tunnel, bärproduktion, vallfoderbandningar, grovfoderodling/viltskador.

Länsstyrelsen handlägger ärenden som rör förvärvstillstånd för lantbruksfastigheter. Under året beslutades 106 ärenden. 89 procent av ärendena beslutades inom det utsatta målet 30 dagar.

Länsstyrelsen har även ansvar för att erbjuda grund- och vidareutbildning gällande behörigheter för användning av växtskyddsmedel yrkesmässigt. Dessa utbildningar genomförs årligen innan odlingsäsongen.

Kalmar län har en rik lantbrukshistoria och många värdefulla marker sett ur natur- och kulturmiljöaspekter. Under året har länsstyrelsen satsat extra på att utbilda personal och genomföra inventering av ängs- och betesmarker (TUVA). Medel för detta har tillhandahållits av Jordbruksverket. Under året har cirka 330 marker inventerats i länet av personal från länsstyrelsen samt med hjälp av konsulttjänster. Arbetet har bidragit till att förbättra Jordbruksverkets befintliga databas och därmed dess funktion som underlag för bland annat myndigheters arbete och forskning.

### Länsstyrelsens arbete med fiskefrågor

Länsstyrelsens arbete med biologiska förbättringsåtgärder har varit framgångsrikt. Syftet med åtgärderna är biologisk mångfald, men också stabila fiskbestånd för hållbart nyttjande. Under året har projekt genomförts i

Döderhultsbäcken, Halltorpsån, Hagbyån, Snärjebäcken, Nävraån, Ljungbyån, Alsterån, Emån, Virån och Vindån. Behovet av biologiska förbättringsåtgärder i Kalmar län är mycket stort och delar av nuvarande lagstiftning försvårar åtgärder som skulle ha stor positiv effekt. Rådighet och kommuners möjligheter att hjälpa till är därutöver en fråga för ett fungerande åtgärdsarbete.

Med hjälp av studier inom akustisk telemetri har länsstyrelsen i samarbete med Linnéuniversitetet också visat att fredningsområden för gädda har haft avsedd effekt. Fredningsområdena infördes 2020 som en del i ekosystembaserad fiskförvaltning i Östersjön.

Yrkesfisket i Kalmar län står fortsatt inför stora utmaningar. Östersjöns besvärande miljötillstånd tillsammans med växande populationer av gråsäl, knubbsäl och skarv omöjliggör i praktiken ett småskaligt kustnära fiske. Bestånden av sill och skarpsill, som är den sista större möjligheten för ett lokalt fiske, visar oroande tecken på överfiske. Vi ser ett minskat antal fiskelicenser och få nyrekryteringar till yrkeskåren. Vidare ser vi att en liten andel av fångsten går till humankonsumtion, infrastruktur demonteras samt att lokalförädling och beredningsindustri läggs ner. Om EU-kommissionens förslag om nollkvot för sill i Östersjön hade accepterats hade Kalmar län med få undantag saknat ett yrkesfiske av betydelse.

Inom fritidsfiske, fiskevårdsområden och fisketurism förmedlas information via webbsida, länsstyrelsegemensamma Svenska fiskeregler och Fiskekartan. Detta har lett till att länet har ett stort antal fritidsfiskare och fisket är en del av besöksnäringen. Inom fisketillsynen är det svårt för fiskerättsägande organisationer att hitta medlemmar som vill utbilda sig till fisketillsynsperson. Sannolikt beror det på de nya kraven om fortbildning som infördes i föreskrifterna från 2018.

## 1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion

I uppdraget har länsstyrelsen under året samverkat både med näringen och andra myndigheter. Länsstyrelsen har mandat över det som handlar om arbetssätt och hur vi agerar inom de regler och villkor som gäller.

Länsstyrelsen har konstaterat att de regler och villkor som finns har sina syften och funktion samt att varje regel i sig inte motverkar måluppfyllelsen. Regler och villkor skyddar individen (företagaren), ekonomin, djuren, naturen, människorna och samhället. Men antalet regler och villkor kan göra det svårt för företagen att få en överblick om vilka regler som gäller för just denna och därmed göra det svårare att efterleva.

Idag sker många separata kontroller hos en livsmedelsproducent. Genom att samordna olika kontroller skulle bördan för producenten minska. Större transparens vid kontrollen och snabb återkoppling skulle också kunna underlätta och minska oron hos producenterna. Fortsatt samverkan mellan länsstyrelsernas olika avdelningar, mellan länsstyrelserna och mellan myndigheter och kommuner skulle ytterligare kunna ge samordning, spridning av goda exempel på förenklingar och informationsinsatser.

Länsstyrelserna lägger redan idag ner ett stort jobb på att förenkla för primärproducenterna att hitta relevant information och förstå vad olika regler och krav innebär. Kontrollanter inom lantbruket utbildas i Motiverande samtal för att underlätta för goda möten med primärproducenter. Länsstyrelsens personal vidarebefordrar också information till de myndigheter som ansvar för

reglernas och villkorens utformning om regler och villkor som skulle kunna förenklas. För att ta ytterligare steg skulle det exempelvis behöva utvecklas fler digitala verktyg, samt en utökad samverkan och informationsdelning mellan myndigheter för att minska belastningen på företagen att lämna liknande uppgifter på flera ställen.

Mer kompetensutveckling till företagen behövs om varför regler finns samt hur de på enklaste sätt ska göra olika rapporteringar och journalföring för att minska risken för att viktig information saknas när myndigheter gör kontroller. För att öka måluppfyllelsen om ökad livsmedelsproduktion behöver livsmedelsstrategins mål beaktas och blir mer vägledande också vid annan myndighetsutövning, till exempel vid målkonflikter mellan livsmedelproduktion och natur, kultur, energi med mera. För att nå detta är det viktigt att styrningen från uppdragsgivaren är samstämmig i olika uppdrag.

## 1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.

Under året har länsstyrelserna och Jordbruksverket startat en samarbetsstruktur, SamS, för effektivt genomförande av strategisk plan inom CAP 2023–2027. Två nationella samordnare har tillsatts, en för jordbrukarstöden och en för projekt- och investeringsstöden för att leda detta arbete. I september la länsrepresentanter och landsbygdsdirektörer tillsammans grunden för utvecklingen av det nya arbetssättet.

Det övergripande målet för SamS är att länsstyrelsens administration ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig. Arbetet ska möjliggöra uppfyllandet av både EU-gemensamma och nationella mål för jordbrukspolitiken.

Länsstyrelserna har organiserat och utvecklat sitt arbetssätt för målstyrning genom att tydliggöra roller och förväntningar hos respektive länsstyrelse. Arbetet är integrerat i SamS för framtagande av gemensam lägesbild och närmare samverkan mellan länsstyrelserna. Länsstyrelserna är en aktiv part i Jordbruksverkets arbete i målstyrningen.

Länsstyrelserna har aktivt medverkat i Jordbruksverkets effektiviseringsuppdrag genom de tvärfunktionella grupperna, strategisk beredning och andra gemensamma forum. Grupperna har bemannats med medarbetare från enskilda län, men arbetet samverkas nationellt.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott

Arbetet med Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik har under året inneburit nya arbetssätt och rutiner inom samtliga verksamhetsområden. Dessa förändringar har inneburit både försenade riktlinjer och ett merarbete under året. Arbetet har dock kunnat genomföras på ett bra sätt genom tydliga prioriteringar under säsongen.

Ansökningarna inom landsbygdsprogrammet är färre och mer försiktiga när det kommer till nya investeringar då kostnader för insatsvaror, energi och räntor har ökat. De insatser som har gjorts inom verksamhetsområdet har gett effekt för att nå miljömålen, målen i livsmedelsstrategin och för att stärka lantbrukets konkurrenskraft.

Inom området fiske är det fortsatt effektiva handläggningstider. Allt fler kommuner och fastighetsägare är intresserade av att gynna länets fiskbestånd.

# Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Regleringsbrev
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk samt rasism i arbetslivet.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.
- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Det övergripande målet för integrationspolitiken är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet och verksamheten omfattar även brottsförebyggande arbete.

## Regionala prioriteringar och uppdrag

Inom områdena jämställdhet, integration och ANDTS har vi regionala strategier. Dessa utgår i huvudsak från nationella strategier och mål, men lyfter också lokala fokusområden eller utmaningar i länet. I jämställdhetsstrategin finns förutom de nationella målen även ett regionalt delmål att alla anslutna verksamheter ska bedriva ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering.

## Verksamhetens resultat

### Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	10,1	9,3	9,6
Antal årsarbetskrafter kvinnor	9,1	7,7	8,1
Antal årsarbetskrafter män	1,0	1,5	1,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	256	253	199
Antal beslutade ärenden	254	233	246
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	2	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	12 620	12 199	11 064
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 744	6 521	3 064

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal ärenden varierar från år till år. Dels beroende på hur många ansökningar vi får in från externa aktörer till utvecklingsmedel inom integration, dels på hur många aktiviteter vi initierar. Mängden beslutade ärenden varierar också, då ärenden som rör projekt är öppna så länge projektiden fortlöper.

Gällande lämnade bidrag varierar summan från år till år. Detta beror dels på vilka medel vi får att fördela ut, dels hur mycket medel som betalas tillbaka från tidigare beviljade projekt och som sedan kan lysas ut och betalas ut igen till nya projekt.

# Resultatredovisning

## 70. Folkhälsa

Länsstyrelsens folkhälsouppdrag samlar länets aktörer ur ett brett folkhälsoperspektiv. Våra närmsta samverkansparter är Region Kalmar län, Kommunförbundet Kalmar län och länets kommuner. Genom regelbunden samverkan har vi gemensamt fokuserat på:

- Stärka lokala och regionala förutsättningar för främjande och förebyggande arbete.
- Stödja utvecklingen av ett kunskapsbaserat lokalt och regionalt folkhälsoarbete.
- Bidra till utveckling av samarbete och erfarenhetsutbyte.
- Stödja kompetensutveckling och gemensamma tvärsektoriella utbildningsinsatser.

Vi har tillsammans arrangerat gemensamma nätverksträffar med länets folkhälsostrateger. Nätverksträffarna är tillfällen för samverkan, erfarenhetsutbyte och kunskaphöjning. Kopplingen mellan lokalt, regionalt och nationellt folkhälsoarbete stärks också genom länsstyrelsens samverkan med Folkhälsomyndigheten.

För att möta kommunerna i deras uppdrag har vi integrerat perspektiv som jämställdhet, mänskliga rättigheter och funktionshinderpolitiken i folkhälsoarbetet på ett tydligare sätt.

Länsstyrelsen har tagit fram kunskapsbaserade lägesbilder kring barn och ungas uppväxtvillkor i Kalmar län. Fokus i lägesbilderna är risk- och skyddsfaktorer. Lägesbilderna har också ett tydligt jämställdhetsperspektiv, där vi kan se stora skillnader mellan flickor och pojkar. Vi har presenterat lägesbilderna i flera olika sammanhang och vid kommunbesök i hälften av länets kommuner. Det är också en bred målgrupp som har visat intresse för informationen, som kommunstyrelser, lokala brottsförebyggande råd, folkhälsoråd, ledningsgrupper med flera. Lägesbilderna syftar till att hjälpa kommunerna med prioriteringar inom bland annat folkhälsoarbetet och som underlag till dialog om hur länsstyrelsen kan bidra med stöd inom specifika områden. Effekten av arbetet är mer precisa insatser, synliggörande av påverkansbara faktorer samt fördjupande analyser.

## Tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen

Vi har under året slutfört fem verksamhetstillsyner och kommunicerat återkopplingen till respektive kommun. I samverkan med samordnare för ANDTS har tillsynshandläggare deltagit vid utbildningstillfällen under året för att stärka kunskapen om tillsynsarbetet. Genom att synliggöra hur tillsynsprocesserna ser ut på kommunal nivå samt länsstyrelsens uppdrag om tillsyn, är önskad effekt att fler kan bidra till det förebyggande arbetet inom alkohol, tobak och liknande produkter lokalt i kommunerna. Under året har vi även genomfört kommunbesök för dialog och erfarenhetsutbyte med tillsynshandläggare lokalt och även arrangerat nätverksmöte för länets alkohol- och tobakshandläggare.

## ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel)

Länsstyrelsen har under året påbörjat arbetet med att ta fram en ny regional ANDTS-strategi. Strategin utgår från målen i den nationella ANDTS-politiken, men är anpassad till regionala och lokala förutsättningar för Kalmar län. Strategin syftar till att stötta kommunerna i att ta fram lokala handlingsplaner och prioriteringar utifrån behov och samtidigt bidra i arbetet med att uppfylla de nationella målen.

Under året har länsstyrelsen fortsatt att utbilda ANDTS-coacher i flera kommuner, utifrån den utbildning som togs fram 2021. Vi har också genomfört nätverksträffar för de tidigare utbildade ANDTS-coacherna, i syfte att ge kunskapspåfyllning och skapa förutsättningar för erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer. Förväntad effekt av att utbilda ANDTS-coacher är en stärkt kunskap kring frågorna i kommunerna samt ett utvecklat ANDTS-arbete kopplat till barn och ungdomar i länet.

De huvudsakliga metoderna för att nå ut med arbetet inom ANDTS är nätverk, konferenser, kunskapspridning och rådgivning. Samverkan mellan bland annat länets kommuner, Polismyndigheten, Region Kalmar län, Kommunförbundet Kalmar län och Linnéuniversitetet har fortsatt under året. Det är troligt att de samverkansstrukturer och kunskapsinsatser som länsstyrelsen är med och anordnar bidrar till ett effektivare lokalt arbete. Detta genom plattformar för dialog, kunskapsutveckling och möjlighet till stöd i olika frågor.

Se även avsnitt 9. För ytterligare information, se länsstyrelsernas redovisning till Folkhälsomyndigheten.

## Brottsförebyggande arbete

Det brottsförebyggande arbetet har under året haft fokus utifrån kommunala behov som framkommit i dialog, undersökningar och lägesbilder. Arbetet har koncentrerats främst kring den nya lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Vi har stöttat med information samt nätverksträffar och workshoppar för kommunernas brottsförebyggande samordnare och kommunpoliserna i länet. Vi har också vänt oss till kommunledningarna med information och vägledning.

För att höja kunskapen om kartläggning och lägesbild i kunskapsbaserat brottsförebyggande arbetet har vi genomfört kommunbesök i ett par kommuners lokala brottsförebyggande råd.

Samverkan sker brett och i olika konstellationer för att nå bred samhällslig effekt med minskade begångna brott och ökad trygghet som mål. Exempel är nätverksmöten inom SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid) samt samverkan med Polismyndigheten, kommunerna, relevanta myndigheter och näringslivet inom arbetet med länets regionala Brottsförebyggande råd. Rådet leds av landshövdingen. Förväntad effekt på sikt är stärkt samverkan, gemensamma lägesbilder och tydligare struktur samt rollfördelning i det länsgensamma arbetet.

Sammantaget är det troligt att satsningarna har bidragit till ökad kunskap inom området, tydligare samordning samt samverkan mellan olika sakområden både internt inom kommunen och externt med andra organisationer.

För ytterligare information, se länsstyrelsernas redovisning till Brottsförebyggande rådet.

## 80. Jämställdhet inklusive mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelsens jämställdhetsarbete utgår från länets gemensamma strategi "Ett jämställt Kalmar län 2017- 2027" inklusive handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsens övergripande mål är att samordna arbetet i länet samt vara ett stöd för att utveckla kunskap och kompetens. Syftet med länsstrategin är att anpassa, konkretisera och implementera de sex nationella jämställdhetspolitiska målen utifrån regionala förutsättningar. Under 2023 har vi reviderat och kompletterat strategin med fokusområden i enlighet med regeringsuppdrag. Genom att inkludera arbetet med mäns våld mot kvinnor i strategin stärker vi det våldspreventiva och genusförändrande arbetet.

Till strategin finns ett anslutningssystem där kommuner, myndigheter, förbund, Region Kalmar län och näringsliv ställt sig bakom att bedriva ett lokalt, aktivt och systematiskt jämställdhetsarbete. Länsstyrelsen har utifrån anslutningssystemet genomfört och samordnat anpassat stöd via exempelvis nätverksträffar och handledning. Arbetet har bidragit till att flera kommuner har påbörjat att ta fram insatsplaner inom olika frågor, som till exempel mäns våld mot kvinnor, HR, resursfördelning, genusförändrande metoder i förskola och skola samt insatser för att nå nationella folkhälsomål.

Sedan flera år har vi har ett upparbetat årshjul för externa aktiviteter. Effekten av årshjulet är att arbetet får kontinuitet, vilket också har skapat en större efterfrågan och bredd från olika målgrupper.

Under året har vi exempelvis genomfört insatser inom genusmedveten kommunikation, jämställd civil beredskap, jämställdhetsintegrering och ett jämställt näringsliv. Satsningen med näringslivet sker i samarbete med Region Kalmar län och har lett till en strategisk samverkan mellan myndigheter, kommuner och näringsliv i frågor om hur jämställdhet påverkar tillväxt och kvalitet. I arbetet med jämställdhetsintegrering har vi bland annat anordnat en utbildningsinsats med fokus på styrning som på kort sikt ger verktyg och metoder för ett aktivt och systematiskt arbete för att nå jämställdhet. På lång sikt är effekten att skapa förutsättningar för bättre villkor, jämn resursfördelning, attraktiva arbetsplatser, bredare kompetensförsörjning och mindre könsuppdelad arbetsmarknad.

Vi sammankallar till flera olika nätverk i syfte att bidra till regional och lokal samverkan, utbyta erfarenheter samt upprätthålla och utveckla processer. Exempel på sådana länsövergripande nätverk är förebyggande våldsnätverk med fokus på det sjätte delmålet, samt jämställdhetsuppdraget i förskola och skola. Under 2023 har vi fokuserat på hur förskola och skola kan organisera, planera och resurssätta en jämställd verksamhet.

Informationsspridning är en viktig stödinsats som ger både kunskapspåfyllnad och lägesbeskrivningar, men som också kan leda till nätverkande och lokalt strategiskt arbete. Vi arbetar brett och använder oss av flera olika kanaler för att nå ut till olika målgrupper exempelvis genom nyhetsbrev, kunskapssajt, kampanjer, blogg och podd. Ytterligare en effekt med informationsspridning är att fler aktörer efterfrågar stöd och processhandledning från oss.

Vår framtagna webbutbildning från 2019, "Basutbildning jämställdhetsintegrering", fortsätter att spridas i hela Sverige, bland annat genom SKR:s satsning Modellkommuner, men också som ett vanligt inslag i introduktionsutbildningar. Utbildningen skapar ökad medvetenhet och

kunskap både gällande jämställdhet som sakfråga och kring integrering som metod.

I samverkan med Region Kalmar län uppdaterar vi kontinuerligt jämställdhetsstatistik på regional och kommunal nivå. Tillgänglig statistik gör det möjligt att skapa bättre analyser och därmed mer träffsäkra insatser.

SCB meddelade under 2022 att de slutar uppdatera den regionala jämställdhetsstatistik som de under några år har publicerat på sin webbplats. Länsstyrelserna har sedan dess haft en dialog med SCB kring regional jämställdhetsstatistik och gjorde hösten 2023 en beställning från SCB på regional statistik för samtliga län. Leverans sker i december 2023 och februari 2024. Statistiken ska utgöra en grund som varje länsstyrelse kan bygga vidare på utifrån egna förutsättningar och den ger möjlighet till jämförelser mellan länen.

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering på regional och lokal nivå. Länsstyrelserna och Jämställdhetsmyndigheten har en gemensam arbetsgrupp för att utveckla arbetet på nationell, regional och lokal nivå. Under 2023 har arbetet fokuserat på hur länsstyrelserna kan utveckla det regionala arbetet för de myndigheter som ingår i regeringens satsningar Jim (Jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter) och Jihu (Jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet).

Som en del av satsningen på Jämställdhetslyftet och fokus på ekonomisk jämställdhet har Kalmar län tillsammans med 15 andra länsstyrelser tagit fram en rapport "Hur jämställda är arbetsvillkoren i kommuner och regioner". Resultatet ger oss både lokala, regionala och nationella slutsatser. Rapporten kan vara ett underlag för fortsatt arbete med prioriteringen av ekonomisk jämställdhet och har bland uppmärksammats i media samt presenterats på MR-dagarna 2023.

Vår bedömning är att de insatser vi genomfört bidrar till att stärka arbetet regionalt, ge inspiration, skapa utveckling och öka delaktigheten. Eftersom arbetet är komplext och med flera viktiga aktörer, kan det vara svårt att mäta effekten kopplat till specifika insatser från en enskild aktör.

## Mäns våld mot kvinnor

I enlighet med den nationella strategin för arbetet mot mäns våld mot kvinnor har vårt arbete haft ett våldspreventivt fokus. För att nå ut till många olika verksamheter och flera olika målgrupper arbetar vi exempelvis genom utbildning, informationsspridning, nätverk och i samverkan. Exempel på arbete som vi har genomfört är:

- Utbildat hälften av länets tolv kommuner i "En kommun fri från våld". Under året har ytterligare två kommuner beslutat att påbörja utbildningen med start 2024. Effekten av utbildningen är att främja ett långsiktigt, strategiskt och kommunövergripande våldsförebyggande arbete.
- Bidragit med utvecklingsmedel för våldsförebyggande arbete till länets verksamheter. I år har utvecklingsmedlen bidragit till att sprida kunskapsbaserade metoder i våldsprevention till skolor samt till öppen fritidsverksamhet. Medel har även gått till att utbilda yrkesverksamma i kunskapsbaserade samtalsstöd riktade både till våldsutsatta och våldsutövare. Insatserna bidrar sannolikt till att främja preventivt våldsförebyggande arbete, att förbättra upptäckt och stöd till våldsutsatta, samt att utveckla det återfallsförebyggande arbetet med våldsutövare.
- Etablerat en samverkan med polisen både på regional och lokal nivå. Samverkan bidrar till att lyfta frågan om mäns våld mot kvinnor och i

synnerhet prostitution och människohandel i polisens arbete. Effekten är ökad kunskap och tydligare arbetsmetoder inom området.

- Genomfört regelbundna nätverk för yrkesverksamma. Nätverken bidrar till erfarenhetsutbyte, kunskapshöjning, samt att främja samverkan mellan målgrupperna. Nätverken vänder sig till yrkesverksamma, chefer och politiker.

## 81. Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har under året reviderat den interna handlingsplanen med nya fokusområden och med myndighetsövergripande insatser. Vi har breddat den interna samverkan för att integrera arbetet med nationella minoriteter i fler verksamheter. Externt sker en nära samverkan med Region Kalmar län genom bland annat årliga kunskapsdagar med fokus på specifika minoritetsgrupper. Den externa samverkan har också breddats via deltagande i länsstyrelsens och Sametingets projekt "Kommuner och regioner utanför förvaltningsområde". Likaså har vi skapat ett nätverk med samordnare i länets kommuner. Förväntade resultat av det mer systematiska och utökade arbetssättet är ökad kunskap i länet samt tydligare stöd till kommunerna i deras arbete med mål och riktlinjer i arbetet med nationella minoriteter.

## 82. Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering inklusive RB-uppdrag 1A12

Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter och icke-diskriminering sker främst genom rådgivning och stöd, utbildningar samt genom nätverk. Internt finns mänskliga rättigheter och icke-diskriminering med som en del av introduktionsutbildningen för nyanställda samt i planering och genomförande av olika aktiviteter som utgår från att människor är olika. Uppdraget samordnar vi med uppdragen inom jämställdhet, folkhälsa, barnrätt och funktionshinderspolitik för att främja perspektivumgänge och möta kommunala behov. Flera av insatserna sker tillsammans och redovisas under de andra uppdragen.

I länet har vi ett regionalt MR-nätverk där kommuner, Region Kalmar län, studieförbund, föreningar, myndigheter och Linnéuniversitetet deltar. För att möta kommunala behov om samordning har frågor inom mänskliga rättigheter under hösten lyfts in i det regionala folkhälsonätverket. Fokus för nätverket har exempelvis varit erfarenhetsutbyte, dela material och arbetssätt samt kunskap om hur olika rättighetsperspektiv påverkar varandra. Det regionala nätverket bidrar till kunskap om lokala och regionala behov som resulterar i att vi kan ge ett mer behovsanpassat stöd. Rådgivning och stöd har främst handlat om handlingsplaner, strategier, kunskapsunderlag och insatser som bidrar till att utveckla det kommunala arbetet med mänskliga rättigheter.

För att stärka arbetet med icke-diskriminering och HBTQI-personers rättigheter samordnade vi arbetet med SouthEast Pride 2023, länets gemensamma vecka med fokus på HBTQI-personers rättigheter. I arbetet ingick att samordna program, material för kommunikation, kommunikationsinsatser samt utvärdering. Effekten av arbetet kan vara att olika grupperns behov synliggörs, mer kunskap och ett ökat medvetande.

För att främja arbetet med mänskliga rättigheter har vi även arrangerat kunskapshöjande aktiviteter, ofta i samverkan med andra aktörer. Under året har dessa fokuserat på demokrati och övergripande mänskliga rättigheter för att ge ökad kunskap som förväntas bidra till att stärka och utveckla arbetet med mänskliga rättigheter lokalt och regionalt.

För ytterligare information se även avsnitt 9 samt länsstyrelsernas redovisning till Arbetsmarknadsdepartementet.

## Barnrätt

Länsstyrelsen har en väl uppbyggd samverkan med Region Kalmar län och Kommunförbundet Kalmar län i arbetet med barnrätt. Exempel på samverkan är nätverk för barnrättskoordinatorer som har uppdrag att stärka lokalt arbete med barnrätt genom särskilda prövningar. Ett annat exempel är nätverket för barn- och unga med fokus på att genomföra och följa upp arbete med ungdomspolitiken. Tillsammans har vi under året genomfört kunskapshöjande insatser för olika målgrupper inom exempelvis våld, barnfattigdom, machokultur och destruktiva maskulinitetsideal och hur att kommunicera med målgruppen. Förutom ökad kunskap och erfarenhetsutbyte har samverkan också lett till att flera kommuner har startat skolportaler (Ung Nytt) som ger barn och unga ökad rätt till information och delaktighet. En annan effekt är att alla kommuner har insatser för att följa upp ungdomsenkäten Lupp (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken).

## Funktionshinderspolitik

Uppdraget har under årets samordnats med mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt och folkhälsa. Vi har bedrivit arbetet genom nätverk, utbildningar, kunskapsspridning och rådgivning. Samverkan sker även med Myndigheten för delaktighet, andra länsstyrelser och aktörer i länet så som funktionsrättsrörelsen, kommunförbund och myndigheter.

De områden som varit mest aktuella under året är; krisberedskap, samhällsplanering och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i skolan. Fokus på olika sakområden har bidragit till ett ökat och ett jämlikare deltagande från kommunerna i länet och stärkt samverkan.

Vi har inventerat kontaktpersoner i länet och kan konstatera att det är få aktörer som har en strategisk funktion, vilket blir en utmaning i genomförandet av uppdraget. För att få ett större genomslag, ökad kunskap och bidra till ett bredare lokalt och regionalt arbete har vi förstärkt funktionshinderperspektivet i befintliga nätverk som mänskliga rättigheter och folkhälsa.

För att stödja kommunernas arbete med funktionshinderfrågor finns perspektivet även integrerat i länsstyrelsens process med remisser för översikts- och detaljplaner samt i bostadsmarknadsanalysen. Förväntade resultat är ökad kunskap i länet och ett tydligare arbete med tillgänglighet och delaktighet i samhällsplaneringen.

För ytterligare information, se länsstyrelsernas redovisning till Socialdepartementet.

## Personliga ombud

Inom uppdraget personliga ombud arbetar vi med stöd till ledningsgrupper, uppföljning av verksamheterna, nätverk och utbildningsinsatser. Effekterna av arbetet kan vara samordningsvinster, mer likvärdig kunskap och kostnadseffektivitet. Vi har också erbjudit kunskapspåfyllning till länets ledningsgrupper gällande ledningens ansvar och uppdrag. Förväntad effekt är att ledningsgrupperna arbetar mer systematisk med de systembrister som PO-verksamheterna upptäcker.

## 85. Integration inkl RB-uppdrag 3B16

Under året har länsstyrelsens integrationsarbete främst fokuserat på att vidareutveckla samverkan i länet, fördjupa och följa upp det strategiska arbetet med integrationsstrategin och tillhörande integrationsråd samt fortsätta arbetet med god beredskap och mottagningskapacitet i länet. En effekt av detta arbete är att fler aktörer har valt att ansluta sig till länets integrationsstrategi. Samverkan sker mycket brett i länet med alla kommuner, flera myndigheter, civilsamhället och representanter från näringslivet.

Arbetet med skyddsbehövande från Ukraina har övergått till ett bredare forum för samverkan där samtliga målgrupper (nyanlända, ensamkommande barn, asylsökande samt skyddsbehövande från Ukraina) är inkluderade. Detta är ett resultat av den utvärdering som vi lät kommunerna göra utifrån deras behov kring samverkan där de önskade bredare fokus, men fortsatt möjlighet till direkt dialog med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Vid den årliga länsdialogen kring mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn för 2024, önskade en majoritet av kommunerna ett högre antal anvisade nyanlända. Det är femte året i rad som kommunerna i länet önskar ett högre antal anvisningar än vad länstalet möjliggör. Den goda samverkan inom länets integrationsarbete samt kommunernas delaktighet i processen kring kommunal, bedömer vi vara en bidragande faktor till kommunernas vilja att ta emot fler anvisade nyanlända. Ytterligare resultat är att en kommun valde att ta fler andelar ensamkommande barn än vad Migrationsverkets prognos föreslog.

I vårt arbete med att främja den kommunala beredskapen och mottagningskapaciteten i länet, har vi genom statsbidragen ställt tydligare krav på samverkan. Vi bedömer att resultatet av att vi ställer krav på länsövergripande samverkan mellan beviljade insatser gör att bidragen får bättre inverkan på länets beredskap och mottagningskapacitet. Vidare är integrationsrådet ett viktigt forum för att stärka länets kapacitet. Rådet leds av länsledningen och fokuserar på aktuella utmaningar för kommunerna. En effekt av den samverkan som rådet har bidragit till under många år är stor förståelse för varandras utmaningar, behov och möjligheter. Detta har i sin tur skapat en mycket god och lösningsfokuserad dialog aktörerna emellan.

## Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet är gott.

Arbetet inom social hållbarhet sker genom en bred, behovsstyrd och fördjupad samverkan med många olika myndigheter, kommunala verksamheter, näringsliv och ideell sektor. Inom flera områden ser vi att andra aktörer förstärker sitt arbete och ett ökat deltagande vid riktat stöd och vid kunskapshöjande insatser. Utveckling sker i positiv riktning inom de flesta områden och det har skett en förflyttning i behov av stöd från grundläggande kunskap till mer fördjupad kunskap. I tillsynsuppdraget inom alkohol- och tobakslagen har vi under året inte kunnat genomföra tillsynsbesök under året enligt plan på grund av vakans.

# Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

## Information av väsentlig betydelse

### Torka och vattenbrist

Sydöstra Sverige inklusive Kalmar län är de senaste åren hårt drabbat av torka. Utebliven nederbörd drabbar lantbruket som får sämre skördar och dålig tillväxt på betesmarkerna. Detta leder till foderbrist där djur behöver nödsklaktas och att lönsamheten försämras, något som i förlängningen drabbar vår självförsörjningsgrad. Dricksvattenförsörjningen är väsentlig för samhället och under sommarhalvåret var såväl flödesnivåerna i vattendragen som grundvattennivåerna oroväckande låga. Bristen på nederbörd drabbar också ekosystemen när vattendrag torkar ut och växlighet dör.

Länsstyrelsen har under året tagit en samordnande roll både vad gäller situationen inom den pressade lantbrukssektorn och mot dricksvattenproducenterna samt följt utvecklingen och tagit fram lägesbilder över situationen i länet.

- Regelbundna samverkansmöten med fokus på vattenförsörjning mellan länets aktörer. I år påbörjade vi länsövergripande samverkan redan under våren för gemensam lägesbild, analys, planering av åtgärder och gemensam information.
- Intern erfarenhetsåterföring samt ett gemensamt arbete mellan Länsstyrelserna i Kalmar och Jönköpings län för att dra lärdomar från arbetet 2022 avseende låga flöden i Emån och utveckla arbetet inför kommande torrår.
- Informationskampanjer för ökad medvetenhet med bland lansering av uppdaterat material i sociala mediekampanjen "Vattensmart".
- Akut miljöövervakning kring låga flöden områden med känsliga arter.
- Viss tillsyn över vattenuttag, men behovet är mycket stort.
- Dialog och information till lantbrukssektorn om tillståndsprocessen kring bevattningsdammar och vattenuttag.

## Hot

Det är en skrämmande utveckling med hot och våld i samhället. Även medarbetare på Länsstyrelsen Kalmar län upplever att hot blivit allt vanligare i tjänsteutövningen. Tonen har blivit mer hatisk, haveristisk och desperat, framför allt i sociala medier. Från att tidigare varit mest skriftligt har det nu även blivit mer muntligt och konkret, som till exempel pulverbreven som de flesta länsstyrelserna tog emot. Hoten har ökat, men det beror även på att ärendemängden har ökat och att man lättare genom sociala medier hittar likasinnade och blir mer uthålliga. Framför allt är det djurskyddshandläggarna som har drabbats, men alla medarbetare påverkas på ett eller annat sätt. En rad åtgärder har gjorts för att personalen ska känna sig tryggare. Bland annat nya tydligare rutiner, skärpt fysiskt skalskydd, understöd från kollegor och i vissa fall även polis med mera.

## Utredning om nya nationalparker

Länsstyrelsen har under 2023 bidragit till regeringsuppdraget om att öka takten i arbetet med nya nationalparker (M2022/01239). Vår del är inom det förberedande arbetet i Sveaskogs ekoparker för att det senare ska vara möjligt att föreslå bildande av nationalparker. Det uttalade syftet är att bevara naturvärden och gynna lokalsamhället och främja hållbar turism. Vår del av uppdraget har handlat om att kartlägga ekoparkerna Böda och Hornsö beträffande natur-, kultur- och friluftsvärden.

Analysen visar att båda områdena, helt eller delvis, hyser mycket höga värden. Bildande av nationalparker av Böda och Hornsö skulle vara ett stort och viktigt bidrag till att nå mål och internationella åtaganden om bevarad biologisk mångfald med större areal strikt skyddad gammal skog och andra värdefulla naturtyper. Vi ser också en stor fördel i att staten går före och i första hand skyddar statlig mark för att enskilda markägare ska drabbas i mindre utsträckning. Länsstyrelsen ser vidare en stor potential, utifrån områdenas värden och erfarenheter från andra nationalparker, att utpekandet kommer locka en stor publik under en större del av året vilket bidrar till att utveckla landsbygden och gynna lokalsamhället.

Arbetet har genomförts i samverkan med Naturvårdsverket och Sveaskog. Under året har dialog skett med berörda kommuner samt i viss utsträckning med angränsande markägare och jaktlag, samt med ett urval av verksamhetsutövare och föreningar. Det är dock helt avgörande att dialogen fortsätter och fördjupas för ökad ömsesidig förståelse för nationalparker påverkan och hur gränser, föreskrifter och framtida skötsel kan anpassas för allas bästa. Länsstyrelsen föreslår därför att förstudier inför bildande inleds under 2025.

# Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Låneram i Riksgälden	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Utnyttjad Låneram i Riksgälden	2 439	1 528	1 361	4 162	4 790
Beviljad Räntekontokredit i Riksgälden	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Utnyttjad Räntekontokredit i Riksgälden	0	0	0	0	0
Ränteintäkter Räntekonto	2 083	721	0	0	23
Räntekostnader Räntekonto	0	0	0	-2	-116
Budget Avgiftsintäkter som disponeras	4 770	4 830	3 690	1 083	732
Utfall mot budget Avgiftsintäkter som disponeras	3 851	4 822	4 760	3 953	2 405
Utfall enligt resultaträkning Avgiftsintäkter som disponeras	29 925	23 502	13 100	14 575	11 214
Budget Avgiftsintäkter som inte disponeras	8 850	8 850	8 750	7 690	6 570
Utfall Avgiftsintäkter som inte disponeras	11 093	8 971	9 083	8 994	8 868
Antal årsarbetskrafter <sup>1)</sup>	229	233	231	241	216
Medeltal anställda <sup>2)</sup>	254	255	257	262	247
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 342	1 334	1 166	1 097	1 095
Årets kapitalförändring	-772	-240	-430	-731	-262
Balanserad kapitalförändring	-1 200	-960	-530	201	463

<sup>1)</sup> Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1710 timmar.

<sup>2)</sup> Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 007 Länsstyrelserna m.m.	3 460	3 381	3 487	7 220	3 201
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 007 Länsstyrelserna m.m.	0	0	0	6 298	3 065
Beviljad Anslagskredit utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	8	25	53	66	216
Utnyttjad Anslagskredit utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Summa anslagssparande utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 007 Länsstyrelserna m.m.	607	3 348	1 592	0	0
Summa anslagssparande utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	31	344	459	675	318

Sammanställning väsentliga uppgifter tilldelade bemyndigande/åtaganden inom bemyndigande	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Tilldelade bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	0	100	200	1 500	3 000
Åtaganden inom bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	0	86	195	931	1 567

## Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet

Belopp angivna i tkr.

## Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kostnader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023: Budget kostnader	År 2023: Utfall kostnader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Registreringsavgift för jaktområden	0	58	58	0		46		46	0	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-751	538	858	-320	500	461	700	945	-200	-484	-1 555
Delgivning	-274	13	28	-15	20	21	30	15	-10	6	-283
Övrig offentligrättslig verksamhet	-34	90	86	4	50	90	60	41	-10	49	19
<b>Summa offentligrättsliga avgifter</b>	<b>-1 059</b>	<b>698</b>	<b>1 029</b>	<b>-331</b>	<b>570</b>	<b>618</b>	<b>790</b>	<b>1 047</b>	<b>-220</b>	<b>-429</b>	<b>-1 819</b>

## Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kost- nader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023 Budget kost- nader	År 2023: Utfall kost- nader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Resurssamordning	99	4 124	4 034	91	4 200	3 223	4 200	3 223	0	-0	189
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0		11		11		-0	-0
<b>Summa avgift upp- dragsverksamhet</b>	<b>99</b>	<b>4 124</b>	<b>4 034</b>	<b>91</b>	<b>4 200</b>	<b>3 233</b>	<b>4 200</b>	<b>3 234</b>	<b>0</b>	<b>-1</b>	<b>189</b>

## Kommentar till tabellerna

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna.

Detta är orsakat av:

- 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
- 2) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
- 3) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

# Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

## Tabell A – Verksamhetskostnader 2021–2023

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning <sup>1)</sup>	4 982	5 666	8 936
201 Allmänna val	205	2 618	284
25 Trafikföreskrifter	394	504	1 401
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	15 533	12 909	12 744
30 Regional tillväxt	85	451	746
34 Infrastrukturplanering	99	185	221
40 Hållbar samhällsplanering och boende	5 138	5 295	3 877
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 691	1 546	3 181
42 Energi och klimat	2 474	2 313	2 230
43 Kulturmiljö	9 243	8 543	8 626
45 Samhällsskydd och beredskap	20 847	17 808	13 498
46 Civilområde	18	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 181	9 258	8 757
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	92 720	102 721	76 994
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4 676	4 672	3 073
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	25 266	23 270	20 843
54 Mineralfyndigheter	9	1	0
55 Miljöfarlig verksamhet	8 332	7 363	7 627
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	314	225	186
57 Förorenade områden, efterbehandling	5 252	4 920	2 915
58 Restaurering	872	762	965
60 Lantbruk och landsbygd	25 687	27 461	28 305
62 Fiske	2 601	2 001	2 021
70 Folkhälsa	3 229	3 009	2 565
80 Jämställdhet	3 346	3 109	2 951
81 Nationella minoriteter	69	34	79
82 Mänskliga rättigheter	1 237	1 835	1 187

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
85 Integration	1 661	1 498	1 651
10 Myndighetsövergripande verksamhet	15 443	15 608	11 806
11 Administration och intern service	47 094	44 228	41 883
99 Resurssamverkan <sup>2)</sup>	2 453	2 995	3 127
<b>20–85 Summa produktion</b>	<b>244 161</b>	<b>249 978</b>	<b>215 865</b>
<b>10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan</b>	<b>306 698</b>	<b>309 814</b>	<b>269 553</b>
<b>10–99 Total verksamhetskostnad <sup>3)</sup></b>	<b>309 151</b>	<b>312 809</b>	<b>272 681</b>

<sup>1)</sup> Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21) fr o m 2018.

<sup>2)</sup> Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

<sup>3)</sup> Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

## Kommentar till Tabell A

Inom några verksamheter har kostnaderna ökat. Till exempel har verksamhetsområdet samhällsskydd och beredskap fått nya och utökade uppdrag och inom det veterinära området beror ökningen på utökad bemanning. Ökningen inom administration och service beror framför allt på ökade IT-kostnader. Totalt har kostnaderna minskat och det beror främst på minskad bemanning och minskade resurser inom naturskötsel.

# Tabell B1, B2 – Verksamhets- kostnader och myndighets- gemensam verksamhet

Belopp angivna i tkr.

## Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2023

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning <sup>1)</sup>	4 982	1,62%	1 748	2,83%	6 730	2,20%
201 Allmänna val	205	0,07%	75	0,12%	280	0,09%
25 Trafikföreskrifter	394	0,13%	156	0,25%	550	0,18%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	15 533	5,06%	5 391	8,74%	20 924	6,84%
30 Regional tillväxt	85	0,03%	11	0,02%	96	0,03%
34 Infrastrukturplanering	99	0,03%	47	0,08%	147	0,05%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	5 138	1,68%	1 916	3,11%	7 053	2,31%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 691	0,55%	605	0,98%	2 295	0,75%
42 Energi och klimat	2 474	0,81%	841	1,36%	3 315	1,08%
43 Kulturmiljö	9 243	3,01%	2 287	3,71%	11 531	3,77%
45 Samhällsskydd och beredskap	20 847	6,80%	5 841	9,47%	26 689	8,73%
46 Civilområde	18	0,01%	0	0,00%	19	0,01%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 181	2,67%	2 675	4,34%	10 856	3,55%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	92 720	30,23%	11 866	19,25%	104 586	34,20%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4 676	1,52%	1 781	2,89%	6 457	2,11%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	25 266	8,24%	9 242	14,99%	34 508	11,28%
54 Mineralfyndigheter	9	0,00%	3	0,01%	12	0,00%
55 Miljöfarlig verksamhet	8 332	2,72%	3 147	5,10%	11 479	3,75%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	314	0,10%	125	0,20%	439	0,14%
57 Föreningade områden, efterbehandling	5 252	1,71%	1 488	2,41%	6 740	2,20%
58 Restaurering	872	0,28%	176	0,29%	1 048	0,34%

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
60 Lantbruk och landsbygd	25 687	8,38%	8 864	14,38%	34 552	11,30%
62 Fiske	2 601	0,85%	292	0,47%	2 893	0,95%
70 Folkhälsa	3 229	1,05%	1 035	1,68%	4 264	1,39%
80 Jämställdhet	3 346	1,09%	947	1,54%	4 293	1,40%
81 Nationella minoriteter	69	0,02%	26	0,04%	95	0,03%
82 Mänskliga rättigheter	1 237	0,40%	423	0,69%	1 660	0,54%
85 Integration	1 661	0,54%	647	1,05%	2 308	0,75%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	15 443	5,04%				
11 Administration och intern service	47 094	15,36%				
99 Resurssamverkan <sup>2)</sup>	2 453		879		3 333	
<b>20–85 Summa produktion</b>	<b>244 161</b>	<b>79,61%</b>	<b>61 657</b>	<b>100,00%</b>	<b>305 818</b>	<b>100,00%</b>
<b>20–85 varav personalkostnad kontoklass 4</b>	<b>155 041</b>					
<b>10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan</b>	<b>306 698</b>	<b>100,00%</b>			<b>305 818</b>	<b>100,00%</b>
<b>10–99 Total verksamhetskostnad<sup>3)</sup></b>	<b>309 151</b>				<b>309 151</b>	

<sup>1)</sup> Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämställs med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21).

<sup>2)</sup> Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

<sup>3)</sup> Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

## Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2023

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)
113–115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet <sup>1)</sup>	32 228	20,79%
110–112, 116–119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration <sup>1)</sup>	14 867	9,59%
100–109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion <sup>1)</sup>	15 443	9,96%

<sup>1)</sup> Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

# Tabell C – Årsarbetskrafter (ÅA) 2021–2023

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning <sup>1)</sup>	4,0	2,9	1,1	5,3	9,1
201 Allmänna val	0,3	0,2	0,0	3,9	0,4
25 Trafikföreskrifter	0,5	0,5	0,0	0,6	1,4
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	17,5	12,5	5,0	16,1	17,2
30 Regional tillväxt	0,0	0,0	0,0	0,5	0,8
34 Infrastrukturplanering	0,1	0,1	0,0	0,2	0,3
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4,7	2,8	1,9	6,3	4,5
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1,7	1,0	0,7	1,9	4,7
42 Energi och klimat	2,4	1,6	0,8	3,0	3,4
43 Kulturmiljö	7,6	6,2	1,5	8,8	9,7
45 Samhällsskydd och beredskap	17,9	8,4	9,5	14,3	14,8
46 Civilområde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	7,5	3,7	3,8	8,2	8,1
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	40,6	17,7	22,9	43,6	38,1
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	6,0	4,3	1,7	6,7	4,5
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	29,6	17,2	12,4	26,8	24,6
54 Mineralfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	10,0	7,7	2,3	9,7	10,3
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,4	0,2	0,2	0,3	0,3
57 Förorenade områden, efterbehandling	4,9	2,1	2,8	3,6	3,3
58 Restaurering	0,7	0,2	0,5	0,6	0,6
60 Lantbruk och landsbygd	31,3	22,0	9,4	32,7	34,7
62 Fiske	1,0	0,0	1,0	1,0	1,1
70 Folkhälsa	3,5	2,9	0,6	2,8	2,7
80 Jämställdhet	3,1	3,0	0,1	2,9	3,4
81 Nationella minoriteter	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
82 Mänskliga rättigheter	1,3	1,2	0,1	1,2	1,2
85 Integration	2,1	1,9	0,2	2,2	2,2
10 Myndighetsövergripande verksamhet	10,0	6,6	3,5	9,1	8,6
11 Administration och intern service	17,4	11,3	6,1	17,3	16,9
99 Resurssamverkan	2,8	1,7	1,1	3,7	4,3
<b>20–85 Summa årsarbetskrafter produktion</b>	<b>199,0</b>	<b>120,6</b>	<b>78,4</b>	<b>203,4</b>	<b>201,5</b>
<b>10–85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan</b>	<b>226,4</b>	<b>138,4</b>	<b>88,0</b>	<b>229,8</b>	<b>227,0</b>
<b>10–99 Summa årsarbetskrafter totalt</b>	<b>229,3</b>	<b>140,2</b>	<b>89,1</b>	<b>233,5</b>	<b>231,3</b>

<sup>1)</sup> Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

## Kommentar till Tabell C

Inom naturskötsel har personalneddragningar genomförts under året vilket visar sig i färre årsarbetskrafter.

## Tabell D – Representation

Nyckeltal	År 2023 totalt (tkr)	År 2023 per ÅA (kr)	År 2022 totalt (tkr)	År 2022 per ÅA (kr)	År 2021 totalt (tkr)	År 2021 per ÅA (kr)
Intern representation	412	1 797	606	2 594	100	434
Extern representation	237	1 035	144	618	82	356

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

## Kommentar till Tabell D

2022 var första året efter pandemin som det var möjligt att samla personal vilket flera enheter och avdelningar gjorde. Efter det året har den interna representationen sjunkit.

## Tabell E – Lokaler

Nyckeltal <sup>1)</sup>	Lokal	År 2023	År 2022	År 2021
Lokalkostnader (tkr), VÅS 103 <sup>2)</sup>	Residens	1 744	1 568	1 541
Lokalyta (m <sup>2</sup> )	Residens	1 104	1 104	1 104
Lokalkostnad per m <sup>2</sup> (kr)	Residens*	1 580	1 420	1 396
Lokalkostnader (tkr), VÅS 113 <sup>3)</sup>	Lokaler, övriga <sup>3)</sup>	8 840	9 371	8 515
Lokalyta (m <sup>2</sup> )	Lokaler, övriga	5 820	5 820	5 820
Lokalkostnad per m <sup>2</sup> (kr)	Lokaler, övriga**	1 519	1 610	1 463
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	39	40	37
Lokalyta per årsarbetskraft (m <sup>2</sup> )	Lokaler, övriga	25	25	25
Kontorslokalyta (m <sup>2</sup> ) <sup>4)</sup>	Kontorslokaler***	4 754	4 754	4 754
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m <sup>2</sup> )	Kontorslokaler	21	20	21
<b>Lokalkostnader (tkr)</b>	<b>Lokaler totalt</b>	<b>10 584</b>	<b>10 939</b>	<b>10 057</b>

<sup>1)</sup> Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

<sup>2)</sup> Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

<sup>3)</sup> Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

<sup>4)</sup> Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

## Kommentar till Tabell E

\* I årsredovisningarna 2021 och 2022 redovisades felaktig lokalyta för Residens till 981 m<sup>2</sup>. På grund av det skiljer sig jämförelsevärdena för lokalkostnad per m<sup>2</sup> (kr) från tidigare redovisning. För 2022 var värdet 1 598 kronor per m<sup>2</sup> och för 2021 var det 1 571 kronor per m<sup>2</sup>.

\*\* I årsredovisningarna 2021 och 2022 redovisades felaktig lokalyta för Övriga lokaler till 5 791 m<sup>2</sup>. På grund av det skiljer sig jämförelsevärdena för lokalkostnad per m<sup>2</sup> (kr) från tidigare redovisning. För 2022 var värdet 1 618 kronor per m<sup>2</sup> och för 2021 var värdet 1 470 kronor per m<sup>2</sup>.

\*\*\* I årsredovisningarna 2021 och 2022 redovisades felaktig lokalyta för Kontorslokaler till 5 791 m<sup>2</sup>. På grund av det skiljer sig jämförelsevärdena för kontorslokalyta per årsarbetskraft (m<sup>2</sup>) från tidigare redovisning. För både 2022 och 2021 var värdet 25 m<sup>2</sup>.

## Tabell F – Redovisning av ärenden 2023

(samtliga ärenden oavsett databas)

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	115	151	286	438	114	11
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	101	565	41	649	58	1
201 Allmänna val	7	81	2	85	5	0
25 Trafikföreskrifter	10	142	4	146	10	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	219	1359	1008	2379	207	7
30 Regional tillväxt	20	11	0	15	16	8
34 Infrastrukturplanering	1	19	0	20	0	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	193	916	7	939	177	98
41 Stöd till boende och energiåtgärder	67	377	2	260	186	11
42 Energi och klimat	187	98	4	75	214	24
43 Kulturmiljö	188	802	41	851	180	4
45 Samhällsskydd och beredskap	147	181	85	185	228	6
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	162	287	19	269	199	57
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel	404	286	305	614	381	81

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
av skyddade områden						
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	290	1216	65	1339	232	3
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	290	480	60	582	248	40
54 Mineralfyndigheter	0	18	0	18	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	113	433	80	456	170	9
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	7	137	2	131	15	1
57 Förenade områden, efterbehandling	57	31	25	47	66	10
58 Restaurering	13	12	1	19	7	0
60 Lantbruk och landsbygd <sup>1)</sup>	1796	11 461	19	8 373	4 856	347
62 Fiske	10	143	10	151	12	0
70 Folkhälsa	78	21	87	118	68	0
80 Jämställdhet	12	36	37	64	21	0
81 Nationella minoriteter	0	1	2	1	2	0
82 Mänskliga rättigheter	2	21	17	29	11	1
85 Integration	26	16	18	42	18	1
<b>10–85 Totalt antal ärenden</b>	<b>4 515</b>	<b>19 301</b>	<b>2 227</b>	<b>18 295</b>	<b>7 701</b>	<b>720</b>

<sup>1)</sup> Under 2023 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i Sveriges strategiska plan för EUs gemensamma jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets it-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2022 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets it-system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

## Kommentar till Tabell F

Ärendebalanserna för inkomna ärenden har ökat något. Inom prövning och tillsyn för skydd av naturen ser vi en ökning av mängden inkommande ärenden som delvis kan förklaras av den gröna omställningen med ökande satsningar på såväl produktion (sol och vind) som distribution av el.

Antal upprättade ärenden har minskat till stor del beroende på minskade kontroller och uppföljningar inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor. Inom verksamhetsområde 51 har också antalet ärenden minskat. Detta är en följd av minskade anslag till naturskötsel.

Antal beslutade ärenden har minskat på grund av ny programperiod där utbetalningen för stöden i Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik sker först våren 2024. Det som även har påverkat antal beslutade ärenden är att ett av de största stöden för Kalmar län, *Miljöersättning för betesmarker och slätterängar*, beslutas till största del i januari 2024. Detta förklarar även den ökade utgående balansen.

# Tabell G – Överklagade beslut 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut <sup>1)</sup>	Antal beslut <sup>2)</sup>	Andel överklagade beslut <sup>3)</sup> (%)
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	438	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	8	649	1
201 Allmänna val	2	85	2
25 Trafikföreskrifter	15	146	10
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	46	2 379	2
30 Regional tillväxt	0	15	0
34 Infrastrukturplanering	0	20	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	62	939	7
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2	260	1
42 Energi och klimat	0	75	0
43 Kulturmiljö	1	851	0
45 Samhällsskydd och beredskap	4	185	2
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	24	269	9
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	2	614	0
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	44	1 339	3
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	31	582	5
54 Mineralfyndigheter	0	18	0
55 Miljöfarlig verksamhet	9	456	2
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	131	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	47	0
58 Restaurering	0	19	0
60 Lantbruk och landsbygd <sup>4)</sup>	11	8 373	0
62 Fiske	0	151	0
70 Folkhälsa	0	118	0
80 Jämställdhet	0	64	0
81 Nationella minoriteter	0	1	0
82 Mänskliga rättigheter	0	29	0
85 Integration	0	42	0
<b>10–85 Totalt antal ärenden</b>	<b>262</b>	<b>18 295</b>	<b>1</b>

<sup>1)</sup> Avser beslut som överklagats till högre instans 2023, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

<sup>2)</sup> Avser beslut som fattats av länsstyrelsen under 2023.

<sup>3)</sup> Avser antalet överklagade beslut under 2023 dividerat med antalet beslut under 2023.

<sup>4)</sup> Under 2023 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i Sveriges strategiska plan för EUs gemensamma jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets it-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdssstöd från ÅR 2022 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För

landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets it-system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

## Tabell H - Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans <sup>1)</sup>	varav antal ändrade beslut i högre instans <sup>2)</sup>	Andel ändrade beslut (%) <sup>3)</sup>
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	3	2	67
25 Trafikföreskrifter	2	0	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	22	3	14
40 Hållbar samhällsplanering och boende	46	7	15
43 Kulturmiljö	1	0	0
45 Samhällsskydd och beredskap	2	1	50
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	22	6	27
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	13	3	23
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	7	2	29
55 Miljöfarlig verksamhet	5	1	20
60 Lantbruk och landsbygd	6	3	50
<b>10–85 Totalt antal ärenden</b>	<b>129</b>	<b>28</b>	<b>22</b>

<sup>1)</sup> Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2023.

<sup>2)</sup> Avser beslut som ändrats under 2023 på grund av domar/beslut i högre instans.

<sup>3)</sup> Antal ändrade beslut i högre instans under 2023 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

## Tabell I - Handläggningstider

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen <sup>2)</sup>	90	96	92	97	54	50	8
282 Ansökan om förprovning djurstall <sup>2)</sup>	56	100	98	100	10	16	15
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	97	98	99	26	24	20
40321 Överklagande av lov,	150	100	100	100	63	61	48

LÄNSSTYRELSEN KALMAR LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
förhandsbesked							
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	100	96	100	41	70	49
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	100	100	100	41	63	46
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken m.fl. författn.	180	100	99	100	44	63	56
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	41	29	44	59	78	48
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens <sup>3)</sup>	21	93	94	96	11	12	12
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) <sup>2, 4)</sup>	180	77	60	79	130	301	127
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	100	93	87	27	43	41
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	93	100	98	17	14	11
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	100	96	95	7	9	11
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd <sup>5,6,8)</sup>	180	-	40	14	-	194	413
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd <sup>5,6,8)</sup>	180	-	78	29	-	116	272
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar <sup>5, 6)</sup>	180	62	100	44	278	48	251
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder-företagsstöd <sup>6, 7)</sup>	120	68	100	96	125	60	60
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd <sup>6, 7)</sup>	120	43	63	87	174	110	87
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar <sup>6, 7)</sup>	120	81	100	82	90	51	79
623 Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	94	75	87	16	21	20
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	100	48	89	23	40	28

<sup>1)</sup> Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

<sup>2)</sup> Målet är satt från komplett ansökan.

<sup>3)</sup> Enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

4) Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

5) Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till länsstyrelsen fram till att länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

6) Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

7) Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

8) - beslutade ärenden understiger tio stycken och tas inte upp i redovisningen

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

## Kommentar till Tabell I

Inom verksamhet 525 beror långa handläggningstider på att det krävs kompletteringar i många ärenden och att målet är satt utifrån inkommen ansökan. Under 2023 kom många solcellsärenden in som tar lång tid att handlägga. Trots detta har handläggningstiderna minskat från 2022.

Inom VÄS 602 beror de ökade handläggningstiderna på flera faktorer. Handläggningstiden räknas från att det att ansökan inkommer. Vanligtvis behöver sökande komplettera ansökan och detta förlänger ofta handläggningstiden.

# Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

## Resultaträkning

Belopp i tkr.

Resultaträkning	2023	2022	Not
<b>Verksamhetens intäkter</b>			
Intäkter av anslag	118 062	112 880	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	29 925	23 502	2
Intäkter av bidrag	158 255	175 463	3
Finansiella intäkter	2 137	724	4
<b>Summa</b>	<b>308 380</b>	<b>312 568</b>	
<b>Verksamhetens kostnader</b>			
Kostnader för personal	-181 806	-175 159	5
Kostnader för lokaler	-12 378	-12 648	6
Övriga driftkostnader	-113 575	-123 702	7
Finansiella kostnader	-338	-24	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 054	-1 276	9
<b>Summa</b>	<b>-309 151</b>	<b>-312 809</b>	
<b>Verksamhetsutfall</b>	<b>-772</b>	<b>-240</b>	
<b>Uppbördsverksamhet</b>			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	11 093	8 971	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-11 093	-8 971	11
<b>Saldo</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
<b>Transfereringar</b>			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	80	70	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	76 450	171 685	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	1 773	410	14
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-112	-241	15
Lämnade bidrag	-78 192	-171 924	16
<b>Saldo</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
<b>Årets kapitalförändring</b>	<b>-772</b>	<b>-240</b>	<b>17</b>

# Balansräkning

Belopp i tkr.

Tillgångar	2023-12-31	2022-12-31	Not
<b>Materiella anläggningstillgångar</b>			
Byggnader, mark och annan fast egendom	1 368	1 710	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2 564	1 705	
<b>Summa</b>	<b>3 932</b>	<b>3 415</b>	18
<b>Kortfristiga fordringar</b>			
Kundfordringar	1 798	2 234	
Fordringar hos andra myndigheter	8 362	10 840	19
Övriga kortfristiga fordringar	431	208	20
<b>Summa</b>	<b>10 591</b>	<b>13 282</b>	
<b>Periodavgränsningsposter</b>			
Förutbetalda kostnader	3 027	657	
Upplupna bidragsintäkter	18 675	30 208	
Övriga upplupna intäkter	834	1 310	
<b>Summa</b>	<b>22 536</b>	<b>32 174</b>	21
<b>Avräkning med statsverket</b>			
Avräkning med statsverket	24 339	22 264	
<b>Summa</b>	<b>24 339</b>	<b>22 264</b>	22
<b>Kassa och bank</b>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	136 728	66 877	23
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	200	197	24
<b>Summa</b>	<b>136 928</b>	<b>67 074</b>	
<b>Summa tillgångar</b>	<b>198 326</b>	<b>138 208</b>	

## LÄNSSTYRELSEN KALMAR LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Kapital och skulder	2023-12-31	2022-12-31	Not
<b>Myndighetskapital</b>			
Statskapital	1 843	1 843	
Balanserad kapitalförändring	-1 200	-960	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-772	-240	
<b>Summa</b>	<b>-129</b>	<b>642</b>	25
<b>Fonder</b>			
Fonder	511	399	
<b>Summa</b>	<b>511</b>	<b>399</b>	15
<b>Avsättningar</b>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	396	119	26
Övriga avsättningar	2 452	1 779	27
<b>Summa</b>	<b>2 848</b>	<b>1 899</b>	
<b>Skulder m.m.</b>			
Lån i Riksgäldskontoret	2 439	1 528	28
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	5 654	6 342	29
Leverantörsskulder	5 029	12 097	30
Övriga kortfristiga skulder	94 221	3 187	31
Depositioner	200	197	32
<b>Summa</b>	<b>107 543</b>	<b>23 351</b>	
<b>Periodavgränsningsposter</b>			
Upplupna kostnader	14 929	16 009	
Oförbrukade bidrag	72 151	95 909	
Övriga förutbetalda intäkter	474	0	
<b>Summa</b>	<b>87 554</b>	<b>111 918</b>	33
<b>Summa kapital och skulder</b>	<b>198 326</b>	<b>138 208</b>	

# Anslagsredovisning

## Redovisning mot anslag

Belopp i tkr.

Anslag	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	Not
<b>Utgiftsområde 1 Rikets styrelse</b>							
01 05 001 007 Länsstyrelserna m.m.	3 348	115 264	0	118 612	-118 005	607	34
<b>Utgiftsområde 19 Regional utveckling</b>							
19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	344	168	-344	168	-137	31	35
<b>Summa</b>	<b>3 693</b>	<b>115 432</b>	<b>-344</b>	<b>118 780</b>	<b>-118 142</b>	<b>638</b>	

## Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	Not
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 700	1 230	
2537 Miljöskyddsavgift Täckavgift	7 000	7 217	
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	150		
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen		143	
2714 01 Sanktionsavgifter		1 811	
2714 05 Brott mot utlänningslagen		692	
<b>Summa</b>	<b>8 850</b>	<b>11 093</b>	10

# Redovisning av äldre beställningsbemyndiganden

Anslag / Anslagsbenämning	Ingående åtaganden 2023	Utestående åtaganden 2023	Utestående åtagandenas fördelning per år 2024	NOT
<b>Utgiftsområde 19 Regional utveckling</b>				
19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder	86	0	0	35

# Tilläggsupplysningar och noter

## Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket kan ge avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2024.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

## Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2023 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

# Redovisnings- och värderingsprinciper

## Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 50 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderas i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

## Anläggningstillgångar

Tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr och markanläggningar som klassas som infrastrukturella tillgångar (naturmiljötillgång) på minst 250 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Markanläggningar	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 7 år
Maskiner	4 år
It-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

## Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

# **Stora genomslag i den finansiella redovisningen**

## Verksamhetens intäkter och kostnader

Minskningar av intäkter av bidrag och övriga kostnader beror på den lägre tilldelningen av medel inom naturområdet.

## Transfereringar

Transfereringarnas stora förändring mellan åren beror på olika stora projekt inom efterbehandling av förorenade områden.

# Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
<b>Landshövding</b>		
Vik. Blom, Johan (t.o.m. 2023-04-30)	1 194 038	Restratos Management Consulting AB
Widman, Allan (fr.o.m. 2023-05-01)	994 831	Ordförande Allan Widman AB (under avveckling)
<b>Länsråd</b>		
Vik. Norlén, Ana (t.o.m. 2023-04-30)	899 457	-
Vik. Blom, Johan (fr.o.m. 2023-05-01)	1 194 038	Restratos Management Consulting AB
<b>Insynsråd</b>		
Aronsson, Peter	9 500	Rektor och styrelseledamot för Linnéuniversitetet, Ledamot i Insynsråd för Länsstyrelsen i Kronobergs län
Johansson, Stefan	5 700	Ledamot Hushållninssällskapet Ekonomi AB, Ledamot Green Innovation AB, Ledamot HS Naturbruksgymnasium AB, Styrelseledamot Hvilan Utbildningar AB, Styrelseledamot och VD Hörninge Gård AB
Sandström, Roger	9 500	Styrelseordförande/Styrelseledamot i Xylem Water Solutions Manufacturing AB
Sjöholm, Helene	5 700	Styrelseledamot LFK Mästaren AB, Styrelseledamot LFK Finans AB, Styrelsesuppleant, Projekt Linné AB, Styrelseledamot Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), Styrelseordförande Helena & Sjöholm AB
Johansson Evertsson, Stihna	8 150	Styrelseledamot Staby Gårdshotell AB
Wärenfalk, Matilda	6 500	Ordförande i interimstyrelsen för Ölands besöksnäring AB
Naraghi, Laila	3 800	-

# Noter till resultaträkning

## Not 1

Intäkter av anslag	2023	2022
01 05 001 000 Förvaltningsanslag	118 005	112 794
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	57	86
<b>Summa intäkter av anslag</b>	<b>118 062</b>	<b>112 880</b>

## Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Offentligrättsliga avgifter	1 155	1 558
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	27 751	20 663
Intäkter av andra ersättningar	1 019	1 281
<b>Summa</b>	<b>29 925</b>	<b>23 502</b>
<i>Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av:</i>		
Intäkter uthyrning	1 106	910
Intäkter utbildning/konferenser	1 087	610
Intäkter konsultuppdrag	24 438	17 979
Intäkter övriga 4 § avgifter	1 120	1 163
<b>Summa</b>	<b>27 751</b>	<b>20 663</b>

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Ökningen av intäkter för konsultuppdrag avser intäkter för en fastighetsinvestering i Ottenby, som finansierats av Naturvårdsverket.

## Not 3

Intäkter av bidrag	2023	2022
Bidrag från statliga myndigheter	154 743	177 519
<i>varav</i>		
Naturvårdsverket	65 818	89 208
Länsstyrelsen i Örebro län	45 041	45 058
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	14 750	12 156
Statens jordbruksverk	10 913	12 426
Havs- och vattenmyndigheten	8 831	7 115
Riksentikvarieämbetet	4 170	4 042
Länsstyrelsen i Skåne län	1 154	-903
Kammarkollegiet	958	678
Skogsstyrelsen	810	473
Länsstyrelsen i Östergötlands län	494	1 946
Länsstyrelsen i Västmanlands län	125	2 245
Övriga statliga myndigheter	1 677	3 073
Bidrag från övriga	3 513	-2 056
<i>varav bidrag från EU:s fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	3 453	-4 298
<b>Summa</b>	<b>158 255</b>	<b>175 463</b>

Anslaget från Naturvårdsverket för naturskötsel har minskat.

## Not 4

Finansiella intäkter	2023	2022
Räntekonto i Riksgälden	2 083	721
Övriga finansiella intäkter	54	2
<b>Summa</b>	<b>2 137</b>	<b>724</b>

Ökningen av räntan på räntekontot beror på höjda räntor från Riksgälden.

## Not 5

Kostnader för personal	2023	2022
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-120 764	-117 498
<i>varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-500	-496
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-61 042	-57 661
<b>Summa</b>	<b>-181 806</b>	<b>-175 159</b>

Lönekostnaderna har främst ökat genom årlig lönerevision.

## Not 6

Kostnader för lokaler	2023	2022
Kostnader för lokaler	-12 378	-12 648

Lokalkostnaderna är ca 1900 tkr högre än det som redovisas i tabell F i resultatredovisningen. Skillnaderna består till största delen av kostnader för renhållning och elektricitet i Naturvårdsverkets fastigheter inom naturskötsel.

## Not 7

Övriga driftskostnader	2023	2022
Övriga driftskostnader	-113 575	-123 702

Den minskade tilldelningen av medel inom naturvården har inneburit minskade driftskostnader.

## Not 8

Finansiella kostnader	2023	2022
Räntekostnader i Riksgälden	-79	-14
Övriga finansiella kostnader	-260	-10
<b>Summa</b>	<b>-338</b>	<b>-24</b>

Ökningen av räntan på lånekontot beror på höjda räntor från Riksgälden.

Av övriga finansiella kostnader avser 244 tkr periodiserad ränta för ett fastighetsregleringsärende.

## Not 9

Avskrivningar och nedskrivningar	2023	2022
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 054	-1 276

## Not 10

Avgifter m.m. som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	Intäkter 2021	+/- 2022	Budget intäkter 2023	Intäkter 2023	Kostnader 2023	+/- 2023	Ackumulerat +/- utgående 2023
<b>Avgifter med bestämt ekonomiskt mål<sup>1)</sup></b>							
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 659	-1 438	1 700	1 230	-4 903	-3 673	-5 111
2537 Miljöskyddsavgifter	6 972	-489	7 000	7 217	-8 545	-1 328	-1 817
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	151	61	150	143	-22	121	183
- varav avgifter enligt avfallsförordningen	151	61		143	-22	121	183
<b>Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål</b>							
2394 Övriga ränteinkomster	301			2 503			
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	301			1 811			
2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen	0			692			
<b>Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel</b>	<b>9 083</b>			<b>11 093</b>			

1) Tidigare har länsstyrelserna haft ett undantag i regleringsbrevet enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras. Från och med regleringsbrevet 2022 är undantaget borttaget. Inga jämförelsetal avseende kostnader för året 2021 kan tas fram. Som en följd av det ändras notens uppställning till att omfatta intäkter för år 2021 samt nettoutfall år 2022. År 2023 redovisas både kostnader och intäkter. Ackumulerat utfall avser åren 2022 och 2023.

## Kommentar till Not 10

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål.

## Not 11

Medel som tillförts statens budget från uppborädsverksamhet	2023	2022
Medel som tillförts statens budget från uppborädsverksamhet	-11 093	-8 971

Ökningen består av särskild avgift enligt utlänningslagen och mer sanktionsavgifter för arbetsmiljölagen.

## Not 12

Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2023	2022
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	80	70
<b>Summa</b>	<b>80</b>	<b>70</b>

## Not 13

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2023	2022
<b>Från myndighet</b>		
Naturvårdsverket	39 877	120 317
Havs- och vattenmyndigheten	20 073	29 993
Riksantikvarieämbetet	8 662	12 326
Socialstyrelsen	3 949	4 059
Övriga statliga myndigheter	3 890	4 990
<b>Summa</b>	<b>76 450</b>	<b>171 685</b>

Minskningen av medel från Naturvårdsverket avser främst efterbehandling av förorenade områden. Minskningen av medel från Havs- och vattenmyndigheten avser LOVA-bidrag.

## Not 14

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2023	2022
Medel från privata sektorn	1 367	28
Älgvårdsfonden	407	382
<b>Summa</b>	<b>1 773</b>	<b>410</b>

Medel från privat sektor avser mest efterbehandling av förorenade områden och där varierar projektens storlek mellan olika år.

## Not 15

Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2023	2022
Ingående balans	399	157
Årets förändring	112	241
Utgående balans	511	399
Avser:		
Älgvårdsfonden ingående balans	399	157
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	407	382
Lämnade bidrag	-295	-141
Älgvårdsfonden utgående balans	511	399

## Not 16

Lämnade bidrag	2023	2022
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-63 275	-150 960
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-14 916	-20 964
<b>Summa Lämnade bidrag</b>	<b>-78 192</b>	<b>-171 924</b>
<b>Inom verksamhetsområde:</b>		
Efterbehandling av förorenade områden	-34 833	-102 962
Miljömål	-17 181	-30 003
Byggnadsvård	-5 443	-3 232
Frågor inom mänskliga rättigheter	-3 949	-4 059
Fiskevård och fritidsfiske	-2 946	-2 599
Kalkning av försurade vatten	-2 707	-4 239
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-2 519	-3 963
Stöd till fisket	-1 964	-2 193
Dricksvattenförsörjning	-1 517	-4 710
Jämställdhetsfrågor	-1 160	-672
Jakt och viltvård	-1 080	-664
Övriga verksamhetsområden	-2 893	-12 630
	<b>-78 192</b>	<b>-171 924</b>

Lämnade bidrag till efterbehandling av förorenade områden varierar mellan åren beroende på hur stora projekt som är aktuella respektive år. Bidragen inom miljömål har minskat, detta avser bidrag inom LONA (lokala naturvårdssatsningar) och LOVA.

Inga bidrag finansierade genom EU-fonder.

## Not 17

Årets kapitalförändring	2023	2022
<b>Verksamhetsutfall</b>		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-429	-240
Övriga periodiserade kostnader RTA	-342	0
<b>Summa verksamhetsutfall</b>	<b>-772</b>	<b>-240</b>
<b>Summa årets kapitalförändring</b>	<b>-772</b>	<b>-240</b>

Övriga periodiserade kostnader avser avskrivning av naturmiljötillgångar som finansierats av anslagsmedel från Naturvårdsverket. Denna del av verksamhetsutfallet kommer att minska statskapitalet 2024.

# Noter till balansräkning

## Not 18

Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
<b>Byggnader, mark och annan fast egendom</b>		
Ingående anskaffningsvärde	1 710	0
Årets anskaffning	0	1 710
Utgående anskaffningsvärde	1 710	1 710
Årets avskrivningar	-342	0
Utgående avskrivningar	-342	0
<b>Bokfört värde</b>	<b>1 368</b>	<b>1 710</b>
<b>Förbättringsutgifter på annans fastighet</b>		
<b>Bokfört värde</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Maskiner, inventarier, installationer mm.</b>		
Ingående anskaffningsvärde	19 321	18 626
Årets anskaffning	1 572	1 487
Årets försäljning, utrangering	0	-791
Utgående anskaffningsvärde	20 893	19 321
Ingående avskrivningar	-17 616	-17 132
Årets avskrivningar	-712	-1 276
Årets försäljning, utrangering	0	791
Utgående avskrivningar	-18 329	-17 616
<b>Bokfört värde</b>	<b>2 564</b>	<b>1 705</b>
Pågående nyanläggningar		
<b>Bokfört värde</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Bokfört värde materiella anläggningstillgångar</b>	<b>3 932</b>	<b>3 415</b>

133 tkr av anläggningstillgångarna (konst) och 1710 tkr gällande markanläggningar finansieras av statskapital, resten ska finansieras av lån i Riksgälden. För 2023 finns en sent justerad avskrivning (8 tkr) som kommer att amorteras för 2024.

## Not 19

Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	5 141	4 487
Mervärdesskatt	3 221	6 353
<b>Summa</b>	<b>8 362</b>	<b>10 840</b>

Fordringar annan myndighet påverkas främst av större fordran mot Naturvårdsverket 2022 avseende fastighetsförvaltningen, motsvarande faktura finns inte 2023. Den minskade momsen beror på färre fakturor inom naturvården under december än tidigare år.

## Not 20

Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
Uppbördsfordringar	414	162
Övriga kortfristiga fordringar	16	45
<b>Summa</b>	<b>431</b>	<b>208</b>

De ökade uppbördsfordringarna beror på två fakturerade miljöavgifter (345 tkr) i dec 2023 som inte hade någon motsvarighet 2022.

## Not 21

Periodavgränsningsposter

Förutbetalda kostnader	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyror	2 983	579
Övriga förutbetalda kostnader	44	78
<b>Summa förutbetalda kostnader</b>	<b>3 027</b>	<b>657</b>

2023 avser de förutbetalda hyrorna alla hyror. 2022 avsågs enbart hyran för residenset. Hyresfakturorna för kontoret inkom först 2023 och var därför inte förutbetalda 2022.

Upplupna bidragsintäkter	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	18 674	25 559
<i>varav</i>		
Statens jordbruksverk	17 730	21 423
Övriga statliga myndigheter	944	4 136
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	0	4 649
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	0	4 033
<b>Totala upplupna bidragsintäkter</b>	<b>18 674</b>	<b>30 208</b>
<b>Övriga upplupna intäkter</b>	<b>834</b>	<b>1 310</b>
<b>Summa periodavgränsningsposter</b>	<b>22 535</b>	<b>32 174</b>

Minskningen av upplupna bidragsintäkter avser främst Jordbruksverket gällande landsbygdsprogrammet och Life-projekt.

Övriga upplupna intäkter avser främst länsstyrelsegemensamma förvaltningsprojekt.

## Not 22

Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
<b>Uppbörd</b>		
Ingående balans	-162	-453
Redovisat mot inkomstitel (-)	-11 093	-8 971
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	10 841	9 261
<b>Skulder avseende uppbörd</b>	<b>-414</b>	<b>-162</b>
<b>Anslag i icke räntebärande flöde</b>		
Redovisat mot anslag (+)	137	156
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-137	-156
<b>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Anslag i räntebärande flöde</b>		
Ingående balans	-3 348	-1 592
Redovisat mot anslag (+)	118 005	112 794
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-115 264	-114 550
<b>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</b>	<b>-607</b>	<b>-3 348</b>
<b>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</b>		
Ingående balans	25 775	33 260
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	190 593	296 173
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-180 304	-294 553
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-10 704	-9 105
<b>Övriga fordringar på statens centralkonto</b>	<b>25 360</b>	<b>25 775</b>
<b>Summa utgående balans avräkning med statsverket</b>	<b>24 339</b>	<b>22 264</b>

## Not 23

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Räntekonto i Riksgälden	136 728	66 877

91 244 tkr avser inbetalning i ett fastighetsregleringsärende som kommer att utbetalas 2024. Resterande saldo 45 484 är jämfört med 2022 lägre och detta beror främst på mindre oförbrukade bidrag.

Räntekontokrediterna (8 000 tkr) har inte utnyttjats under 2023 och 2022.

## Not 24

Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	200	197

Inbetalt belopp under 2023 uppgår till 406 (159) tkr, medan utbetalt belopp uppgår till 403 (100) tkr.

Den del som ska regleras efter mer än tolv månader är svårbedömd. Utbetalning sker när gäldenären kräver det eller efter dom i tingsrätt. När detta sker är svårt att bedöma varvid länsstyrelsen väljer att inte ange någon del av posten som kommer regleras efter mer än 12 månader.

## Not 25

Förändring av myndighetskapitalet	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
<b>Utgående balans 2022</b>	1 843	-960	-240	642
<i>varav</i>				
Konst/ Statenskonstråd	133	0	0	133
Naturmiljötillgång Statskapital	1 710	0	0	1 710
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	-960	-240	-1 200
<b>Ingående balans 2023</b>	<b>1 843</b>	<b>-960</b>	<b>-240</b>	<b>642</b>
Föregående års kapitalförändring	0	-240	240	0
<b>Årets förändring</b>				
<i>varav</i>				
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	-429	-429
Avskrivning anslagsfinansierade markanläggning	0	0	-342	-342
<b>Summa årets förändring</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-772</b>	<b>-772</b>
<b>Utgående balans 2023</b>	<b>1 843</b>	<b>-1 200</b>	<b>-772</b>	<b>-129</b>

## Not 26

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2023-12-31	2022-12-31
Ingående avsättningar	119	153
Årets pensionskostnader	455	8
Årets pensionsutbetalningar	-178	-41
<b>Utgående avsättning</b>	<b>396</b>	<b>119</b>

Antalet personer som beviljats delpension har ökat under 2023.

## Not 27

Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
Lokalt omställningsarbete årets förändring	43	350
Lokalt omställningsarbete utgående balans	1 822	1 779
Omstruktureringsåtgärder årets förändring	630	0
Omstruktureringsåtgärder utgående balans	630	0
<b>Summa övriga avsättningar</b>	<b>2 452</b>	<b>1 779</b>

Under året har 360 tkr i avsättning gjorts och 317 tkr har använts till omställningsåtgärder. Länsstyrelsen bedömer i nuläget att cirka 400 tkr kommer att användas under 2023.

Omstruktureringsåtgärder avser kostnader till följd av uppsägning av personal.

## Not 28

Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	1 528	1 361
Under året upptagna lån	1 615	1 443
Årets amorteringar	-705	-1 276
<b>Utgående balans</b>	<b>2 439</b>	<b>1 528</b>
Beviljad låneram	5 000	5 000

För 2023 finns en sent justerad avskrivning (8 tkr) som kommer att amorteras 2024.

## Not 29

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	1 541	1 821
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	3 401	3 486
Mervärdesskatt	711	1 035
<b>Summa</b>	<b>5 654</b>	<b>6 342</b>

## Not 30

Leverantörsskulder	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder	5 029	12 097

Leverantörsskulden varierar mellan åren mest beroende på hur mycket tjänster utförda i den bidragsfinansierade verksamheten som genomförts. 2022 var det ovanligt mycket fakturor i slutet av året.

## Not 31

Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
Personalens källskatt	2 929	3 156
Övriga kortfristiga skulder	91 291	31
<i>Övriga kortfristiga skulder består av</i>		
Övrigt	91 291	31
<b>Summa</b>	<b>94 221</b>	<b>3 187</b>

Övriga kortfristiga skulder består mest av 91 244 tkr som avser inbetalning (91 000 tkr) och upplupen ränta i ett fastighetsregleringsärende som kommer att utbetalas 2024.

## Not 32

Depositioner	2023-12-31	2022-12-31
Depositioner	200	197

Inbetalt belopp under 2023 uppgår till 406 (159) tkr, medan utbetalt belopp uppgår till 403 (100) tkr.

Den del som ska regleras efter mer än tolv månader är svårbedömd. Utbetalning sker när gäldenären kräver det eller efter dom i tingsrätt. När detta sker är svårt att bedöma varvid länsstyrelsen väljer att inte ange någon del av posten som kommer regleras efter mer än 12 månader.

## Not 33

Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna kostnader - Upplupna löner, arvoden inkl social avg	677	1 706
Upplupna kostnader - Upplupna semesterlöner inkl social avg	13 193	13 420
Upplupna kostnader - Övriga upplupna kostnader	1 060	883
<b>Summa upplupna kostnader</b>	<b>14 929</b>	<b>16 009</b>

Upplupna löner består både 2023 och 2022 av övertid och en upplupen lön.

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	53 281	82 249
<i>varav</i>		
Naturvårdsverket	26 180	42 082
Havs- och vattenmyndigheten	7 393	9 803
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	7 091	10 467
Statens jordbruksverk	4 149	4 066
Länsstyrelsen i Örebro län	3 675	8 898
Länsstyrelsen i Skåne län	1 692	2 719
Skogsstyrelsen	748	1 558
Övriga statliga myndigheter	2 354	2 657
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas inom tre månader	30 381	35 641
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än tre månader till ett år	18 300	36 865
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än ett år till tre år	4 600	9 743
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mer än tre år	-	-
<b>Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner</b>	<b>18 870</b>	<b>13 660</b>
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	16 644	12 878
<b>Summa oförbrukade bidrag</b>	<b>72 151</b>	<b>95 909</b>
Övriga förutbetalda intäkter, inomstatliga	474	0
<b>Summa förutbetalda intäkter</b>	<b>474</b>	<b>0</b>
<b>Summa periodavgränsningsposter</b>	<b>87 554</b>	<b>111 918</b>

Förutbetalda intäkter har tidigare år bokförts som del av oförbrukade bidrag.

## Noter till anslagsredovisning

### Not 34

Anslaget 01 05 001 007

Länsstyrelserna m.m., Kalmar län

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	3 460	0
Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 458	607
Kredit på räntekonto	8 000	0
Låneram för anläggningstillgångar	5 000	2 439

### Not 35

Anslaget 19 01 001 007 Regionala utvecklingsåtgärder, Länsstyrelsen Kalmar län

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	8	0
Anslagsbehållning som disponeras	inget	0
Uppföljning och utvärdering	68	57
Beställningsbemyndigande	0	0

# Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Kalmar den 20 februari 2024

Allan Widman

Landshövding

# Bilagor

## Bilaga A. Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om länsstyrelsen	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltnings och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärasektoriella frågor	Alla län
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030  Naturvård och miljöskydd	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
7§	Geografiskt områdesansvar m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län

## Bilaga B. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller återrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Förorenade områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker -	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande	Naturvård och miljöskydd	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
nationellt program	och samordnande		
1C1 Förenkla för företag åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Integrering av tvärsektorieella frågor	Alla län
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdpolitiken	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Berörda län
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1C8 Regional förvaltningsplan skarv, behov och ev. åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

## Bilaga C. Övriga uppdrag, förfordningar m.m. som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förfordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förfordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3§ förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 2 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025	Samhällsskydd och beredskap

## Bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2024-02-22	Lst Örebro
3A1 Minskat och förenklat uppgiftslämnande	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-25	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kronoberg samordnar
3A2 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-16	Lst Dalarna redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A3 Skydda dricksvattenförsörjningen m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Lst Kalmar redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A4 Regionala analyser och kunskapsunderlag kemikalier dricksvatten m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-31	Redovisas till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A5 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-05-10 2024-01-31	Delredovisning muntlig Slutredovisning till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A6 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Västernorrland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A7 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Gotland redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A8 Skydd, skötsel och förvaltning av värdefulla naturområden m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A9 Kompensationsåtgärder mot övergödning – underlag och styrmedel	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-10-01 2024-09-25	Gäller Lst vattenmyndigheter Delredovisning Slutredovisning till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västmanland samordnar
3A10 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A11 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A12 Föregående års fisketillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A13 Insatser samverkan enligt förordningen om vattenverksamheter m.m.	Uppdrag / A. Nationella	2024-03-15	LST Jönköping redovisar samlat till Klimat- och näringslivsdepartementet

3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-10-31	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Planering bostadsförsörjning - råd, information och underlag	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160)
3B3 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-29	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-05-02	Riksantikvarieämbetet (kopia till Kulturdepartementet)
3B6 Försvarssekretess i samhällsplaneringsfrågor	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-06-16	Försvarsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar
3B7 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3B8 Minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-12-01	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3B9 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar till Kulturdepartementet
3B10 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-11-14	Alla län redovisar till Lst Stockholm och Sametinget (kopia till Kulturdepartementet)
3B11 Aktiviteter på demokratiområdet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-15	Lst Jönköping redovisar till Kulturdepartementet
3B12 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3B15 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01 2028-03-01	Delredovisning Slutredovisning Jämställdhetsmyndigheten (kopia till Arbetsmarknadsdepartementet)
3B17 Nyanlända m. fl., lägesbilder boende och skola	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande m.fl. (2016:1363)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Insatser för asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B20 Statlig ersättning för insatser för vissa utläningar (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B21 Resultat statlig ersättning för insatser för vissa utläningar enligt 37 a §	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B22 Redovisning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare

3C5 Lämna utgiftsprognoser anslag 1:1 m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	-	Gäller berörda län som redovisar till Tillväxtverket
3C7 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C8 Förvaltningsanslag som har använts till arbetet mot mäns våld mot kvinnor	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C10 Kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte, barnrätt och våld i nära relationer	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30	Samlad delredovisning till Arbetsmarknadsdepartementet. LST Östergötlands län samordnar uppdraget och redovisningen.
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL flytt byggnader	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Uppföljning av byggnadsnämndernas tillsynsarbete – hissar och kompetensförsörjning	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Tillsynsutveckling enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-03-31	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3D5 Uppgifter - inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-11-30	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Skåne samordnar
3D6 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-03-15	Naturvårdsverket
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-02-06 2023-04-25 2023-07-28 2023-10-23	Hermes
3E2 Kartläggning dispositionsrätter och fördelningsnycklar m.m.	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-23	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3E3 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E4 Utveckla arbetet med en god förvaltningskultur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-15	Finansdepartementet, Lst Västmanland samordnar
3E5 Systematisk användning och analys av data och statistik	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-06-15	Finansdepartementet, Lst Stockholm samordnar

# Bilaga E. Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som genomförs samordnat

## IT-avdelningen

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värdlän för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft är uppstartat under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

IT-avdelningen har bidragit till länens riskmedvetenhet och kontinuitetsarbete genom omvärldsbevakning och kompetenshöjande insatser.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

## Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värdlän för telefonistorganisationen är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har under året levererat god service bland annat genom en hög tillgänglighet. Vi har besvarat fler samtal även under perioder när vi haft en lägre inkommande trafik. En stor mängd samtal har exempelvis handlat om energieffektiveringsstöd och varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Telefonisterna i växeln har under året tagit emot hotfulla samtal med hot som var riktade mot telefonisten själv och mot vårt län men även samtal där hoten varit riktade mot andra län. Denna typ av samtal har inte förekommit innan och är en eskalering av det stegvis förändrade samtalsklimatet vi över tid uppmärksammat.

Under 2023 år påbörjade en ny programperiod för jordbrukarstöden. Det i kombination med perioder av torka, stora mängder regn och en ny typ av digital markuppföljning bidrog till en periodvis ökad mängd inkommande samtal för EVI kundsupporten för jordbrukarstöd.

Verksamheten arbetar för att kunna erbjuda länen en bredare service. Ett verksamhetsanpassat stödsystem som möjliggör utvecklingen är under produktion.

## Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för 22 myndigheter, 21 länsstyrelser samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Till och med september hanterade Löneservice även lönerna för Brottsförebyggande rådet. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Vårdlän för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2023 har Löneservice i snitt hanterat 7 700 löner per månad för länsstyrelserna. Samma siffror för år 2022 är 7 900 löner per månad. Skillnaden beror dels på att 2022 var det valår och antalet anställda ökar tillfälligt. Uppsägningar och varsel på flera länsstyrelser har en viss påverkan redan nu.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Under 2023 har Löneservice deltagit aktivt i projektet för anslutning till Statens servicecenters, SSC, lönetjänst. SSC har presenterat en förförstudie innehållande en utredning av införande av nytt systemstöd. Förstudiens krav och kriterier har analyserats av länsstyrelserna för att kunna fatta beslut om kravuppfyllnad.

## Ekonomiadministration LstEA

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Vårdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har under året arbetat med att bland annat stödja och effektivisera arbetet för länsstyrelserna gällande ekonomi- och administration. LstEA har uppdaterat ekonomi- och lönehandboken, flera manualer samt hanterat drygt 1 000 supportfrågor genom LstEA support.

LstEA har under 2023 gjort drygt 30-tal utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning och på sätt effektiviserat hanteringen och kvalitén för dessa förfrågningar, såväl interna som externa.

VÄS-förvaltningen har under året arbetat med att utveckla verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS), vilket resulterat i en nytt VÄS-dokument.

ÅR-mallgruppen ha under året förvaltat och utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisning.

Med frågeställningen om hur länsstyrelserna kan göra leverantörsbetalningarna mer säkra har LstEA gjort en förstudie och ett förslag som delgetts till alla länsstyrelser.

LstEA har under året haft en del fokus på att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, utformande av workshops, en nätverksdag samt ett strategidokument.

## Dataskydd och informationssäkerhet

Safirs uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår sedan tidigare befattningen dataskyddsombud och från 2023 den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Vårdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft. Vi har även haft god samverkan bland annat med det nystartade servicechefs nätverket.

Under året har vi genomfört en särskild insats för ökad och likartad förståelse om begreppet informationssäkerhet och de faktiska uppgifter som följer av detta för länsstyrelsernas del. Vårt uppdrag från länsrådsgrupp 7 att ta fram en styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna är genomfört och beslutat. Även i år har Safir varit en drivande aktör och expertstöd för hur de 21 länsstyrelserna på ett säkert och effektivt sätt ska kravställa, anskaffa och hantera digitala arbetsredskap och "molntjänster".

En effekt av det länsstyrelsegemensamma arbetet med informationssäkerhet och dataskydd är att vi har höjt säkerhetskulturen genom ökad medvetenhet hos medarbetarna och framför allt hos de grupper som arbetar direkt med informationssäkerhetsfrågor.

## Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter, som har i uppgift att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Vårdlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Gemensamma kansliet har under året samordnat och hanterat finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- respektive förvaltningsportföljen. Det handlar bland annat om att medel ska betalas ut till respektive länsstyrelse för nedlagd arbetad tid i det gemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet. Den ekonomiska hanteringen mellan länsstyrelserna är en förutsättning för att kunna arbeta gemensamt med utveckling och förvaltning och ha ekonomi i balans. Det har bidragit till att respektive länsstyrelse kan upprätthålla god redovisningssed, i den finansiella redovisningen.

Gemensamma kansliet har i uppdrag att stödja ledningarna i länsrådsgrupp 2 och 7 samt länsrådsmötet. Kansliet ger också stöd till Landshövdinge-IT (LH-IT) och presidiet för Länsråds- och Landshövdingemöten (LR-LH). I stort handlar det om att ta fram verksamhetsanalyser och beslutsunderlag, att samordna och administrera möten samt ansvara för att sammanställa uppföljningen av de länsstyrelsegemensamma stödfunktionerna. Stödet har bidragit till att arbetet i grupperna har kunnat bedrivas på ett effektivt sätt.

Under året har Gemensamma kansliet utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för det länsstyrelsegemensamma utvecklingsarbetet och lyft behov av utveckling av dessa till berörd länsrådsgrupp. Detta innebär att stödja i processer, rutiner och modeller för projektledare och styrgrupper, analysera och bereda behov av gemensam nyutveckling och ansvara för

länsstyrelsens gemensamma verksamhetsarkitektur. Gemensamma kansliet samordnar också länsstyrelsernas deltagande och arbete inom eSam (e-samverkansprogrammet).

Sammantaget har detta uppdrag genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Tillsammans med IT och den länsstyrelsegemensamma stödfunktionen för informationssäkerhet och dataskydd genomfört ett utvecklingsarbete med syfte att stärkt länsstyrelsernas förmåga att driva utveckling ur ett helhetsperspektiv, förbättrat resursnyttjandet och bidragit till ökad transparens.
- Ökad samverkan mellan länen genom att samordna ett forum för verksamhetsutvecklare med fokus på processbaserad verksamhetsutveckling. I dagsläget finns 12 länsstyrelser representerade.
- Bidragit i arbetet med att effektivisera länsstyrelsernas prövning och tillsyn
- Tillsammans med IT drivit ett utvecklingsuppdrag i syfte att identifierat eventuella behov av anpassningar av länsstyrelsernas förvaltningsmodell.

Gemensamma kansliet har utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för länsstyrelsegemensamma förvaltningsområden samt stöttat dem i arbetet. Arbetet innebär också att etablera nya förvaltningsområden samt planera och samordna gemensamma möten och konferenser för områdenas ledning.

Sammantaget har uppdraget genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Etablerat ett nytt gemensamt förvaltningsområde.
- Etablerat en ny struktur inom ett befintligt förvaltningsområde<sup>4</sup>.
- Ökat kunskapen om länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsmodell genom att genomföra utbildningar och konferenser för objektägare och förvaltningsledare.
- Genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra de gemensamma strukturerna för kommunikation, information och uppföljning.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Motiveringen till det är bland annat att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. En stor del av länsstyrelsernas ärenden berör inte enskilda individer, det vill säga saknar uppgifter som kan relateras till kön. Det i kombination med krav på hantering av personuppgifter, ekonomiska resurser och nödvändiga prioriteringar av nya uppdrag i samband med större samhällsstörningar är exempel på förklaringar till varför arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras.

Det finns ett behov av och relevans att kunna följa upp kön i delar av länsstyrelsernas ärendehantering. Därför har ett beslut fattats om att länsstyrelserna gemensamt ska driva ett nationellt utvecklingsprojekt för att vidareutveckla statistik och systemstöd för redovisning av könsuppdelade uppgifter. Arbetet under 2023 har resulterat i att länsstyrelserna gemensamt har identifierat ett antal ärendegrupper där det finns personnummer registrerade och som är bra exempel att utgå ifrån i det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta underlag blir en gemensam utgångspunkt i det

fortsätta arbetet med att skapa bättre förutsättningar för att hantera könsuppdelad statistik i länsstyrelsernas gemensamma ärendehanteringssystem.

Exempel på ärendegrupper som har identifierats är

- personal i bevakningsföretag
- tillsyn över hund och katt
- bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer
- samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- tillstånd för förvärv av lantbruksfastighet.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional samordnare. Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om agendans koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärssektoriella arbetssätt, samt bättre omvärldsbevakning. Exempel på prestationer:

- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030. Länsstyrelsen är sedan 2022 samordnare för GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, dels den Operativa gruppen, som består av tjänstepersoner.
- Medverkan i FN:s högnivåmöte i New York 9–19 juli. Inför mötet bidrog länsstyrelserna med ett flertal exempel på hållbarhetsarbete vilka användes och refererades till av den svenska delegationen. Medarrangör av aktivitet vid expertmöte för EU:s rådsarbetsgrupp för hållbar utveckling under Sveriges ordförandeskap.
- Extern samverkan med bland annat Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Medverkan i RKA:s översyn av nyckeltal för Agenda 2030.
- Fördjupningar inom det länsstyrelsegemensamma Agenda 2030-arbetet; hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt transformativ implementering dvs. hur myndigheten kan hantera komplexa hållbarhetsutmaningar. Möten med alla länsstyrelser, chefsnätverk och länsråd.
- Nyhetsbrev om Agenda 2030 och gemensam samverkansytan för Agenda 2030.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) är länsstyrelsegemensamt samverkansorgan som finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning m.m. RUS samordnar och utvecklar miljömålsuppföljningen, bidrar till att åtgärdsarbetet intensifieras och följs upp samt förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för perioden 2022–2024. Målen handlar om att utveckla miljömålsuppföljning och utvärdering, miljöinformationsförsörjning samt stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.

I RUS styrgrupp ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I RUS arbetsgrupp ingår medarbetare från flera länsstyrelser. Exempel på prestationer:

- Påbörjat arbete med hur miljömålsuppdraget kan stärkas med bland annat en workshop.
- Samordnat, publicerat och analyserat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regionalt kunskapsunderlag.
- Inom projekten miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning, strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö- och klimatmålen och cirkulär ekonomi i växtodling publicerat slutrapporter och kommunicerat resultaten.
- Genomfört sju webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.
- Genomfört workshopar om synergier mellan miljömål, klimatanpassning samt energi och klimat.
- Tagit fram vägledning för etappmål och regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete med Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Borlänge och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS aktiviteter under året i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022-2024.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med energi och klimat (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, samt en ledningskonferens med temat Energiutbyggnad med miljö i fokus, har LEKS stöttat länsledningarna i att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Under 2023 har LEKS utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. Detta har varit en förutsättning för att länsstyrelserna kunnat genomföra sina uppdrag med anpassning till de nya förordningarna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

LEKS har erbjudit länsstyrelserna forum för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjning i genomförande av energi- och klimatstrategier, energibesparingsuppdraget (Fi2022/02571) samt områden som robusta energisystem, effektiv energianvändning och regeringsremisser. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, som omvärldsbevakning och sammanställning av aktuella stödmedel, har underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med uppfyllandet av de nationella energi och klimatmålen.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med andra myndigheter,

externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med gemensamma frågor.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med civilområden

De civilområdesansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar för sitt område när det gäller civilt försvar. Civilområdesansvariga länsstyrelser har uppgifter inför och vid fredstida kriser som handlar om att verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser inom civilområdet samt att ha en förmåga att utgöra en gemensam stödfunktion för länsstyrelserna vid hantering av fredstida krissituationer som berör flera län inom civilområdet. Civilområdesansvariga länsstyrelser får under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst inom sitt civilområde.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas uppgifter inför höjd beredskap fokuserar bland annat på planering mellan statliga myndigheter och Försvarmakten och på att stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län. Ytterligare ett uppdrag rör förberedelser av civila aspekter av världlandsstöd.

Civilområdesansvariga länsstyrelser är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde och ska vid höjd beredskap bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av världlandsstödet samt verka för att det civila och militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering.

Civilområdesansvariga länsstyrelser har under 2023 bemannat kanslierna i respektive civilområde, utvecklat strukturer för samverkan mellan civilområden, strukturer för samverkan med bland andra Försvarmakten inom civilområden och strukturer för samverkan mellan civilområden och sektorsansvariga beredskapsmyndigheter. Länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser är påbörjad under 2023. En gemensam plan för övertagande av kommunal räddningstjänst är framtagen och implementeringen är påbörjad i respektive civilområde. De civilområdesansvariga länsstyrelserna har etablerat en grundläggande förmåga att kunna vara ett stöd till berörda länsstyrelser vid fredstida kriser.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas geografiska områdesansvar för civilt försvar inför och vid höjd beredskap är klarlagt och deltagit i övningar kopplat till rapportering vid höjd beredskap. En struktur för krigsorganisation håller på att tas fram.

Vidare har civilområdesansvariga länsstyrelser fattat beslut om implementering av enhetliga former för gemensam beredskapsplanering.

Under 2023 har en särskild satsning genomförts avseende civila aspekter av världlandsstöd och tillsammans med Försvarmakten har en riktad utbildningsinsats genomförts gentemot berörda länsstyrelser, regioner och utvalda kommuner. Därefter har planering av världlandsstöd initierats. Civilområdesansvariga länsstyrelser har även arbetat tillsammans med MSB i framtagandet av en nationell strategi för civilt världlandsstöd.

## Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag "Rätt att försvara" – beakta jämställdhet och mänskliga rättigheter i krisledning

Länsstyrelsen Kronoberg har under 2023 samordnat uppdrag C8 "Rätt att försvara". Till uppdraget har en styrgrupp och en verkställande grupp varit kopplade.

Uppdraget syftar till att säkerställa att jämställdhetsperspektiv och frågor om mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar av krisledningen, både i fredstida kriser och under höjd beredskap.

Uppdraget har tydliggjorts i en projektplan där målet satts till att stärka länsstyrelsernas beredskapsorganisationer och dess olika funktioner (L1–L9, stabschefer, TiB samt myndighetsledning) i att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser, med hänsyn till aktuella kriser, erfarenheter och behov för länsstyrelserna och deras samarbetspartners. Detta görs genom att ta fram funktionsanpassade beslutsstöd, utbildningsinsatser samt övningsunderlag inom området samt vid behov andra relevanta insatser. Projektet ska vidare implementeras på ett sätt som gör att insatserna blir förenliga och skapar synergier med andra länsstyrelsegemensamma arbetsgrupper och samordningsprocesser inom såväl krishantering, jämställdhet som mänskliga rättigheter.

I arbetet med uppdraget har följande produkter tagits fram:

- Funktionsspecifika stödmaterial för L1–L9, stabschefer samt myndighetsledning. Detta material innehåller även en kunskapsdel om mänskliga rättigheter och jämställdhet i kris- och krigsledningsarbetet.
- Övningsmaterial kopplat till de funktionsspecifika stödmaterialen
- Rekommendationer

Arbetet har genomförts i bred samverkan såväl internt som externt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län gör den sammantagna bedömningen att syfte och mål för uppdraget är uppfyllt. Projektet har bidragit till att stärka förutsättningarna för länsstyrelsernas förmåga att värna civilbefolkningen i kris- och krigsledningsarbetet och i förlängningen att stärka försvarsviljan samt samhällets motståndskraft. De framtagna stödmaterialen bedöms bidra till att öka länsstyrelsernas förmåga att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser. Vidare har uppdraget bidragit till att skapa synergier mellan olika nätverk och sakområden inom länsstyrelsernas verksamheter och genom detta skapat förutsättningar för en fortsatt utveckling efter projektets avslut.



Länsstyrelsen  
Kalmar län

[www.lansstyrelsen.se/kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)